

Genomförande av student- och forskardirektivet

Ds 2018:37



SOU och Ds kan köpas från Norstedts Juridiks kundservice.
Beställningsadress: Norstedts Juridik, Kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Norstedts Juridik AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2018

ISBN 978-91-38-24862-1

ISSN 0284-6012

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Författningsförslag	9
1.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	9
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.....	30
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare	33
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)	37
1.5 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97).....	39
1.6 Förslag till förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100)	49
2 Ärendet	51
3 Student- och forskardirektivet	53
3.1 Allmänt om student- och forskardirektivet	53
3.2 En översikt av direktivets artiklar	53
3.2.1 Syfte och definitioner.....	53
3.2.2 Tillämpningsområde.....	54
3.2.3 Inresevillkor	55
3.2.4 Tillståndstider och utfärdande av tillstånd.....	55

3.2.5	Avslag på ansökan om och återkallelse av tillstånd	55
3.2.6	Rättigheter och rätt till likabehandling.....	55
3.2.7	Uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier	56
3.2.8	Familjemedlemmar till forskare	56
3.2.9	Rörlighet inom unionen för forskare och studerande.....	56
3.2.10	Sanktioner mot värdenheter	56
3.2.11	Förfarandegarantier m.m.	57
3.2.12	Slutbestämmelser	57
4	Gällande ordning för tillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet	59
5	Tillämpningsområde och förhållande till de allmänna reglerna i utlänningslagen.....	65
6	Personkategorier som undantas	69
7	Allmänna villkor för uppehållstillstånd	77
7.1	Handlingar som ska ligga till grund för att beviljas uppehållstillstånd enligt direktivet	77
7.2	Resehandling.....	78
7.3	Medgivande från vårdnadshavare.....	79
7.4	Sjukförsäkring.....	80
7.5	Ansökningsavgift.....	81
7.6	Försörjningskrav.....	83
7.7	Adress under vistelsen i Sverige.....	86
7.8	Inresekvoter	86
7.9	Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa	87
8	Uppehållstillstånd för forskning.....	89

8.1	Villkor för uppehållstillstånd för forskning	89
8.2	Tillståndstid.....	91
8.3	Godkännande av forskningshuvudmän	92
8.4	Mottagningsavtal.....	94
8.5	Undantag från kravet på arbetstillstånd	97
9	Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning	99
9.1	Villkor för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning	99
9.2	Tillståndstid.....	102
9.3	Undantag från kravet på arbetstillstånd	103
10	Uppehållstillstånd för praktik.....	105
10.1	Villkor för uppehållstillstånd för praktik	105
10.2	Tillståndstid.....	109
10.3	Arbetstillstånd.....	110
11	Uppehållstillstånd för volontärarbete	111
11.1	Villkor för uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst.....	111
11.2	Tillståndstid.....	114
11.3	Arbetstillstånd.....	114
12	Uppehållstillstånd för au pair-arbete	115
12.1	Uppehållstillstånd för au pair-arbete	115
12.2	Tillståndstid.....	118
12.3	Arbetstillstånd.....	119
13	Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier	121

13.1	Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier.....	121
13.2	Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier för den som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat.....	126
13.3	Undantag från kravet på arbetstillstånd.....	127
14	Grunder för avslag, återkallelse och nekad förlängning.....	129
14.1	Grunder för avslag.....	129
14.1.1	Tvingande grunder för avslag.....	129
14.1.2	Fakultativa grunder för avslag.....	132
14.2	Grunder för att återkalla eller inte förlänga ett uppehållstillstånd.....	140
14.2.1	Tvingande grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd.....	140
14.2.2	Fakultativa grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd.....	141
15	Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare..	147
15.1	Förutsättningar för uppehållstillstånd för en forskares familjemedlemmar.....	147
15.2	Ansökan om uppehållstillstånd.....	150
15.3	Återkallelse av uppehållstillstånd.....	151
15.4	Integrationsåtgärder.....	152
15.5	Möjlighet att arbeta.....	153
16	Rörlighet inom EU för forskare och studerande	155
16.1	Rätt till rörlighet inom EU.....	155
16.2	Forskares rörlighet för kortare vistelse i Sverige.....	156
16.3	Forskares rörlighet för längre vistelse i Sverige.....	160
16.3.1	Förutsättningar för tillstånd i Sverige.....	160

16.3.2	Återkallelse av uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse	164
16.4	Rörlighet för studerande	165
16.5	Undantag från kravet på arbetstillstånd	169
16.6	Underrättelseskyldighet för forskare och studerande	170
16.7	Rörlighet från EU-stater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut.....	171
16.8	Återtagande av en utlänning som har uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige.....	173
16.9	Underrättelser om beslut till annan EU-stat.....	175
17	Handläggning av ansökan om uppehållstillstånd	177
17.1	Ansökan om uppehållstillstånd.....	177
17.2	Handläggningstid.....	181
17.3	Enhetlig utformning av uppehållstillstånd	182
17.4	Skriftliga och motiverade beslut.....	183
17.5	Rätt att överklaga beslut om tillstånd.....	184
17.6	Godkännande av värdenheter.....	185
17.7	Sanktioner för värdenheter.....	186
17.8	Tillgång till information	187
18	Likabehandling under vistelsen i Sverige.....	189
18.1	Arbets- och anställningsvillkor	189
18.2	Föreningsfrihet	190
18.3	Utbildning och yrkesutbildning	190
18.4	Erkännande av yrkeskvalifikationer.....	196
18.5	Social trygghet.....	197
18.6	Skatteförmåner.....	198

18.7	Tillgång till varor och tjänster.....	199
18.8	Pensioner.....	200
19	Statistik.....	203
20	Kostnader och andra konsekvenser	205
21	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	211
22	Författningskommentar	213
22.1	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	213
22.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	240
22.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare.....	242
22.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)	244
	Student- och forskardirektivet.....	247

Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag till genomförande av student- och forskardirektivet. Direktivet ersätter studentdirektivet och gästforskardirektivet.

I dag regleras villkoren för att beviljas uppehållstillstånd för forskning och för studier på högskolenivå i utlänningsförordningen. Även villkoren för uppehållstillstånd för familjemedlemmar till gästforskare och uppehållstillstånd efter avslutade högskolestudier i Sverige regleras i förordningen. För övriga kategorier som omfattas av det omarbetade direktivet kan uppehållstillstånd beviljas med stöd av en generell bestämmelse i utlänningslagen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete eller studier. I promemorian föreslås att grunderna för att bevilja uppehållstillstånd enligt det omarbetade student- och forskardirektivet ska regleras i ett särskilt kapitel i utlänningslagen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 8 a § och 5 kap. 18 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 5 b kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag finns föreskrifter om

– lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

– villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

– visering (3 kap.),

– uppehållsrätt (3 a kap.),

– flyktingar och andra skyddsbehövande (4 kap.),

– uppehållstillstånd (5 kap.),

– ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),

– uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2018:319.

*utbildning, praktik, volontär-
arbete och au pair-arbete
(5 b kap.),*

- arbetsstillstånd (6 kap.),
- EU-blåkort (6 a kap.),
- tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),
- tillstånd för säsongarbete (6 c kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- utvisning på grund av brott (8 a kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

2 kap.

8 a §³

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtars enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för för inresa gäller inte heller för

³ Senaste lydelse 2018:67.

en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d § *eller* 5 a kap. 7 §. en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § *eller* 5 b kap. 24 §.

5 kap.

18 §⁴

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen *med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, 9. utlänningen har ett uppehållstillstånd *enligt 5 b kap. 4 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, *eller har ett*

⁴ Senaste lydelse 2016:753.

*uppehållstillstånd enligt 5 b kap.
2, 3, 5, 8 eller 9 §,*

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §,
eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019.

*5 b kap. Uppehållstillstånd för
forskning, studier inom högre
utbildning, praktik, volontär-
arbete och au pair-arbete*

Förutsättningar för tillstånd

*Allmänna förutsättningar för
tillstånd*

1§

*För att beviljas uppehålls-
tillstånd enligt detta kapitel ska
utlänningen*

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,

2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år visa att han eller hon har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,

3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och

4. visa vårdnadshavares medgivande, om utlänningen är under 18 år.

Uppehållstillstånd för forskning

2 §

En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd för forskning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar

rörlighetsåtgärder, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela programperioden inte är uppfyllda, ska ett uppehållstillstånd för minst ett år beviljas.

3 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har för avsikt att vistas i Sverige i mer än 180 dagar för att utföra forskning här enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt avtalet ska pågå.

En utlänning som ansöker om ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse får utföra forskning hos forskningshuvudmannen i Sverige under tiden för ansökans

prövning om giltighetstiden för det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av den andra EU-staten inte har löpt ut och utlänningen har rätt att resa in och vistas i Sverige enligt 13 §.

Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

4 §

En utlänning som har antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.

Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden inte är uppfyllda, ska uppehållstillstånd för minst ett år beviljas.

Uppehållstillstånd för praktik

5 §

En utlänning som ska praktisera här enligt ett avtal om praktik och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik om utlänningen antingen

1. inom två år före ansökan har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och praktiken har anknytning till utlänningens utbildning, eller

2. har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal.

Ett avtal om praktik ska innehålla

1. en beskrivning av praktikprogrammet,

2. utlänningens kvalifikationer, och

3. utlänningens anställningsvillkor.

Ett uppehållstillstånd för praktik ska gälla i sex månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Om praktiken har beviljats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal får tillståndet gälla i 18 månader.

Uppehållstillstånd för volontär-
arbete inom ramen för Europeisk
volontärtjänst

6 §

En utlänning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige om deltagande i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla

1. en beskrivning av volontärprogrammet,
2. programmets längd,
3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärtjänstgöringen och
4. tiderna för volontärtjänstgöringen.

Ett uppehållstillstånd för volontärarbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Uppehållstillstånd för au pair-
arbete

7 §

En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år som har ingått ett avtal med en värdfamilj i Sverige och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte

något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete om det av avtalet framgår att

1. utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska,

2. au pair-uppgifterna inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,

3. tiden för hushållsarbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,

4. utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete per månad, och

5. värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier

8 §

En utlänning som har ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 3 § och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10 eller 11 §, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter slutförd forskning om han eller hon

1. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

2. kan visa en bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningen har slutförts.

Första stycket gäller även för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sin forskning här enligt 13 §.

9 §

En utlänning som har ett uppehållstillstånd enligt 4 § och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10 eller 11 §, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter en slutförd högskoleutbildning om

1. utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer,

2. utlänningen avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

3. utlänningen har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.

Första stycket gäller även för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier

inom högre utbildning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige enligt 14 § om studierna som bedrivits här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning.

När uppehållstillstånd inte ska beviljas

10 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–9 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvísnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har beviljats ett EU-blåkort enligt 6 a kap., eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring enligt 6 b kap.

11 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–9 §§ ska inte heller beviljas en utlänning som visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

När uppehållstillstånd får vägras

12 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får vägras om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utlänningen har ingått avtal med

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

2. det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

3. organisationen som utlänningen har ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta invresan för utlänningen, eller

4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Förutsättningar för rörlighet för kortare vistelse

13 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här.

Rätten till vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även för familjemedlemmar till den som

har beviljats uppehållstillstånd för forskning och som själva har uppehållstillstånd utfärdat av en annan EU-stat på grund av anknytningen till forskaren.

Första och andra stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

14 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här om han eller hon

1. omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

2. har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här och Migrationsverket inte har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige.

Om det av underrättelsen framgår att förutsättningarna för inresa och vistelse enligt 1 § och 11–12 §§ inte uppfylls eller om utlänningen redan vistats i

Sverige under en period av 360 dagar får Migrationsverket inom 30 dagar från det att underrättelsen mottogs invända mot den planerade vistelsen i Sverige.

Första stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Ansökan om tillstånd

15 §

En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 4–7 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om utlänningen

1. ansöker om förlängning av tillståndstiden, eller

2. har återtagits enligt 24 §.

En ansökan om uppehållstillstånd enligt 3, 8 eller 9 § får lämnas in efter inresan i landet.

Förlängning av tillståndstiden

16 §

Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 2–4 §§ får efter ansökan förlängas om förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda.

Tillståndstiden får inte förlängas om

1. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

2. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

3. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

17 §

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 2–4 §§ får vägras om

1. det finns grund för avslag enligt 12 §, eller

2. den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 4 § inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Upphållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

18 §

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse enligt 2 eller 3 §, ska beviljas uppehållstillstånd. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknypningspersonens tillstånd.

För barn som åberopar anknypning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 2 eller

3 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

När ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem till en forskare ska vara gjord

19 §

En familjemedlem som avses i 18 § ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats på grund av anknytning till en utlänning som avses i 2, 3 eller 8 §,

2. sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som avses i 3 §, eller

3. familjemedlemmen har återtagits enligt 24 § och den person som familjemedlemmen har anknytning till ansöker om nytt uppehållstillstånd.

Återkallelse av tillstånd

20 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ ska återkallas om

1. förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

21 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får återkallas om

1. det finns grund för avslag enligt 12 §, eller

2. den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 4 § inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

22 §

Ett uppehållstillstånd enligt 8 eller 9 § får återkallas om förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda.

23 §

Ett uppehållstillstånd som beviljats en familjemedlem enligt 18 § får återkallas om

1. anknýtningen till den som har ett uppehållstillstånd enligt 2, 3 eller 8 § bryts eller om hans eller hennes tillstånd återkallas, eller

2. familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och av en forskares familjemedlemmar

24 §

Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse från den som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige, och den andra EU-staten har ålagt utlänningen och hans eller hennes medföljande familjemedlemmar att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att en utlänning, som med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige, bedriver forskning eller studier inom högre utbildning på dess

*territorium eller om uppehålls-
tillståndet utfärdat av Sverige
har löpt ut eller återkallats.*

Beslutande myndighet

25 §

*Beslut enligt detta kapitel
meddelas av Migrationsverket.*

Föreskrifter om försörjnings- förmågan

26 §

*Regeringen eller den myndig-
het som regeringen bestämmer
kan med stöd av 8 kap. 7 §
regeringsformen meddela
närmare föreskrifter om
försörjningsförmågan enligt 1 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs¹ att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Senaste lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
 1 kap. 13 § om skyndsamt handläggning,
 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,

5 b kap. 1–19 §§ om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete,

6 kap. 3 § om arbetstillstånd,

6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,

6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,

6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongarbete,

8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,

8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2018:320.

utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,

9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,

9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,

10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,

16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs¹ att 3, 6 och 7 §§ lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har *ansökt om* uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

1. har *beviljats* uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser, *eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,*

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,

3. har ett *lagakraftvunnet* avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut *som fått laga kraft och* som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2009:1548.

därigenom få en doktors-examen, *eller*

5. har *lånats ut av en forskningshuvudman* i en annan EU-stat.

därigenom få en doktors-examen,

5. har *ställning som varaktigt bosatt* i en annan EU-stat,

6. är *familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,*

7. har *beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för hög- kvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller*

8. har *beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.*

6 §

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning *eller ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse,* ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd.

7 §

Mottagningsavtalet ska innehålla uppgifter om

1. syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet,

2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte, *och*

3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen.

2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte,

3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen, *och*

4. *planerade vistelser för att bedriva forskning i andra EU-stater.*

Av mottagningsavtalet ska det också framgå dels att gästforskaren har en heltäckande sjukförsäkring, om han eller hon ska vistas i Sverige under kortare tid än ett år, dels att han eller hon varje månad av sin vistelse i landet har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) i stället för dess lydelse enligt lagen (2017:356) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2017:356

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen *med stöd av 10 §* har *beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning.

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd *enligt 5 b kap. 4 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2, 3, 5, 8 eller 9 §*,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:000) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2019–19 januari 2023.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2019–19 januari 2023.

1.5 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningsförordningen (2006:97)

dels att 4 kap. 5 och 5 a §§, 7 a och 7 b §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 4 kap. 5 och 5 a §§ och rubriken närmast före 4 kap. 7 a § ska utgå,

dels att 1 kap. 1 §, 4 kap. 4 b och 24 §§ och 5 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det i förordningen ska införas ett nytt kapitel, 4 a kap., av följande lydelse.

Senaste lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna förordning finns bestämmelser om

- förordningens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.)
- resehandlingar (2 kap.)
- visering (3 kap.)
- uppehållsrätt (3 a kap.)
- uppehållstillstånd (4 kap.)

– uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete (4 a kap.),

- arbetstillstånd (5 kap.)
- EU-blåkort (5 a kap.)
- tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (5 b kap.)
- tillstånd för säsongarbete (5 c kap.)
- kontroll- och tvångsåtgärder (6 kap.)

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2018:321.

- underrättelseskyldighet (7 kap.), och
- avvisning, utvisning, avgifter m.m. (8 kap.).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

4 b §³

Uppehållstillstånd får beviljas en familjemedlem till en utlänning om familjemedlemmen är make eller sambo till utlänningen eller ogift barn under 18 år till utlänningen eller till hans eller hennes make eller sambo och utlänningen

1. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i fall som avses i 5 kap. 5 § andra stycket utlänningslagen (2005:716), eller

2. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 4 kap. 5 och 5 a §§.

2. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 b kap. 4 och 9 §§ utlänningslagen.

För att beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket ska familjemedlemmen ha sin försörjning ordnad under vistelsen.

Uppehållstillstånd enligt första stycket ska beviljas i samma omfattning som för den utlänning som familjemedlemmen har anknytning till.

24 §⁴

Migrationsverket får meddela närmare föreskrifter om

- en sådan handling som avses i 4 §,
- EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta,
- kravet på försörjningsförmåga enligt 5 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).
- kravet på försörjningsförmåga enligt 5 a kap. 2 § och 5 b kap. 1 § utlänningslagen (2005:716).

³ Senaste lydelse 2014:779.

⁴ Senaste lydelse 2013:601.

4 a kap. Uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete

Handläggningstid

1 §

Ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) ska avgöras senast 60 dagar från det att ansökan lämnades in. Om ansökan behöver kompletteras får tiden förlängas. Sökanden ska underrättas om förlängningen.

2 §

Ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 4–9 eller 18 § utlänningslagen (2005:716) ska avgöras senast 90 dagar från det att ansökan lämnades in. Om ansökan behöver kompletteras får tiden förlängas. Sökanden ska underrättas om förlängningen.

Bevis om uppehållstillstånd

3 §

Bevis om uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete enligt 5 b kap. 2–7 §§ utlänningslagen (2005:716) ska utfärdas i form av ett sådant

uppehållstillståndskort som avses i 4 kap. 22 §.

På uppehållstillståndskortet ska det anges ”forskare”, ”studerande”, ”praktikant”, ”volontär”, eller ”au pair” och för forskare som beviljats tillstånd för rörlighet för längre vistelse ”forskare-rörlighet”.

För forskare och studerande som omfattas av program eller avtal som medger rörlighet inom Europeiska unionen ska också det det särskilda programmet eller avtalet anges.

Underrättelse till Migrationsverket

4 §

En underrättelse enligt 5 b kap. 14 § utlänningslagen (2005:716) från en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat ska innehålla

1. en kopia av en giltig resehandling och av ett giltigt uppehållstillstånd, utfärdat av den andra EU-staten, som täcker hela den planerade vistelsen i Sverige,

2. en handling som visar att utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera

läroanstalter för högre utbildning,

3. ett antagningsbevis från läroanstalten för högre utbildning i Sverige,

4. uppgift om datum för vistelsen och vistelsens planerade längd,

5. en handling som visar att utlänningen har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,

6. en handling som visar att utlänningen har tillräckliga medel för sitt uppehälle under vistelsetiden och att kostnaderna för återresa till den andra EU-staten är täckta, och,

7. i förekommande fall, en handling som visar att anmälningsavgiften och studieavgiften till läroanstalten för högre utbildning är betald.

Underrättelse till en annan EU-stat

5 §

Migrationsverket ska senast inom 30 dagar från det att en underrättelse enligt 4 § mottogs underrätta den EU-stat och den utlänning som beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av den EU-staten, om beslut att invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige.

6 §

Om en utlänning vistas i en annan stat med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige och det tillståndet återkallas, ska Migrationsverket underrätta den andra EU-staten om beslutet.

Om en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat beviljas eller vägras ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse, ska Migrationsverket underrätta den andra EU-staten om beslutet.

Om en utlänning har eller haft ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat och Migrationsverket meddelar ett beslut som innebär att utlänningen och hans eller hennes familjemedlemmar ska återtas av den EU-staten, ska Migrationsverket underrätta den andra EU-staten om beslutet.

5 kap.

2 §⁵

Utöver 1 § gäller undantag från kravet på arbetstillstånd i följande fall.

1. För en tid av tre månader från inresan för en utlänning som är anställd som förare av ett motorfordon som ägs eller hyrs av en person som besöker landet som turist eller som besättningsman på en turistbuss.

⁵ Senaste lydelse 2018:72.

2. För en tid av tre månader från inresan för en utlänning som är anställd som vårdare av en person som besöker landet för läkarvård eller rekreation.

3. För en sammanlagd tid av tre månader under en tolv månadersperiod för en forskare eller lärare inom den högre utbildningen som har kallats hit för forsknings-, undervisnings- eller föreläsningsverksamhet.

4. För den tid det tillfälliga arbetet pågår för en utlänning som är bosatt i en EES-stat men inte är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz, om utlänningen har rätt att arbeta och vistas i det landet och är anställd vid ett företag i det landet och för företagets räkning ska arbeta tillfälligt i Sverige i samband med en entreprenad eller liknande.

5. För en tid av två månader från inresan för en montör eller teknisk instruktör som ska utföra brådslande arbete i samband med uppsättning eller reparation av maskiner eller liknande.

6. För den tid som uppehållstillståndet gäller för en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 4 kap. 5 och 5 a §§ samt för den som har haft sådant uppehållstillstånd för en tid av minst sex månader och som inom giltighetstiden för tillståndet ansöker om förlängning till dess tillståndsfrågan har avgjorts eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft.

6. För den tid som uppehållstillståndet gäller för en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 4 eller 9 § utlänningslagen (2005:716) samt under vistelsen för den som vistas här med stöd av 5 b kap. 14 § utlänningslagen. Undantaget från kravet på arbetstillstånd gäller även för den som inom giltighetstiden för tillståndet ansöker om förlängning till dess tillståndsfrågan har avgjorts eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft.

7. För en tid av en månad från inresan för en utlänning som tillfälligt engagerats av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB eller Nordisk Television AB för radio- eller televisionsutsändning.

8. För en sammanlagd tid av fjorton arbetsdagar under en tolv månadersperiod för en utländsk artist samt hans eller hennes tekniker och annan turnépersonal under förutsättning att artisten inbjudits av en arrangör som finns angiven i den förteckning över etablerade arrangörer som förs av Migrationsverket efter samråd med Arbetsförmedlingen.

9. För en sammanlagd tid av tre månader under en tolv månadersperiod för en utlänning som är professionell idrottsman eller funktionär och som besöker Sverige för att delta i internationella tävlingar.

10. För en sammanlagd tid som understiger ett år för en utlänning som har specialistuppgifter inom en internationell koncern och som i denna egenskap arbetar tillfälligt i Sverige. Undantaget gäller dock inte en utlänning som avses i 6 b kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716).

11. För den tid som *en utlänning som är gästforskare har beviljats uppehållstillstånd för forskning enligt 4 kap. 7 a §.*

10. För en sammanlagd tid som understiger ett år för en utlänning som har specialistuppgifter inom en internationell koncern och som i denna egenskap arbetar tillfälligt i Sverige. Undantaget gäller dock inte en utlänning som avses i 6 b kap. 1 eller 2 § utlänningslagen.

11. För den tid som *uppehållstillståndet gäller för en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2, 3 eller 8 § utlänningslagen samt under vistelsen för den vistas här med stöd av 5 b kap. 13 § utlänningslagen och under den tid en ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 § utlänningslagen prövas. Undantaget från kravet på arbetstillstånd gäller även för den som inom giltighetstiden för tillståndet ansöker om förlängning till dess tillståndsfrågan har avgjorts eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess*

utvisningsbeslutet har fått laga kraft.

12. För en sammanlagd tid av tre månader under en tolv månadersperiod för en utlänning som är anställd i ett företag i en internationell koncern och ska genomgå praktik, internutbildning eller annan kompetensutveckling hos ett företag i Sverige som ingår i koncernen.

13. För en sammanlagd tid av tre månader under en tolv månadersperiod för en utlänning som inom ramen för en affärsuppställning ska genomgå utbildning, genomföra tester, förbereda eller avsluta leveranser eller utöva liknande aktiviteter i Sverige.

14. För den tid som insatsen pågår för en utlänning som deltar i en hjälpinsats vid en katastrof eller olycka i Sverige.

Undantagen från kravet på arbetstillstånd är också en utlänning som, på grund av anställning utomlands, arbetar i Sverige som representant för ett företag eller som medlem av personalen på järnvägståg eller på lastbil i yrkesmässig trafik.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2019.

1.6 Förslag till förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 b § högskoleförordningen (1993:100) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 11 b §¹

En högskola får genom överenskommelse med Kammarkollegiet teckna försäkring för personskada som drabbar *deras* studenter i samband med högskoleutbildning utanför Sverige. Försäkringen får dock bara avse studier som bedrivs vid en utländsk högskola enligt avtal mellan berörda *lärosäten*. Försäkringen ska avse sådan sorts skada som avses i 11 a §.

En högskola får genom överenskommelse med Kammarkollegiet även teckna försäkring för sjuk- och tandvård samt olycksfall under fritid i Sverige för studenter som enligt 5 § förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor ska betala studieavgift. Försäkringen ska bidra till att uppfylla

En högskola får genom *en* överenskommelse med Kammarkollegiet teckna *en* försäkring för personskada som drabbar *högskolans* studenter i samband med *en* högskoleutbildning utanför Sverige. Försäkringen får dock bara avse studier som bedrivs vid en utländsk högskola enligt avtal mellan *de* berörda *lärosätena*. Försäkringen ska avse sådan sorts skada som avses i 11 a §.

En högskola får genom *en* överenskommelse med Kammarkollegiet även teckna *en* försäkring för sjuk- och tandvård samt olycksfall under fritid i Sverige för studenter som enligt 5 § förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor ska betala *en* studieavgift. Försäkringen ska bidra till att uppfylla

¹ Senaste lydelse 2010:1064.

det krav på heltäckande sjukförsäkring som enligt 4 kap. 5 § utlänningsförordningen (2006:97) utgör en förutsättning för uppehållstillstånd för studier.

det krav på heltäckande sjukförsäkring som enligt 5 b kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) utgör en förutsättning för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2019.

2 Ärendet

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog den 11 maj 2016 direktiv 2016/801/EU om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete. Direktivet, i fortsättningen benämnt student- och forskardirektivet, skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 23 maj 2018. Student- och forskardirektivet bifogas som *bilaga 1*.

Direktivet ersätter rådets direktiv 2004/114/EG av den 13 december 2004 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete (studentdirektivet) och rådets direktiv 2005/71/EG av den 12 oktober 2005 om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte (gästforskar-direktivet), vilka upphävs genom det nya direktivet. I student- och forskardirektivets kapitel V om rättigheter finns hänvisningar till vissa artiklar om likabehandling som finns i direktiv 2011/98/EU av den 13 december 2011 om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat.

I promemorian föreslås de bestämmelser som bedöms nödvändiga för att genomföra student- och forskardirektivet i svensk rätt.

3 Student- och forskardirektivet

3.1 Allmänt om student- och forskardirektivet

Student- och forskardirektivet är ett led i unionens målsättning att utforma en gemensam politik för laglig migration och att bli en ekonomi baserad på kunskap och innovation med ställning som ett världsledande centrum för utbildning. Det övergripande målet är att stödja sociala, kulturella och ekonomiska förbindelser mellan EU och tredjeländer, stimulera överföring av kunskaper och färdigheter samt främja konkurrenskraften och samtidigt säkerställa att dessa grupper av tredjelandsmedborgare behandlas rättvist.

3.2 En översikt av direktivets artiklar

3.2.1 Syfte och definitioner

Syftet med direktivet är enligt artikel 1 är att fastställa villkoren för inresa till och vistelse i mer än 90 dagar på medlemsstaternas territorier samt rättigheter för tredjelandsmedborgare, och i tillämpliga fall deras familjemedlemmar, i samband med forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Om medlemsstaterna så beslutar ska även villkoren för inresa och vistelse för deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt, annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete fastställas. Vidare ska villkoren för inresa och vistelse och rättigheter fastställas för forskare och forskares familjemedlemmar samt studerande som vistas i en annan EU-stat än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ett uppehållstillstånd på grundval av detta direktiv och som har utnyttjat sin rätt till rörlighet.

I artikel 3 finns definitioner av de personkategorier som omfattas av direktivet och andra centrala begrepp, t.ex. vad som avses med värdenheter och utbildnings- och läroanstalter.

3.2.2 Tillämpningsområde

I artikel 2 anges direktivets tillämpningsområde. Enligt artikel 2.1 ska direktivets bestämmelser tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse, eller som har beviljats tillstånd för inresa och vistelse, för forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Det är valfritt för medlemsstaterna att även tillämpa direktivets bestämmelser på de som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett elevutbytesprogram eller i ett utbildningsprojekt, för att bedriva annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för att arbeta som au pair.

I artikel 2.2 anges att vissa kategorier av tredjelandsmedborgare ska undantas från direktivets tillämpningsområde. Det gäller bl.a. de som ansökt om eller beviljats internationellt skydd, EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar, de som har ställning som varaktigt bosatta och praktikanter som faller in under direktivet om företagsintern förflyttning av personal (ICT-direktivet). Av skäl 65–66 framgår att Förenade kungariket, Irland och Danmark inte deltagit i antagandet av direktivet, varför det inte är bindande för eller tillämpligt på dessa medlemsstater.

Direktivet ska, enligt artikel 4, inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i bilaterala eller multilaterala avtal mellan unionen eller unionen och dess medlemsstater och ett eller flera tredjeländer, eller bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer. Det ska inte heller påverka medlemsstaternas rätt att anta eller behålla förmånligare bestämmelser för de personer som det är tillämpligt på när det gäller vissa angivna bestämmelser i direktivet.

3.2.3 Inresevillkor

I artikel 5 anges att en tredjelandsmedborgares rätt till inresa och vistelse är avhängig av att det framgår av handlingarna i ärendet att sökanden uppfyller de allmänna villkoren för inresa och vistelse som anges i artikel 7 och, beroende på vilken kategori sökanden tillhör, de särskilda villkor som ställs upp i artiklarna 8–16. Medlemsstaterna får kräva att sökanden presenterar handlingarna på den berörda medlemsstatens officiella språk eller annat officiellt språk inom unionen.

Av artikel 6 framgår att direktivet inte inverkar på en medlemsstats rätt att besluta om inresekvoter i enlighet med artikel 79.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

3.2.4 Tillståndstider och utfärdande av tillstånd

I artiklarna 17–19 anges närmare bestämmelser om tillståndstider och om utfärdande av tillstånd.

3.2.5 Avslag på ansökan om och återkallelse av tillstånd

I artikel 20 regleras grunderna för att avslå ansökningar om tillstånd och i artikel 21 regleras grunderna för att neka förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd eller för att återkalla ett sådant tillstånd. Artiklarna innehåller såväl obligatoriska som fakultativa bestämmelser.

3.2.6 Rättigheter och rätt till likabehandling

I artikel 22 finns bestämmelser om rätt till likabehandling med medlemsstaternas egna medborgare när det gäller t.ex. arbetsvillkor, föreningsfrihet och tillgång till varor och tjänster. I artikel 23 anges att en forskare, utöver sin forskningsverksamhet, ska ha rätt att undervisa i enlighet med nationell rätt och i artikel 24 att studerande, vid sidan av studierna, ska ha rätt att ta en anställning eller bedriva verksamhet som egenföretagare. Av skäl 61 framgår att direktivet är förenligt med de grundläggande rättigheter och principer som

fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i enlighet med artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).

3.2.7 Uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier

Enligt artikel 25 ska forskare och studerande efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ha möjlighet att stanna kvar på en medlemsstats territorium i minst nio månader för att söka anställning eller etablera ett företag.

3.2.8 Familjemedlemmar till forskare

Enligt artikel 26 ska bestämmelserna i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, med vissa undantag, vara tillämpligt på familjemedlemmar till den som beviljats uppehållstillstånd för forskning. En familjemedlems uppehållstillstånd ska ha samma giltighetstid som forskarens och han eller hon ska ha rätt att arbeta på medlemsstatens territorium.

3.2.9 Rörlighet inom unionen för forskare och studerande

I artiklarna 27–32 finns bestämmelser om rörlighet inom EU som ger rätt för den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller studier att resa in i och vistas i en eller flera andra medlemsstater än den som först utfärdade uppehållstillståndet. Även familjemedlemmar till forskare ska ha en sådan rätt till rörlighet mellan medlemsstaterna.

3.2.10 Sanktioner mot värdenheter

Enligt artikel 33 får medlemsstaterna införa sanktioner mot värdenheter och, i förekommande fall, arbetsgivare, för att dessa inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet.

3.2.11 Förfarandegarantier m.m.

Direktivets artikel 34 innehåller bestämmelser om handläggningstider, skriftliga och motiverade beslut och rätten att överklaga beslut. Medlemsstaterna ska enligt artikel 35 tillhandahålla information om vilka dokument m.m. som krävs för inresa och vistelse. Medlemsstaterna får, enligt artikel 36, ta ut en ansökningsavgift för prövningen av ansökan om uppehållstillstånd.

3.2.12 Slutbestämmelser

Artiklarna 37–43 innehåller bestämmelser om statistik, rapporter, samarbete mellan kontaktpunkter, införlivande och ikraftträdande.

4 Gällande ordning för tillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet

Uppehållstillstånd

En utlänning som vistas i Sverige i mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd (2 kap. 5 § utlänningslagen [2005:716], förkortad UtlL). Uppehållstillstånd kan ges för viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Kravet på uppehållstillstånd gäller inte för medborgare i de nordiska länderna eller för en utlänning som har uppehållsrätt eller visering för längre tid än tre månader (2 kap. 8 b § UtlL).

Ett uppehållstillstånd ska sökas och vara beviljat före inresan i Sverige. Från denna huvudregel finns dock flera undantag (5 kap. 18–19 §§ UtlL). Beslut om uppehållstillstånd fattas som huvudregel av Migrationsverket.

Enligt 5 kap. 23 § första stycket UtlL får regeringen meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier eller besök. Enligt samma paragrafs femte stycke får regeringen även meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för forskning och för medföljande familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning.

Uppehållstillstånd för högskolestudier

Förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för studier på högskolenivå regleras i utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtlF. I 4 kap. 5 § UtlF föreskrivs att en utlänning som har för avsikt att studera i Sverige och som har antagits till högskoleutbildning här

ska beviljas uppehållstillstånd för studietiden om han eller hon har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad genom egna medel, stipendium eller på annat liknande sätt, har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige, och inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Med stöd av 8 kap. 13 § 4 UtlF har Migrationsverket föreskrivit att kravet på tryggad försörjning ska anses vara uppfyllt om den som beviljats tillstånd för studier om ett år eller mer förfogar över minst 18 procent av gällande prisbasbelopp per månad under minst tio månader per år, eller om tillstånd för studier beviljats för kortare tid än ett år, under tillståndstiden (MIGRFS 11/2014 och 10/2015). För år 2018 uppgår beloppet till 8 190 kronor per månad. Ett uppehållstillstånd ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid studierna avser. Om studierna pågår längre tid än ett år förlängs tillståndet med minst ett år i taget eller den kortare tid studierna pågår, under förutsättning att villkoren ovan är uppfyllda och den studerande gör godtagbara framsteg i sina studier.

I förordningen (2010:543) om anmälningavgift och studieavgift vid universitet och högskolor finns bestämmelser om anmälningavgift och studieavgift för studenter vid universitet och högskolor som inte är medborgare i en stat inom EES-området eller i Schweiz.

Enligt 4 kap. 4 b § UtlF får en familjemedlem till den som beviljats uppehållstillstånd för studier beviljas uppehållstillstånd om familjemedlemmen har sin försörjning ordnad under vistelsen här.

Uppehållstillstånd efter slutförda studier

I 4 kap. 5 a § UtlF föreskrivs att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier i Sverige får, om vissa förutsättningar är uppfyllda, beviljas uppehållstillstånd för en tid av sex månader efter en slutförd högskoleutbildning för att söka arbete eller för att undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet i Sverige.

Uppehållstillstånd för forskning

Förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för forskning regleras dels i utlänningsförordningen, dels i lagen (2008:290) om

godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, förkortad GodkL, och i förordningen (2008:353) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, förkortad GodkF. I 4 kap. 7 a § UtlF föreskrivs att en utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska beviljas uppehållstillstånd, om utlänningen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. En grundläggande förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning är således att utlänningen har ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman. Alla forskningshuvudmän, dvs. statliga myndigheter eller fysiska eller juridiska personer i vars verksamhet forskning utförs, t.ex. lärosäten, forskningsinstitut och företag, som vill ta emot en gästforskare måste vara godkända för detta ändamål. Det är enligt 4 § GodkF Vetenskapsrådet som ska godkänna forskningshuvudmän och som också ska tillhandahålla en förteckning över godkända forskningshuvudmän. Förteckningen finns bl.a. på Vetenskapsrådets webbplats.

Upphållstillstånd ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser. Familjemedlemmar till en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för att utföra forskning ska beviljas uppehållstillstånd om han eller hon inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. Med familjemedlem avses make, sambo och barn under 18 år till forskaren eller till hans eller hennes make eller sambo.

I 4 kap. 7 b § UtlF föreskrivs att en ansökan om uppehållstillstånd kan bifallas om ansökan görs av en utlänning som har uppehållstillstånd för forskning i en annan EU-stat, även om utlänningen befinner sig i Sverige när ansökan görs eller när den prövas. Detsamma gäller för en ansökan som görs av forskarens familjemedlemmar.

Med gästforskare avses enligt 2 § GodkL en tredjelandsmedborgare som är behörig att påbörja högskoleutbildning på forskarnivå och som väljs ut av en forskningshuvudman för att under en längre tid än tre månader utföra forskning hos huvudmannen. En utlänning som utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, dvs. doktorander, undantas från lagens tillämpningsområde.

Doktorander beviljas uppehållstillstånd för studier med stöd av 4 kap. 5 § UtlF.

Uppehållstillstånd för praktik, volontärarbete, elevutbyte, au pair-arbete och övriga studier

Enligt 5 kap. 10 § UtlL får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som önskar vistas här i landet för arbete, studier, besök eller för att bedriva näringsverksamhet. Med stöd av denna bestämmelse kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning för elevutbyte, volontärarbete, au pair-arbete eller för praktikanter. Eftersom författningsregleringen är sparsam i fråga om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd till dessa personkategorier har Migrationsverkets praxis stor betydelse för bedömningen i det enskilda fallet. Enligt den kan uppehållstillstånd för övriga studier, såsom exempelvis yrkesinriktade utbildningar, beviljas enligt 5 kap. 10 § UtlL.

Universitet och högskolor bedriver även t.ex. uppdragsutbildning och beställd utbildning. En uppdragsutbildning innebär att en uppdragsgivare köper utbildning av en högskola och att det är uppdragsgivaren som utser deltagarna. Bestämmelser om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor finns i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor. En utlänning som har för avsikt att studera inom ramen för uppdragsutbildning kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtlL.

Migrationsverket har meddelat föreskrifter om att svenska utlandsmyndigheter får bevilja uppehållstillstånd för vissa studerande (MIGRFS 10/2014). Där anges bl.a. att en utlänning som har antagits till studier i Sverige inom ramen för ett studentutbytesavtal mellan ett svenskt och ett utländskt universitet eller högskola får beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtlL om han eller hon har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad, har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige och inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Vidare anges att en utlänning som har antagits till utbytesstudier på gymnasienivå eller lägre får beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtlL om programmet anordnats av vissa angivna organisationer. Ett sådant uppehållstillstånd får endast

beviljas efter vårdnadshavares medgivande. Utlänningen får inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Om en utlandsmyndighet anser att en ansökan om uppehållstillstånd inte kan beviljas eller är osäker på hur en ansökan bör bedömas, ska ärendet överlämnas till Migrationsverket för beslut.

Arbetstillstånd

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av anställning här eller utomlands ska ha arbetstillstånd (2 kap. 7 § UtlL). Kravet på arbetstillstånd gäller inte för medborgare i de nordiska länderna, en utlänning som har uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd (2 kap. 8 c § UtlL).

Ett arbetstillstånd ska i regel sökas och vara beviljat före inresan i Sverige. Från denna huvudregel finns dock flera undantag (6 kap. 4 § UtlL).

Enligt 5 kap. 2 § första stycket 6 och 11 UtlF är utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd för högskolestudier eller som gästforskare undantagna från kravet på arbetstillstånd.

Enligt 6 kap. 2 § tredje stycket UtlL får ett arbetstillstånd ges till en utlänning som deltar i ett internationellt utbyte eller om det följer av ett internationellt avtal eller ett avtal med ett annat land. I dessa fall rör det sig oftast om anställningar som inte står öppna för den vanliga arbetsmarknaden eller anställningsformer av speciell art där villkoren regleras av internationella överenskommelser eller andra särskilda regelverk. Arbetet avser oftast en begränsad period. Till internationellt utbyte räknas t.ex. au pairer och vissa praktikanter. Praktikanter som inte omfattas av internationella avtal behandlas enligt de allmänna bestämmelserna för anställning i 6 kap. 2 § första stycket UtlL, vilket innebär bl.a. att de ska erbjudas löne- och anställningsvillkor motsvarande dem som gäller för praktikanter i Sverige.

Återkallelse av tillstånd

Bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd och arbetstillstånd finns i 7 kap. UtlL. Dessa tillstånd får bl.a. återkallas för en utlänning som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet

har förtigit omständigheter som varit av betydelse för att få tillståndet. För en utlänning som rest in i Sverige får ett uppehållstillstånd återkallas, om han eller hon utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd, om en anställning upphört under pågående uppehålls- och arbetstillståndsperiod eller om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller något annat nordiskt land. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier får återkallas om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda (7 kap. 7 a § UtlL).

Återkallelse av uppehållstillstånd och arbetstillstånd beslutas av Migrationsverket.

Överklagande

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd och beslut om återkallelse av ett uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol (14 kap. 3 § UtlL).

En migrationsdomstols beslut får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till Migrationsöverdomstolen.

5 Tillämpningsområde och förhållande till de allmänna reglerna i utlänningslagen

Förslag: De bestämmelser som behövs för att genomföra student- och forskardirektivet ska huvudsakligen föras in i ett nytt kapitel i utlänningslagen. Frånsett denna särreglering ska de allmänna reglerna i utlänningslagen gälla om inte annat föreskrivs.

Bedömning: Möjligheten att tillämpa direktivet i fråga om uppehållstillstånd för au pair-arbete bör utnyttjas. Däremot bör inte möjligheten att besluta att direktivets bestämmelser även ska tillämpas i fråga om uppehållstillstånd för annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för deltagande i elevutbytesprogram utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Tillämpningsområde

I artikel 2.1 i student- och forskardirektivet anges att medlemsstaterna ska tillämpa direktivet på tredjelandsmedborgare som ansöker om, eller har beviljats, inresa och vistelse på en medlemsstats territorium i mer än 90 dagar för forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst, som är en del av EU-programmet Erasmus+. Härutöver anges att medlemsstaterna får besluta att tillämpa bestämmelserna i student- och forskardirektivet på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett elevutbytesprogram eller i ett utbildningsprojekt, för att bedriva annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för att arbeta som au pair.

Nuvarande reglering i utlänningsförordningen om uppehållstillstånd för högskolestudier och för forskning har införts till följd av studentdirektivet och gästforskardirektivet (prop. 2005/06:129 och 2007/08:74). Student- och forskardirektivet skiljer sig i vissa delar från de två tidigare direktiven bl.a. genom att tillämpningsområdet är vidare. Studentdirektivet innehåller tvingande bestämmelser om uppehållstillstånd för studerande och fakultativa bestämmelser om uppehållstillstånd för praktikanter, elevutbyte och volontärer. Gästforskardirektivet innehåller tvingande bestämmelser om uppehållstillstånd för forskare.

Enligt gällande ordning är det möjligt att bevilja uppehållstillstånd för de fakultativa personkategorier som omfattas av direktivet enligt den allmänna bestämmelsen om uppehållstillstånd för arbete, studier, besök och för att bedriva näringsverksamhet i 5 kap. 10 § UtL. Vid genomförandet av studentdirektivet infördes inte några särskilda bestämmelser för de fakultativa personkategorierna i det direktivet, dvs. praktikanter, elever och volontärer. Särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd för studenter infördes däremot i utlänningsförordningen. Eftersom student- och forskardirektivet inte innehåller några bestämmelser som ger elever och volontärer några rättigheter utöver vad som redan gäller enligt utlänningslagen finns det inte heller nu någon anledning att införa någon särskild reglering avseende villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärbete eller elevutbyte. Den möjlighet som ges enligt direktivet bör därför inte utnyttjas utan nuvarande ordning bör fortsatt gälla, dvs. att uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtL kan beviljas. När det gäller au pairer innehåller direktivet däremot bestämmelser som innebär ökade rättigheter, t.ex. en reglering av vilka arbetsuppgifter en au pair får utföra. Det finns därför anledning att införa direktivets fakultativa bestämmelser i den delen.

Ett nytt kapitel i utlänningslagen

Utöver de allmänna villkor för inresa och vistelse som ställs upp i artikel 7 i direktivet, och de särskilda villkor som gäller för varje kategori av tredjelandsmedborgare i artiklarna 8–16, finns också särskilt reglerat grunder för avslag på ansökan, bestämmelser om

återkallelse och nekad förlängning av tillstånden, likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten, förfarandegarantier m.m. för de kategorier som omfattas av direktivet. För forskare och studerande finns också särskilda bestämmelser om rörlighet för kortare och längre tids vistelse inom unionen och rätten att efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet.

Vid tidigare genomföranden av EU-direktiv som tar sikte på en viss kategori tredjelandsmedborgare har man valt att ta in bestämmelserna i särskilda kapitel i utlänningslagen (se t.ex. 5 a kap. om ställning som varaktigt bosatt och 6 a kap. om EU-blåkort). Det bedöms vara mest lämpligt att även i detta fall ta in de nationella bestämmelser som genomför student- och forskardirektivet i ett nytt kapitel i utlänningslagen.

Frånsett den särreglering som ställs upp i förslaget till ett nytt kapitel i utlänningslagen bör de allmänna reglerna i utlänningslagen, t.ex. vad gäller avvisning och utvisning samt merparten av förfarandereglererna, gälla. För de utlänningar som omfattas av direktivets bestämmelser och som kan anses vara i ett anställningsförhållande, t.ex. praktikanter och au pairer, kan utöver uppehållstillstånd i dag även krävas ett arbetstillstånd. Ett sådant tillstånd kan då beviljas med stöd av gällande bestämmelse i 6 kap. 2 § UtlL.

Nuvarande bestämmelse i 5 kap. 10 § UtlL om tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier bör även fortsättningsvis kunna tillämpas i de fall villkoren för inresa och vistelse som ställs upp i direktivet inte uppfylls. Det kan t.ex. bli aktuellt i de fall utlänningen inte uppfyller de nationella reglerna om behörighet för att antas till högskoleutbildning och som i stället ansöker om tillstånd för att studera inom ramen för en uppdragsutbildning, eller för studier vid FN-institutionen World Maritime University. Av skäl 29 framgår att direktivet inte bör påverka medlemsstaternas rätt att utfärda andra tillstånd för studier, forskning eller praktik än de som regleras i direktivet för tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivet.

6 Personkategorier som undantas

Förslag: Uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier, ska inte beviljas en utlänning som

- är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,
 - har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen, eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,
 - har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,
 - har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,
 - har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,
 - har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller
 - har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.
- Det ska i lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare anges att bestämmelserna om gästforskare i den lagen inte är tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som
- har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

- är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,
- har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort), eller
- har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd).

Bestämmelsen i lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, om att lagen inte är tillämplig på en tredjelandsmedborgare som har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat, ska upphävas.

Skälen för förslaget

Huvudregeln enligt direktivet

Enligt artikel 2.1 ska direktivet tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse, eller som har beviljats inresa och vistelse, på en medlemsstats territorium. Med tredjelandsmedborgare avses enligt definitionen i artikel 3 a en person som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i EUF-fördraget. I artikel 2.2 anges flera undantag från direktivets tillämpningsområde.

EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar

Enligt artiklarna 2.2 c och e är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen. Direktivet ska inte heller tillämpas på tredjelandsmedborgare som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer.

Island, Norge och Liechtenstein har ingått det s.k. EES-avtalet med unionen som innebär en rätt till fri rörlighet motsvarande den som gäller enligt EU-rätten. Schweiz har ingått ett motsvarande avtal. Bestämmelsen i artikel 2.2 c och e innebär därmed att medborgare i Island, Norge, Liechtenstein och Schweiz samt deras familjemedlemmar undantas från direktivets tillämpningsområde.

Med hänsyn till behovet av att det tydligt ska framgå vilka regler som gäller för EES-medborgare och övriga utlänningar bör det uttryckligen regleras i utlänningslagens nya kapitel att EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar inte kan komma i fråga för uppehållstillstånd enligt direktivets bestämmelser. I 2 § GodkL anges att med tredjelandsmedborgare avses en utlänning som inte är medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU), i en annan stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Eftersom familjemedlemmar till sådana medborgare inte kan komma i fråga för ett uppehållstillstånd för forskning bör 3 § GodkL kompletteras med en bestämmelse som undantar familjemedlemmar till EES-medborgare eller till medborgare i Schweiz från den lagens tillämpningsområde.

Utlänningar som omfattas av bestämmelser om skydd

Enligt artikel 2.2 a ska direktivet inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som söker internationellt skydd, som beviljats internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (det omarbetade skyddsgrundsdirektivet) eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (massflyktsdirektivet).

Begreppet internationellt skydd förekommer inte i svensk utlänningslagstiftning. Uttrycket används däremot bl.a. i det

omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Enligt artikel 2 i det direktivet avses med internationellt skydd flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande. Subsidiärt skyddsbehövande benämndes i den svenska versionen av det numera upphävda skyddsgrundsdirektivet 2004/83/EG som alternativt skyddsbehövande och det är det begreppet som alltså återfinns i 4 kap. 2 § UtlL som innehåller en definition av alternativt skyddsbehövande. Bestämmelser om uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande finns i 5 kap. 1 § UtlL.

I 21 kap. UtlL finns särskilda bestämmelser om tillfälligt skydd i en massflyktsituation. Bestämmelserna tillkom vid genomförandet av massflyktsdirektivet.

För att uppfylla direktivets krav bör det i utlänningslagens nya kapitel anges att uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete inte ska beviljas dem som ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd som skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL, eller motsvarande äldre bestämmelser, eller 21 kap. UtlL. I 3 § i GodkL anges vilka personer som undantas från den lagens tillämpningsområde och därmed inte kan ingå ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman i Sverige. Nuvarande bestämmelse i 3 § 1 GodkL bör anpassas till den nya regleringen.

Utlänningar som har ställning som varaktigt bosatta

Enligt artikel 2.2 d är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat enligt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

De nationella bestämmelser som införs med anledning av student- och forskardirektivet bör alltså inte vara tillämpliga på en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat och som utnyttjar sin rätt att vistas i Sverige för att studera eller följa en yrkesutbildning, jfr artikel 14.2 b i direktiv 2003/109/EG. För att uppfylla direktivets krav i denna del bör det i utlänningslagens nya kapitel införas en bestämmelse som undantar en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat från att komma i fråga för uppehållstillstånd för forskning,

studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete. Även 3 § GodkL bör kompletteras med en bestämmelse som undantar en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt från den lagens tillämpningsområde.

Utlänningar med avvisning- eller utvisningsbeslut

Enligt artikel 2.2 b är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare vars avvisning eller utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter.

I utlänningslagen finns flera bestämmelser som innebär att verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning skjuts upp om verkställigheten inhiberas eller om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas. Bestämmelser om inhibition av verkställighet finns bl.a. i 12 kap. 10–13 a och 18 §§ UtlL. Att verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning kan skjutas upp genom att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas framgår av bl.a. 12 kap. 18 § UtlL. Verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning kan också skjutas upp på grund av att en ny prövning av rätten att vistas i landet har inletts (se bl.a. 12 kap. 19 § UtlL).

Enligt 3 § 3 GodkL gäller inte bestämmelserna i den lagen för tredjelandsmedborgare som har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas. För att uppfylla student- och forskardirektivet bör motsvarande undantagsbestämmelse tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Högkvalificerad anställning (s.k. EU-blåkort)

Enligt artikel 2.2 g är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare enligt rådets direktiv 2009/50/EG av den 25 maj 2009 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (det s.k. blåkortsdirektivet).

Enligt blåkortsdirektivet finns möjlighet att bevilja tredjelandsmedborgare ett särskilt kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort). Bestämmelser om EU-blåkort finns i 6 a kap. UtlL. Som villkor för att beviljas ett

sådant tillstånd krävs bl.a. att personen har bevis på högre utbildning. En forskare definieras i student- och forskardirektivet som en tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller ett lämpligt bevis på högre utbildning. I flera medlemsstater anses det föreligga ett anställningsförhållande mellan en forskare och ett forskningsorgan som ingått ett mottagningsavtal för att bedriva forskningsverksamhet. Det har därför bedömts nödvändigt att särskilt reglera att bestämmelserna i student- och forskardirektivet inte ska gälla för tredjelandsmedborgare som beviljats ett EU-blåkort för högkvalificerad anställning. För att uppfylla direktivets krav i denna del bör därför en bestämmelse om att en utlänning som har beviljats EU-blåkort enligt 6 a kap. UtlL inte ska kunna beviljas uppehållstillstånd enligt bestämmelserna i det nya kapitlet i utlänningslagen tas in i det kapitlet. En bestämmelse om att en utlänning som har beviljats ett EU-blåkort ska undantas från tillämpningsområdet för lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare bör föras in i 3 § GodkL.

Praktikanter inom ramen för företagsintern förflyttning av personal

Enligt artikel 2.2 f är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som kommer till unionen som praktikanter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (det s.k. ICT-direktivet).

Med praktikant enligt ICT-direktivet avses en person med universitetsexamen som förflyttas från ett värdföretag i tredjeland, där han eller hon är anställd, för karriärutveckling eller för att skaffa sig utbildning i affärsteknik eller affärsmetoder och som får lön under förflyttningen till unionens medlemsstater. ICT-direktivet ställer upp särskilda regler för inresa och vistelse för denna kategori praktikanter som skiljer sig från bestämmelserna om praktikanter i student- och forskardirektivet. För att uppfylla kravet i student- och forskardirektivet bör det i utlänningslagens nya kapitel och i 3 § GodkL tas in bestämmelser som undantar en utlänning som beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för ICT-direktivet från tillämpningsområdet för de nya

reglerna. Den 1 mars 2018 trädde bestämmelser som genomför ICT-direktivet i kraft (jfr prop. 2017/18:34).

Undantaget för utlånade forskare upphävs

I artikel 3.2 d) i gästforskardirektivet framgår att direktivet inte är tillämpligt på forskare som av ett forskningsorgan lånats ut till ett annat forskningsorgan i en annan medlemsstat. Bestämmelsen genomfördes i svensk rätt genom bestämmelsen i 3 § 5 GodkL. Student- och forskardirektivet innehåller inte något motsvarande undantag. Bestämmelsen i GodkL bör därför upphävas.

7 Allmänna villkor för uppehållstillstånd

7.1 Handlingar som ska ligga till grund för att beviljas uppehållstillstånd enligt direktivet

Bedömning: Det behövs inte några författningsändringar med anledning av direktivets bestämmelser om att den som ansöker om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska visa upp relevanta handlingar för att styrka att villkoren för tillstånd är uppfyllda.

Möjligheten enligt direktivet att kräva att sökanden lämnar in handlingar på svenska eller på något annat av unionens officiella språk bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Som villkor för rätt till inresa och vistelse anges i artikel 5 att tredjelandsmedborgaren genom styrkande handlingar kan visa att han eller hon uppfyller de allmänna villkoren i artikel 7 och de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11–14 eller 16. Artiklarna är uppbyggda på så sätt att de anger de omständigheter som sökanden ska visa genom att ge in olika handlingar tillsammans med ansökan. Vilka som är de egentliga villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd enligt direktivet följer alltså indirekt av kravet på att sökanden ger in vissa handlingar.

En grundläggande förutsättning för att en ansökan om tillstånd att resa in och vistas i Sverige ska kunna beviljas är att utlänningen kan presentera de underlag som behövs för prövningen av ansökan. Det är också den ordning som generellt gäller vid ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd enligt svensk rätt. De

bestämmelser som genomför artikel 5.1 och 5.3 bör därför inte formuleras som krav på sökanden att ge in vissa specificerade handlingar. I stället bör utgångspunkten vara att det i lagen ska anges vilka förutsättningar som ska gälla för att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Det bedöms inte finnas någon risk för att de uppgifter som krävs för att kunna göra en prövning i enlighet med direktivet inte kommer in om bestämmelsen formuleras med utgångspunkt i villkoren i stället för med utgångspunkt i vilka specifika handlingar som ska ges in. Att sökanden genom handlingar eller på annat sätt kan visa att dessa förutsättningar är uppfyllda bedöms mot denna bakgrund inte behöva anges särskilt i lagtexten.

Medlemsstaterna får kräva att sökanden visar upp nödvändiga handlingar på berörd medlemsstat officiella språk, eller på något av unionens officiella språk (artikel 5.2).

Det finns i dag inget krav på att handlingar som ska bifogas en ansökan måste vara översatta till svenska. I de flesta fall bör en ansökan även kunna prövas med stöd av handlingar som ges in på andra språk, framför allt engelska. Om Migrationsverket bedömer att ingivna handlingar inte kan ligga till grund för prövningen av ansökan bör verket antingen självt ordna med en översättning eller vid kontakt med sökanden begära in nödvändig information i ärendet. Möjligheten som ges enligt direktivet att kräva att sökanden tillsammans med ansökan ger in handlingar på svenska, eller på något av unionens officiella språk bör därför inte utnyttjas.

7.2 Resehandling

Bedömning: Direktivets krav på giltig resehandling och nödvändiga tillstånd för inresa och vistelse kräver inte några författningsändringar utöver de som avser rörlighet inom EU för forskare och studerande.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 7.1 a ska sökanden uppvisa en giltig resehandling såsom denna fastställs i nationell rätt och, om så krävs, en viseringsansökan eller en giltig visering, ett giltigt uppehållstillstånd eller en giltig visering för längre vistelse för att beviljas inresa och vistelse. Medlemsstaterna får kräva att resehandlingens giltighetstid omfattar minst den planerade

vistelsens längd. Enligt artikel 18.8 får medlemsstaterna bestämma att tillståndets giltighetstid inte får överstiga resehandlingens. Motsvarande krav på giltig resehandling finns även i de tidigare student- och forskardirektiven.

Enligt 2 kap. 1 § UtlL ska en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ha pass. Enligt 4 kap. 23 § UtlF får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd inte beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller, om inte frågan om tillstånd gäller de kategorier som anges i den bestämmelsen eller om det annars finns särskilda skäl. Befintliga regler i utlänningsförordningen om begränsningar av tillståndstiden i relation till passhandlingens giltighetstid kan tillämpas även i fråga om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete. Någon ytterligare reglering behövs därför inte i denna del.

Enligt 2 kap. 3 § UtlL ska en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ha en Schengenvisering eller en nationell visering. Kravet på visering gäller inte den som har uppehållstillstånd i Sverige enligt 2 kap. 8 a § UtlL. En utlänning som vistas i Sverige i mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd (2 kap. 5 § UtlL). Dessa bestämmelser blir också tillämpliga för de personer som omfattas av direktivet och någon författningsåtgärd i denna del behövs därför inte.

Forskare, forskares familjemedlemmar och studerande ska enligt direktivet ha rätt att resa in och vistas i andra medlemsstater i mer än tre månader med stöd av ett uppehållstillstånd utfärdat av den medlemsstat som först beviljade personerna inresa till EU. Rätten till inresa och vistelse vid sådan rörlighet behandlas i avsnitt 16.

7.3 Medgivande från vårdnadshavare

Förslag: En utlänning som är under 18 år ska visa att han eller hon har vårdnadshavares medgivande avseende den planerade vistelsen för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 7.1 b ska sökanden, om han eller hon är underårig enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt, uppvisa ett medgivande från föräldrarna eller en likvärdig handling avseende den planerade vistelsen. Motsvarande krav på medgivande från föräldrarna finns även i studentdirektivet.

Direktivet innehåller ingen definition av förälder och det kan förekomma olika definitioner av föräldrabegreppet i olika länder. Det får förutsättas att syftet med bestämmelsen är att ett medgivande enbart ska krävas från den eller de som har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och för att dess behov av bl.a. omvårdnad och trygghet blir tillgodosedda. För att uppfylla direktivets krav på medgivande bör därför en bestämmelse med ett krav på medgivande från vårdnadshavare för sökande som är under 18 år tas in i utlänningslagens nya kapitel.

7.4 Sjukförsäkring

Förslag: För att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska utlänningslagen, vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Kravet på heltäckande sjukförsäkring för forskare ska inte längre ingå som en del i mottagningsavtalet.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 7.1 c ska sökanden styrka att han eller hon har en sjukförsäkring eller, om detta föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt, har ansökt om en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den medlemsstaten normalt har täckning för och som är giltig för hela den planerade vistelsen. Motsvarande krav på sjukförsäkring finns även i studentdirektivet och gästforskardirektivet. I artikel 11.2 anges att tredjelandsmedborgare som automatiskt omfattas av en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för när de är inskrivna

vid en läroanstalt för högre utbildning ska presumeras uppfylla villkoret i artikel 7.1 c.

Enligt bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) respektive tandvårdslagen (1985:125) är landstingen skyldiga att tillhandahålla hälso- och sjukvård samt tandvård åt alla, oavsett medborgarskap, som är bosatta inom landstingen. För den som vistas inom landstinget, utan att vara bosatt där, är landstinget endast skyldigt att tillhandahålla omedelbar vård. Grunden för att få tillgång till svensk hälso- och sjukvård är således att man är bosatt i Sverige.

I 3 § folkbokföringslagen (1991:481) anges att den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

I artikel 18 i direktivet anges giltighetstiderna för tillstånd för de olika personkategorierna. De personer som enligt direktivet ska beviljas tillstånd för minst ett år kommer att folkbokföras i Sverige och därmed omfattas av landstingens skyldighet att tillhandahålla även annan än omedelbar hälso- och sjukvård samt tandvård. De som enligt direktivet ska beviljas tillstånd för kortare tid än ett år kommer däremot inte att folkbokföras och bör därför kunna styrka att de har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige för att kunna beviljas uppehållstillstånd. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Som en följd av det bör bestämmelsen i 7 § andra stycket GodkL om att det av mottagningsavtalet ska framgå att gästforskaren har en heltäckande sjukförsäkring om han eller hon ska vistas i Sverige under kortare tid än ett år upphävas.

7.5 Ansökningsavgift

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ta ut en ansökningsavgift för prövning av ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd bör utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 36 får medlemsstaterna kräva betalning för avgifter för handläggningen av underrättelser och ansökningar enligt direktivet. Avgifterna får inte vara oproportionella eller oskäligen. Enligt artikel 7.1 d ska sökanden styrka, om medlemsstaterna kräver det, att den avgift för handläggningen av ansökan, som medlemsstaterna enligt artikel 36 får ta ut, är betald.

Bestämmelser om ansökningsavgifter för den som ansöker om uppehålls- och arbetstillstånd finns i 8 kap. 5 § UtlF och i förordningen (1997:691) om avgifter vid utlandsmyndigheterna. Avgiften för prövning av ansökan om uppehålls- och/eller arbetstillstånd uppgår i dag till 1 000 kronor för personer som fyllt 18 år och till 500 kronor för personer under 18 år. Vid ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd vid arbetskraftsinvandring är avgiften 2 000 kronor. I likhet med vad som gäller enligt nuvarande ordning för uppehållstillstånd och arbetstillstånd bör den som ansöker om ett tillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst, au pair-arbete eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier betala en avgift för prövningen av ansökan. Den möjlighet direktivet ger att ta ut ansökningsavgift för prövning av en ansökan bör därför utnyttjas. Nuvarande avgiftsnivåer bedöms uppfylla direktivets krav på proportionalitet och skälighet.

På Migrationsverkets webbplats finns närmare information om avgiftens storlek och hur betalningen kan ske beroende på om ansökan lämnas in vid en utlandsmyndighet, till Migrationsverket eller genom en elektronisk ansökan. I samtliga fall ska sökanden styrka att ansökningsavgiften är betald. Detta bör även gälla i fråga om tillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen.

7.6 Försörjningskrav

Förslag: För att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska utlänningen visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa. Försörjningskravet för forskare ska inte längre ingå som en del i mottagningsavtalet.

Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmågan.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 7.1 e ska sökanden styrka, genom sådana bevis som den berörda medlemsstaten begär, att tredjelandsmedborgaren under den planerade vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, och för att bekosta sin återresa. Bedömningen av huruvida det finns tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet och beakta medel som kommer från till exempel ett bidrag, ett stipendium, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande eller ett finansiellt åtagande av en organisation för elevutbytesprogram, en värdenhet för praktikanter, en organisation för volontärprogram, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer. I artikel 7.3 anges att medlemsstaterna får ange ett referensbelopp som de anser utgör tillräckliga medel enligt punkt 1 e. I artikel 7.3 anges också att bedömningen av frågan om tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet.

Även i de tidigare student- och forskardirektiven finns krav på tillräckliga medel för uppehälle och återresa. Kraven i förevarande direktiv är dock mer detaljerade och poängterar tydligare att det ska vara fråga om en individuell granskning av ärendet.

Vid genomförandet av gästforskardirektivet infördes en bestämmelse om krav på tillräckliga medel i 7 § GodkL.

För studerande gäller 4 kap. 5 § UtLF. I den bestämmelsen anges som förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd för studier att

utlänningen har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad genom egna medel, stipendium eller på annat liknande sätt. Vid genomförandet av studentdirektivet bedömdes bestämmelsen uppfylla direktivets tvingande krav. I förarbetena anges dock att det, bl.a. med hänsyn till hur bestämmelsen tillämpas i praxis, kan finnas skäl för en omformulering av bestämmelsen (prop. 2005/06:129 s. 66). Frågan om bestämmelsens utformning har även diskuterats i ett senare lagstiftningsärende (se prop. 2013/14:213 s. 14 och 37). Bestämmelsen har dock inte ändrats. I MIG 2015:25 har Migrationsöverdomstolen slagit fast att det uppställda kravet på tryggad försörjning i 4 kap. 5 § UtlF bör tolkas så att utlänningen ska visa att han eller hon har sin försörjning tryggad under den tid för vilken uppehållstillstånd söks. Den sökta tillståndstiden kan, men behöver inte, sammanfalla med den tid de studier som utlänningen antagits till ska pågå. Tillståndstiden kan även vara kortare än studietiden. I det här sammanhanget bör även nämnas att många studerande betalar anmälningsavgifter och studieavgifter enligt förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor.

Utgångspunkten vid genomförandet av direktivet i denna del är att internationella studenter och forskare är viktiga kunskapsbärare som bidrar till samhällsutvecklingen och att det är angeläget att det finns goda förutsättningar för att attrahera dem till Sverige. Regleringen bör därför utformas på ett sådant sätt att den stärker Sveriges attraktionskraft som destinationsland för utländska studenter och forskare. Samtidigt framgår av direktivet att utgångspunkten är att sökanden ska bekosta sitt eget uppehälle och inte belasta medlemsstaternas sociala biståndssystem. Regleringen bör därför säkerställa att det svenska socialförsäkringssystemet inte tas i anspråk. Det är vidare viktigt att regleringen inte öppnar upp för missbruk. För att uppfylla direktivets krav bör som villkor för att beviljas uppehållstillstånd ett försörjningskrav ställas upp för den tid som ansökan om uppehållstillstånd avser. En sådan bestämmelse bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Bestämmelsen bör formuleras närmare direktivets ordalydelse än regleringen i utlänningsförordningen och uttryckas så att utlänningen ska visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle och för att täcka kostnaderna för sin återresa. Som en följd av det bör bestämmelsen i 7 § GodkL om att det av mottagningsavtalet ska

framgå att gästforskaren har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta upphävas.

Vad som ska anses vara tillräckliga medel och vilka bevis som ska krävas för att visa att kravet är uppfyllt har överlämnats åt medlemsstaterna att bestämma.

Medlemsstaterna får enligt artikel 7.3 ange ett referensbelopp som de anser utgör tillräckliga medel. När det gäller gästforskare har Vetenskapsrådet enligt nuvarande ordning rätt att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan (3 § GodkF). Enligt Vetenskapsrådet föreskrifter ska en gästforskare ha tillgång till minst 9 700 kronor för sitt uppehälle under varje månad av sin vistelse i Sverige för att kunna beviljas uppehållstillstånd (VRFS 2014:1). När det gäller studenter har Migrationsverket utfärdat föreskrifter om försörjningskrav. För en studerande som har antagits till högskoleutbildning ska, enligt Migrationsverkets föreskrifter, kravet på tryggad försörjning för år 2018 anses vara uppfyllt om den studerande förfogar över minst 8 190 kronor per månad. Om uppehållstillstånd har beviljats för ett år eller mer ska den studerande förfoga över detta belopp under minst tio månader per år. Beloppet kan minskas om den studerande erhåller fri kost och logi (MIGRFS 10/2015). För övriga personkategorier saknas ett uttryckligt referensbelopp för vad som kan utgöra tillräckliga medel. Det är lämpligt att den närmare innebörden av vad som avses med tillräckliga medel även framöver regleras på annat sätt än genom lag. Det bör införas en upplysningsbestämmelse i utlänningslagen som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmågan.

Vid bedömningen av om sökanden kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och täckning för kostnaderna för sin återresa bör såväl medel som sökanden har tillgång till vid tidpunkten för ansökan som bevis om framtida tillgång till medel kunna beaktas. Som nämns ovan kan det vara fråga om exempelvis bidrag, stipendier, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande, eller ett finansiellt åtagande från den som står värd för den vistelse som ansökan avser. Finansiella åtaganden från andra sponsorer bör också kunna beaktas. Framtida utbetalningar såsom lön men även exempelvis bidrag eller stipendier bör kunna accepteras förutsatt att medlen inte uttryckligen är avsedda för annat än sökandens uppehälle. Vilka handlingar som i

det enskilda fallet kan godtas som bevis för sökandens uppgift om att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle och sin återresa får ankomma på rättstillämpningen att pröva.

7.7 Adress under vistelsen i Sverige

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ställa som krav att utlänningen vid ansökningstillfället ska uppge sin adress i Sverige bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 7.2 får medlemsstaterna kräva att sökanden uppger den berörda tredjelandsmedborgarens adress på deras territorium.

Enligt nuvarande ordning uppställs inget krav på att en person som ansöker om uppehållstillstånd ska uppge på vilken adress han eller hon kommer att bosätta sig i Sverige. Det saknas anledning att införa en annan ordning för de som ansöker om uppehållstillstånd enligt student- och forskardirektivet. För svensk del bör därför den aktuella möjligheten inte utnyttjas.

7.8 Inresekvoter

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att besluta om inresekvoter bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 6 i direktivet ska direktivet inte inverka på medlemsstaternas rätt att i enlighet med artikel 79.5 i EUF-fördraget fastställa inresekvoter för de tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet, med undantag för studerande, om den berörda medlemsstaten anser att de är eller kommer att vara i ett anställningsförhållande.

Till skillnad från vissa andra medlemsstater tillämpar Sverige inte ett system med kvoter för hur många utlänningar som kan beviljas tillstånd att resa in i landet för att arbeta. Det saknas anledning att nu införa någon sådan kvot när det gäller de kategorier av

utlänningar som omfattas av direktivet. Möjligheten att införa en inresekvot bör därför inte utnyttjas.

7.9 Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa

Förslag: För att beviljas uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier, ska utlänningen inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Lagen om särskild utlänningskontroll ska kompletteras med en hänvisning till utlänningslagens nya bestämmelser om uppehållstillstånd enligt direktivet.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 7.6 får en tredjelandsmedborgare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte beviljas inresa. Att det är möjligt att neka inresa och vistelse på dessa grunder även i samband med rörlighet mellan EU:s medlemsstater för kortare och längre vistelser för forskare och deras familjemedlemmar och studerande framgår av artiklarna 28.8, 29.4, 30.4 och 31.8.

Bestämmelser om att en utlänning ska nekas uppehållstånd om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan finns också i de två tidigare student- och forskardirektiven. Möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd för studier, för forskning och för familjemedlemmar till en gästforskare på dessa grunder regleras i 4 kap. 5 § och 7 a § UtlF.

Direktivets bestämmelse är tvingande. Det bör därför anges i det nya kapitlet i utlänningslagen att ett krav för att beviljas uppehållstillstånd är att utlänningen inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

I de svenska översättningarna av EU-direktiv på det migrationsrättsliga området har begreppet "public health" kommit att översättas med antingen "folkhälsan" eller med "allmän folkhälsa", utan att någon skillnad mellan begreppen synes vara avsedd. För att uppnå en enhetlig reglering med de övriga

bestämmelserna i utlänningslagen bör begreppet allmän folkhälsa användas vid genomförandet av student- och forskardirektivet.

Ärenden med säkerhetsaspekter handläggs enligt både utlänningslagen och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, förkortad LSU. Om en utlänning t.ex. har ansökt om uppehållstillstånd eller förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen bör utvisas ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt LSU. I 5 § LSU hänvisas till de bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt LSU.

Ärenden om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete kan också bedömas utgöra kvalificerade säkerhetsärenden. En hänvisning till de nya reglerna i utlänningslagen bör därför föras in i 5 § LSU.

8 Uppehållstillstånd för forskning

8.1 Villkor för uppehållstillstånd för forskning

Förslag: Bestämmelsen i utlänningsförordningen om att en utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska beviljas ett uppehållstillstånd, ska flyttas till utlänningslagen. För att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning ska även de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd som anges i det nya kapitlet i utlänningslagen vara uppfyllda.

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att införa ett ekonomiskt åtagande för forskningshuvudmän om en forskare olagligen stannar kvar i Sverige bör inte utnyttjas. Direktivets krav att undanta sökanden från att visa upp vissa handlingar kräver inte några författningsåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt direktivet ska en tredjelandsmedborgare för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, förutom att uppfylla de allmänna villkoren för inresa och vistelse, kunna uppvisa ett mottagningsavtal, eller om så föreskrivs i nationell rätt, ett kontrakt mellan forskaren och forskningsorganet (artikel 8.1).

En förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd som gästforskare enligt gällande ordning är att utlänningen har ingått ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman (4 kap. 7 a § UtLF). Detta villkor för uppehållstillstånd för forskning bör flyttas till det nya kapitlet i utlänningslagen.

Medlemsstaterna får enligt artikel 8.2 kräva ett skriftligt åtagande från forskningsorganet som innebär att forskningsorganet ska ersätta de kostnader för forskarens vistelse och återresa som betalats

med offentliga medel om forskaren olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium. Forskningsorganets ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att mottagningsavtalet har löpt ut.

Motsvarande fakultativa bestämmelse om ekonomiskt åtagande för forskningsorgan återfinns även i det tidigare forskardirektivet. Vid genomförandet av det direktivet bedömde regeringen att ett åtagande av den här arten kunde innebära en mycket stor ekonomisk risk för en forskningshuvudman. Vidare angavs att ett sådant åtagande kunde komma att realiseras på grund av omständigheter som ligger utanför forskningshuvudmannens kontroll, om gästforskaren på eget initiativ väljer att stanna kvar olagligt i landet. Regeringen befarade att en sådan ordning skulle kunna leda till att många forskningshuvudmän skulle avstå från att ta hit gästforskare, vilket gick emot syftet med direktivet. Sammanfattningsvis bedömde regeringen att det inte borde krävas något sådant ekonomiskt åtagande av forskningshuvudmannen (prop. 2007/08:74, s. 39). Någon annan bedömning görs inte heller nu i denna fråga. Möjligheten enligt student- och forskardirektivet att införa ett ekonomiskt åtagande för forskningshuvudmän om gästforskaren olagligen stannar kvar i Sverige bör därför inte utnyttjas.

Vid genomförandet av gästforskardirektivet i svensk rätt infördes genom GodkL ett godkännandeförfarande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare. Enligt artikel 8.3 i student- och forskardirektivet ska en medlemsstat som har inrättat ett godkännandeförfarande för forskningsorgan befria sökanden från skyldigheten att uppvisa en eller flera handlingar eller bevis. Det gäller kostnadsåtagande för forskningsorganet, sjukförsäkring, ansökningsavgift, tillräckliga medel för uppehälle och återresa eller adressuppgift i medlemsstaten. När det gäller bevis om sjukförsäkring, betald ansökningsavgift eller tillräckliga medel för uppehälle och återresa föreslås inte något krav på att ge in vissa specificerade handlingar (se avsnitt 7.1). Som anges ovan bör något ekonomiskt åtagande för forskningshuvudmän inte införas och inte heller bör något krav på att sökanden uppger sin adress i Sverige ställas upp. Direktivets krav enligt artikel 8.3 att undanta sökanden från skyldigheten att uppvisa vissa handlingar är därmed uppfyllt och leder inte till några författningsåtgärder.

8.2 Tillståndstid

Förslag: Bestämmelsen i utlänningsförordningen om att ett uppehållstillstånd för forskning ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå ska flyttas till utlänningslagen. Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för forskning får efter ansökan förlängas om förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda.

Om en forskare omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, ska uppehållstillstånd gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för hela programperioden inte är uppfyllda ska tillstånd beviljas för minst ett år.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 18.1 ska giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för forskare vara minst ett år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Tillståndet ska förlängas förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning enligt bestämmelserna i artikel 21. För forskare som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder ska tillståndstiden vara minst två år eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Om de allmänna villkoren för inresa och vistelse enligt artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller för hela mottagningsavtalets giltighetstid ska tillstånd för minst ett år beviljas.

Enligt gällande ordning ska en utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare beviljas ett uppehållstillstånd för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser (4 kap. 7 a § UtlF). Bestämmelsen bör flyttas till utlänningslagens nya kapitel. I utlänningslagen bör även anges att om en forskare omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, ska uppehållstillstånd beviljas för minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser. Om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd för hela programperioden inte är uppfyllda ska tillstånd beviljas för minst ett år.

Det ska vidare framgå av det nya kapitlet att tillståndstiden får förlängas. I avsnitt 14.2 finns en redogörelse för grunderna för att inte förlänga ett uppehållstillstånd.

8.3 Godkännande av forskningshuvudmän

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ha ett godkännandeförfarande för forskningshuvudmän bör utnyttjas.

Det bör inte införas en möjlighet att besluta om förbud i upp till fem år för en forskningshuvudman att ansöka om ett nytt godkännande.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 9 får medlemsstaterna besluta att införa ett godkännandeförfarande för offentliga och/eller privata forskningsorgan som vill ta emot en forskare i enlighet med direktivets bestämmelser. Godkännande av ett forskningsorgan ska ske i enlighet med förfaranden som föreskrivs i nationell rätt eller administrativ praxis i den berörda medlemsstaten. Ett sådant godkännande ska gälla för minst fem år. I undantagsfall får medlemsstaterna bevilja ett godkännande för en kortare tid. En medlemsstat får neka förlängning av eller besluta att återkalla godkännandet av ett forskningsorgan som inte längre uppfyller villkoren för godkännandet eller om godkännandet har förvärvats på ett bedrägligt sätt. Detsamma gäller om forskningsorganet har ingått ett mottagningsavtal med en forskare på ett bedrägligt eller försumligt sätt. Vid ett avslag på ansökan om godkännande eller vid återkallelse av ett sådant får medlemsstaterna förbjuda ett forskningsorgan att ansöka om ett nytt godkännande i upp till fem år. Enligt artikel 35 ska de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat offentliggöra och regelbundet uppdatera förteckningar över forskningsorgan som godkänts i enlighet med direktivet.

Direktivets fakultativa artikel 9 om godkännande av forskningsorgan motsvarar till stor del artikel 5 i det tidigare gästforskar-direktivet. Till skillnad från det nya student- och forskardirektivet fanns i det tidigare gästforskar-direktivet en skyldighet för medlemsstaterna att införa ett system med förhandsgodkännande av forskningsorgan som vill ta emot forskare. Vid genomförandet av det direktivet i svensk rätt infördes därför ett särskilt förfarande för

godkännande av forskningshuvudmän. I 4 och 5 §§ GodkL finns bestämmelser om att forskningshuvudmän som avser ta emot en gästforskare ska ansöka om ett godkännande för detta ändamål, grunder för att avslå en sådan ansökan och ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilken myndighet som ska pröva frågor om godkännande och under vilken tid ett godkännande ska gälla. I 9 § GodkL anges på vilka grunder den behöriga myndigheten får återkalla ett godkännande. Återkallelse får ske om förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda, om forskningshuvudmannen har godkänts på grundval av lämnade osanna uppgifter, eller om forskningshuvudmannen har medverkat till att det i ett mottagningsavtal har angetts vilseledande eller oriktiga uppgifter. I 1 § GodkF anges att det är Vetenskapsrådet som ska besluta i ärenden om godkännande och om återkallelse av sådana godkännanden. En förteckning över godkända forskningshuvudmän finns publicerad på Vetenskapsrådets webbplats med uppgift om datum för godkännande och beslutets giltighet. En blankett för ansökan om godkännande som forskningshuvudman finns på Vetenskapsrådets webbplats. När det gällde frågan om att förbjuda en forskningshuvudman att ansöka om ett nytt godkännande i upp till fem år gjorde regeringen bedömningen att en sådan bestämmelse inte borde införas i lagen. I stället angavs att forskningshuvudmannen borde ges möjlighet att på nytt ansöka om godkännande och därvid få omständigheterna i det enskilda fallet beaktade (prop. 2007/08:74 s. 39).

Det har inte framkommit någon uppgift om att nuvarande ordning med ett godkännandeförfarande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare skulle försvåra eller förlänga tillståndsgivningen för forskare att ansöka om och beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Detta förfarande bör således fortsatt gälla. Den möjlighet som ges enligt direktivet att neka en forskningshuvudman att ansöka om nytt godkännande i upp till fem år bör inte heller nu utnyttjas.

8.4 Mottagningsavtal

Förslag: Ett mottagningsavtal ska innehålla information om planerade vistelser för att bedriva forskning i andra medlemsstater.

Bedömning: Direktivets övriga bestämmelser om mottagningsavtal tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder. Det bör inte införas något krav på bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningsverksamheten har genomförts och inte heller särskilda regler om följden av att forskningshuvudmannens godkännande återkallas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

Enligt artikel 10.1 ska ett forskningsorgan som vill ta emot en forskare ingå ett mottagningsavtal med forskaren. Medlemsstaterna får föreskriva att ett kontrakt som innehåller de uppgifter som ska ingå i ett mottagningsavtal ska anses likvärdigt med ett mottagningsavtal. Mottagningsavtalet ska enligt artikel 10.2 innehålla uppgift om rubriken för eller syftet med forskningsverksamheten eller forskningsområdet, ett åtagande från forskarens sida att sträva efter att slutföra forskningsverksamheten, ett åtagande från forskningsorganets sida att ta emot forskaren i syfte att slutföra forskningsverksamheten, start- och slutdatum eller uppskattad längd på forskningsverksamheten och information om forskarens avsikt att även utföra viss forskning i andra medlemsstater, om sådan information finns redan vid tidpunkten för ansökan om tillstånd i den första medlemsstaten. Enligt artikel 10.3 får medlemsstaterna också kräva att mottagningsavtalet innehåller information om rättsförhållandet mellan forskningsorganet och forskaren och information om forskarens arbetsvillkor. Av artikel 10.4 framgår att ett forskningsorgan endast får ingå mottagningsavtal om forskningsverksamheten har godtagits av forskningsorganens behöriga instanser, efter kontroll av syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och tillgång

till den finansiering som behövs för att genomföra projektet. Forskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte ska styrkas med en vidimerad kopia av forskarens kvalifikationer. Mottagningsavtalet ska automatiskt upphöra att gälla om forskaren inte beviljas rätt till inresa och vistelse eller om rättsförhållandet mellan forskaren och forskningsorganet upphör (artikel 10.5). I artikel 10.6 anges att forskningsorganet utan dröjsmål ska underrätta den myndighet som medlemsstaterna utsett för ändamålet om varje omständighet som kan hindra genomförandet av ett mottagningsavtal. Medlemsstaterna får föreskriva att det godkända forskningsorganet, inom två månader från den dag då mottagningsavtalet har löpt ut, ska bekräfta för de behöriga myndigheterna som medlemsstaterna ha utsett för ändamålet att forskningsprojektet har slutförts (artikel 10.7). Medlemsstaterna får i sin nationella rätt fastställa vilka följder som en återkallelse av ett godkännande eller ett beslut att neka förlängning av godkännandet får för befintliga mottagningsavtal som ingåtts samt hur detta påverkar de berörda forskarnas uppehållstillstånd (artikel 10.8).

Mottagningsavtalets innehåll

Bestämmelserna i artikel 10 motsvarar i stort artiklarna 5 och 6 i det tidigare gästforskardirektivet. I 6–8 §§ GodkL anges som villkor att innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare ska de ingå ett mottagningsavtal.

Det ska av mottagningsavtalet framgå att gästforskaren åtar sig att genomföra forskningsprojektet och att forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren. Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd (6 §). En blankett för mottagningsavtal finns tillgänglig på Migrationsverkets webbplats.

Mottagningsavtalet ska innehålla följande uppgifter: syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet, gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte och gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen (7 § första stycket). De krav som ställs upp i artikel 10 i direktivet tillgodoses genom

gällande rätt och föranleder därmed inte några författningsåtgärder. Dock bör lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare kompletteras med en bestämmelse om att även information om planerade vistelser för att bedriva forskning i en eller flera medlemsstater ska finnas med i mottagningsavtalet, om sådana vistelser är kända redan vid ansökningstillfället för uppehållstillstånd.

Enligt 8 § GodkL upphör ett mottagningsavtal att gälla om gästforskaren inte beviljas uppehållstillstånd eller om det planerade forskningsprojektet upphör. Forskningshuvudmannen ska enligt samma paragraf skyndsamt underrätta Migrationsverket om varje omständighet som kan hindra att mottagningsavtalet fullföljs. Dessa bestämmelser tillgodoser kraven i artikel 10.5 och 10.6 i det nya direktivet och några författningsåtgärder behövs därför inte.

Enligt artikel 10.7 får medlemsstaterna föreskriva att den godkända forskningshuvudmannen, inom två månader från den dag då mottagningsavtalet löpte ut, ska bekräfta för de behöriga myndigheterna att forskningsverksamheten har slutförts. Motsvarande bestämmelse återfinns även i det tidigare gästforskardirektivet. Vid genomförandet av det direktivet bedömde regeringen att en bekräftelse på att forskningsarbetet bedrivits inte var nödvändig för Migrationsverkets hantering av gästforskarens uppehållstillstånd. Vidare angavs att ett sådant system skulle bli alltför betungande för forskningshuvudmannen och därför inte borde införas i den nationella regleringen (prop. 2007/08:74 s. 37 f.). Någon annan bedömning görs inte heller nu. Den möjlighet som ges enligt student- och forskardirektivet att införa krav på bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningsarbetet har genomförts bör därför inte utnyttjas.

Enligt artikel 10.8 får medlemsstaterna besluta om följderna av ett återkallande av godkännandet eller en vägran att förlänga godkännandet för befintliga mottagningsavtal och hur detta påverkar gästforskarens uppehållstillstånd. Motsvarande bestämmelse återfinns även i det tidigare gästforskardirektivet. Vid genomförandet av det direktivet angavs att vilken verkan en återkallelse av ett godkännande har på ett redan ingånget mottagningsavtal fick bedömas från fall till fall. Som huvudregel angavs att en återkallelse av ett godkännande för en forskningshuvudman inte skulle inverka på redan ingångna

mottagningsavtal, exempelvis i ett fall då gästforskaren endast har en kortare tid kvar av sitt forskningsarbete när forskningshuvudmannens godkännande har återkallats eller inte blivit förlängt. Enligt regeringens bedömning saknades det skäl att införa särskilda regler om verkan av en återkallelse eller att en ansökan om godkännande avslås (prop. 2007/08:74 s. 40). Sedan lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare trädde i kraft i juli 2008 har, såvitt känt, någon återkallelse av godkännande eller nekad förlängning av godkännande för forskningshuvudman inte ägt rum. Därmed har inte heller något behov av att exempelvis återkalla uppehållstillstånd för gästforskare på denna grund aktualiserats under tiden för ett gällande mottagningsavtal. Någon anledning att införa särskilda regler om verkan av en återkallelse eller att en ansökan om godkännande avslås bedöms inte heller nu föreligga.

8.5 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Bedömning: En utlänning som ska bedriva forskning i Sverige och som visar upp ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman här bör, i likhet med vad som gäller i dag, undantas från kravet på arbetstillstånd. Bestämmelsen i utlänningsförordningen bör anpassas till den nya regleringen av uppehållstillstånd för forskning som nu föreslås.

Skälen för bedömningen: I samband med genomförandet av det tidigare gästforskardirektivet infördes ett undantag från kravet på arbetstillstånd för gästforskare som har beviljats uppehållstillstånd för att utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare (5 kap. 2 § första stycket 11 UtlF, prop. 2007/08:74, s. 42). Motsvarande ordning bör fortsatt gälla för de som beviljas uppehållstillstånd för forskning enligt de nya bestämmelserna i utlänningslagen. Eftersom det nu föreslås att grunden för att beviljas uppehållstillstånd för gästforskare ska tas in i utlänningslagen i stället för att regleras i utlänningsförordningen bör den aktuella förordningsbestämmelsen om undantag från kravet på arbetstillstånd för den som har beviljats uppehållstillstånd för

forskning ändras så att den i stället hänvisar till den nya bestämmelsen i utlänningslagen.

Enligt artikel 23 i direktivet får forskare, utöver att bedriva forskningsverksamhet, undervisa i enlighet med nationell rätt. Medlemsstaterna får fastställa ett högsta antal timmar eller dagar för undervisningen. Motsvarande bestämmelse återfinns även i det tidigare gästforskardirektivet (artikel 11). Många forskningsarbeten, t.ex. vid universitet, innebär att forskaren har en viss undervisningsverksamhet på sin arbetsplats och ibland gästföreläser. Mot bakgrund av att undantaget från kravet på arbetstillstånd har utformats så att det avser arbete över huvud taget, finns enligt gällande ordning ingen begränsning för utlänningen att även utföra annat arbete. Direktivets bestämmelse i denna del föranleder därmed ingen författningsåtgärd.

9 Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

9.1 Villkor för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

Förslag: En utlänning som uppfyller de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd och har antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. Bestämmelsen i utlänningsförordningen om uppehållstillstånd för studier ska upphävas.

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ställa krav på tillräckliga språkkunskaper och medel för att täcka studie-kostnader bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

För att beviljas ett uppehållstillstånd i studiesyfte ska en tredjelandsmedborgare, förutom att uppfylla de allmänna villkoren för inresa och vistelse, styrka att han eller hon har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning för att följa ett studieprogram (artikel 11.1).

Av definitionen av studerande i artikel 3.3 framgår att det ska vara fråga om heltidsstudier för att följa ett studieprogram som leder till ett bevis på högre utbildning.

Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att de avgifter som läroanstalten tar ut är betalda, att han eller hon har tillräckliga språkkunskaper i undervisningsspråket för aktuellt

studieprogram och innehav av tillräckliga medel för att täcka studiekostnaderna. Med studiekostnader avses kostnader för böcker, studiematerial m.m. Om en medlemsstat har inrättat ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning enligt artikel 15 ska sökanden vara befriad från skyldigheten att visa upp vissa handlingar vid sin ansökan om uppehållstillstånd.

Förutsättningar för tillstånd

Enligt gällande ordning ska en utlänning som har antagits till högskoleutbildning i Sverige beviljas ett uppehållstillstånd, 4 kap. 5 § andra stycket UtIF. Direktivet omfattar studerande som har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning. Definitionen av läroanstalt för högre utbildning i student- och forskardirektivet är till viss del utvidgad i jämförelse med den i studentdirektivet. En läroanstalt för högre utbildning är enligt definitionen i artikel 3.13 i student- och forskardirektivet alla slags läroanstalter för högre utbildning som är erkända eller betraktas som sådana i enlighet med nationell rätt och som, i överensstämmelse med nationell rätt eller praxis, erbjuder erkänd examen från högre utbildning eller annan erkänd eftergymnasial behörighet, oavsett vad dessa anstalter kallas. För svensk del innebär det att de läroanstalter som omfattas av bestämmelserna i högskolelagen (1992:1434), lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, förordningen (1993:221) om Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan utgör läroanstalter i direktivets mening. Även utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan vars verksamhet regleras i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan utgör läroanstalter enligt direktivets mening. Vidare utgör folkhögskolor som erbjuder yrkesutbildning på eftergymnasial nivå läroanstalter för högre utbildning i direktivets mening. Det finns även andra utbildningsanordnare som kan falla in under definitionen av läroanstalt för högre utbildning i direktivet. Genom förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande har en nationell referensram för kvalifikationer införts. Referensramen har åtta nivåer och eftergymnasiala utbildningar motsvarar nivå 5 och uppåt. Om en utbildningsanordnare erbjuder en eftergymnasial utbildning och kvalifikationer från denna utbildning genom författning eller

beslut av Myndigheten för yrkeshögskolan har bedömts motsvara nivå 5 eller högre i referensramen torde utbildningsanordnaren vara att anse som en läroanstalt för högre utbildning enligt direktivet i fråga om den aktuella utbildningen.

Det bör i utlänningslagen anges att en utlänning som har antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning ska beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. Motsvarande bestämmelse i utlänningsförordningen bör därmed upphävas. Det ankommer på Migrationsverket att avgöra vilka utbildningar som berättigar till uppehållstillstånd.

Det får förutsättas att läroanstalten vid sin prövning av om utlänningen är behörig och därmed kan antas till utbildning i Sverige också har gjort bedömningen att utlänningen har tillräckliga språkkunskaper för att kunna följa ett studieprogram här. Något uttryckligt krav på tillräckliga språkkunskaper bör inte anges som villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd. Inte heller bör något krav på tillräckliga medel för inköp av studiematerial införas.

Godkännandeförfarande för läroanstalter

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna besluta att inrätta ett godkännandeförfarande för bl.a. läroanstalter för högre utbildning. Om en medlemsstat har inrättat ett sådant godkännandeförfarande ska sökanden vara befriad från skyldigheten att visa upp vissa handlingar vid sin ansökan om uppehållstillstånd. I avsnitt 17.6 görs bedömningen att ett sådant godkännandeförfarande inte bör införas för svensk del. Den möjlighet som ges enligt direktivet att befria sökanden från skyldigheten att visa upp vissa handlingar vid sin ansökan om uppehållstillstånd är därmed inte relevant för svenskt vidkommande. I sammanhanget bör det nämnas att Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor i sitt delbetänkande En strategisk agenda för internationalisering (SOU 2018:3) rekommenderar att det utreds i vilken mån universitet och högskolor skulle kunna delta i bedömningen gällande uppfyllandet av vissa specifika villkor för uppehållstillstånd. Delbetänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

9.2 Tillståndstid

Förslag: Bestämmelsen i utlänningsförordningen om tillståndstid för ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska flyttas till utlänningslagen. Där ska även anges att om utlänningsprogram omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd för hela studieperioden inte är uppfyllda ska tillstånd beviljas för minst ett år. Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för studier får efter ansökan förlängas om förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda.

Bedömning: Det bör inte införas någon begränsning för hur lång tid vistelse i studiesyfte får pågå i Sverige.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt artikel 18.2 ska giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för studerande vara minst ett år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Tillståndet ska förlängas förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning enligt bestämmelserna i artikel 21. För studerande som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, ska tillståndstiden vara minst två år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Med unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder avses enligt artikel 3.20 program finansierade av unionen eller medlemsstaterna som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet i unionen eller i de medlemsstater som deltar i de respektive programmen. Om de allmänna villkoren för inresa och vistelse enligt artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller för hela studietiden, ska tillstånd för minst ett år beviljas. Medlemsstaterna får bestämma att den totala längden på vistelser i studiesyfte inte får överstiga den maximala längden för studier enligt nationell rätt.

Enligt gällande ordning ska en utlänningsperson som har antagits till högskoleutbildning i Sverige beviljas ett uppehållstillstånd på minst ett år eller den kortare tid studierna avser, 4 kap. 5 § andra stycket

Utf. Bestämmelsen bör flyttas till det nya kapitlet i utlänningslagen. Om sökanden redan vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd kan visa att han eller hon uppfyller de allmänna och särskilda förutsättningarna för hela studietiden kan ett uppehållstillstånd för hela studietiden meddelas om den är längre än ett år. Det bör t.ex. vara utgångspunkten för studenter på utbildningar på forskarnivå och studenter som är antagna till en utbildning som leder till en masterexamen om 120 högskolepoäng. Av bestämmelsen bör även framgå att tillståndstiden ska vara minst två år om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter. Det ska vidare framgå av det nya kapitlet att tillståndstiden får förlängas. I avsnitt 14.2 finns en redogörelse för grunderna för att inte förlänga ett uppehållstillstånd.

Enligt gällande ordning finns ingen begränsning av hur lång tid en utlänning får vistas i Sverige för studier. Den möjlighet som ges enligt direktivet att besluta att den totala längden på vistelse i studiesyfte inte får överstiga den maximala längden för studier enligt nationell rätt bör inte utnyttjas.

9.3 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Bedömning: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning bör, i likhet med vad som gäller i dag, undantas från kravet på arbetstillstånd. Bestämmelsen i utlänningsförordningen bör anpassas till den nya regleringen av uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning som nu föreslås.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 24 ska studerande, vid sidan av studierna och under förutsättning att de regler och villkor som gäller för den relevanta verksamheten i den berörda medlemsstaten iakttas, ha rätt att ta anställning och kan få rätt att bedriva verksamhet som egenföretagare. Medlemsstaterna ska dock fastställa det högsta antalet timmar per vecka, eller det högsta antalet dagar eller månader per år, som sådan verksamhet får bedrivas, vilket inte får vara mindre än 15 timmar per vecka eller motsvarande antal dagar eller månader per år. Läget på arbetsmarknaden i den berörda

medlemsstaten får beaktas. Vid behov ska medlemsstaterna i förväg bevilja de studerande och/eller arbetsgivarna tillstånd i enlighet med nationell rätt.

Motsvarande bestämmelse om studerandes rätt att ta anställning vid sidan av studierna återfinns i studentdirektivet (artikel 17). Vid genomförandet av det direktivet bedömde regeringen att bestämmelsen inte föranledde någon författningsreglering och att studerande även fortsättningsvis skulle undantas från kravet på arbetstillstånd, vilket är generösare än direktivets bestämmelser om tillträde till ekonomisk verksamhet (prop. 2005/06:129, s. 73). Någon annan bedömning görs inte heller nu. Eftersom det nu föreslås att grunden för att beviljas uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska tas in i utlänningslagen bör nuvarande bestämmelse om undantag från kravet på arbetstillstånd för den som beviljats uppehållstillstånd för studier (5 kap. 2 § första stycket 6 UtlF) anpassas till den nya regleringen.

10 Uppehållstillstånd för praktik

10.1 Villkor för uppehållstillstånd för praktik

Förslag: En utlänning som uppfyller de allmänna förutsättningarna och som ska praktisera här enligt ett avtal om praktik ska beviljas ett uppehållstillstånd för praktik om utlänningen inom två år före ansökan har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och praktiken har anknytning till utlänningens utbildning. Ett uppehållstillstånd för praktik ska även beviljas en utlänning som har fått en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal. Det avtal om praktik som ska bifogas ansökan om uppehållstillstånd ska innehålla en beskrivning av praktikprogrammet, utlänningens kvalifikationer och utlänningens anställningsvillkor.

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att införa ett ekonomiskt åtagande för en arbetsgivare, en myndighet eller en organisation om den som beviljats uppehållstillstånd för praktik olagligen stannar kvar i Sverige bör inte utnyttjas. Inte heller bör möjligheten enligt direktivet att ställa krav på att sökanden har tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken och har nödvändiga språkkunskaper eller på att värdenheten påtar sig ansvaret för kostnader för kost och logi och styrker att praktiken inte ersätter någon tjänst, utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

För att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik ska en tredjelandsmedborgare, utöver de allmänna villkoren för inresa och vistelse, kunna visa upp ett praktikavtal som föreskriver teoretisk och praktisk utbildning med en värdenhet. Sökanden ska styrka att han eller hon har erhållit en examen från högre utbildning inom de två år som föregår ansökningsdatumet eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning. Med praktikant avses enligt definitionen i artikel 3.5 en tredjelandsmedborgare som innehar en examen från högre utbildning eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning och som beviljas inresa och vistelse på en medlemsstats territorium för att följa ett praktikprogram i syfte att förvärva kunskaper, praktik och erfarenheter i en yrkesmiljö.

Utöver de obligatoriska villkoren för att beviljas uppehållstillstånd får medlemsstaterna enligt artikel 13 kräva att sökanden har tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken, har eller kommer att få nödvändig språkutbildning samt att värdenheten påtar sig ansvaret för sökandens vistelse, särskilt vad gäller kost och logi och att inkvarteringen i så fall uppfyller de krav som medlemsstaten ställt upp. Medlemsstaterna får kräva att praktiken genomförs inom samma område och på samma kvalifikationsnivå som den examen från högre utbildning eller det studieprogram som sökanden följer. Medlemsstaterna får också kräva att värdenheten styrker att praktiken inte ersätter en tjänst. Slutligen får medlemsstaterna kräva, i enlighet med nationell rätt, att värdenheten skriftligen åtar sig att ersätta kostnader för vistelsen och återresan som betalats med offentliga medel om tredjelandsmedborgaren olagligen stannar kvar på medlemsstatens territorium. Värdenhetens ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att praktikavtalet har löpt ut.

Gällande ordning

Praktikanter beviljas i dag uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 § UtlL och arbetstillstånd enligt antingen 6 kap. 2 § första eller tredje stycket UtlL.

Praktikanter som har fått en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 § UtlL och arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § tredje stycket UtlL i högst 18 månader. Som krav uppställs enligt praxis att utlänningen ska ha fyllt 18 år, ha ett giltigt pass och ha fått ett skriftligt erbjudande om praktiken. Enligt Sveriges bilaterala samförståndsavtal med Kanada om rörlighet för unga personer (SÖ 2007:20) kan t.ex. studerande som är kanadensiska medborgare och som är inskrivna vid en eftergymnasial lärosanstalt i Kanada under vissa förutsättningar beviljas ett uppehållstillstånd för högst tolv månader i Sverige för att komplettera en del av sin akademiska utbildning här genom att genomföra ett i förväg avtalat kontrakt om praktikanttjänstgöring eller anställning. Ansökan om tillstånd för praktikarbete lämnas vanligen in till arbetsmarknadsmyndigheten eller en annan organisation i hemlandet som i samarbete med motsvarande organisation i Sverige ordnar en praktikplats.

Praktikanter som inte omfattas av internationella utbyten eller avtal, såsom praktikanter som på egen hand ordnat med en praktikplats, beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 § UtlL och arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket UtlL, vilket innebär att de måste erbjudas löne- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. I de flesta fall innebär det att villkoren ska motsvara dem som gäller för praktikanter i Sverige.

Förutsättningar för uppehållstillstånd för praktik

En förutsättning för uppehållstillstånd bör vara att utlänningen kan visa att han eller hon har ingått ett praktikavtal med en arbetsgivare, en myndighet eller en organisation i Sverige. För att Migrationsverket ska kunna pröva ansökan om uppehållstillstånd för praktik bör det av det praktikavtal som ska bifogas ansökan finnas en beskrivning av praktikprogrammet, utlänningens kvalifikationer och utlänningens anställningsvillkor. Som villkor för att beviljas

uppehållstillstånd för praktik bör även krävas antingen att sökanden inom två år före ansökan har fått en examen från en högre utbildning eller att han eller hon följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning och att praktiken har anknytning till utlänningens utbildning eller att sökanden har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Direktivet medger att medlemsstaterna får ställa krav på att sökanden har tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken och nödvändiga språkkunskaper och att värdenheten påtar sig ansvaret för kostnader för kost och logi. Vidare får krävas att värdenheten styrker att praktiken inte ersätter någon tjänst. Eftersom sådana krav för att beviljas ett uppehållstillstånd för att genomgå praktik inte uppställs enligt gällande ordning görs bedömningen att den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del inte bör utnyttjas.

Medlemsstaterna får enligt artikel 13.4 kräva ett skriftligt åtagande från värdenheten som innebär att värdenheten ska ersätta de kostnader för praktikantens vistelse och återresa som betalas med offentliga medel om han eller hon olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium. Värdenhetens ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att praktikavtalet har löpt ut. Motsvarande fakultativa bestämmelse om ekonomiskt åtagande finns även för forskningshuvudmän. I likhet med vad som anges beträffande forskningshuvudmän kan ett sådant åtagande komma att realiseras på grund av omständigheter som ligger utanför värdenhetens kontroll om den som beviljats uppehållstillstånd för praktik väljer att stanna kvar olagligt i landet (se avsnitt 8.1). Den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

10.2 Tillståndstid

Förslag: Ett uppehållstillstånd för praktik ska gälla i sex månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Ett uppehållstillstånd för praktik enligt ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal får gälla i 18 månader.

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att medge förlängning av tillståndstiden bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt artikel 18.6 i direktivet ska giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för praktik vara lika lång som praktikavtalets giltighetstid om denna är kortare än sex månader, eller uppgå till högst sex månader. Om avtalets giltighetstid överstiger sex månader får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstaternas nationella rätt. Tillståndet får förlängas en gång med den tidsperiod som behövs för att fullfölja praktiken förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning enligt bestämmelserna i artikel 21.

Som anges i föregående avsnitt kan enligt praxis praktikanter som ingår i internationella utbytesprogram eller omfattas av bilaterala avtal som medger praktiktjänstgöring beviljas uppehållstillstånd och arbetstillstånd för högst 18 månader. För övriga utlänningar som beviljas uppehållstillstånd för praktik finns ingen angiven tidsgräns för hur lång tid uppehållstillstånd får beviljas. Ett arbetstillstånd får i dessa fall däremot inte ges för längre tid än två år (6 kap. 2 a § första stycket UtL). För att genomföra direktivets bestämmelser om giltighetstider för tillstånd för praktik bör som huvudregel tillstånd beviljas för sex månader. Enligt artikel 4 ska direktivet inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i t.ex. bilaterala avtal. Eftersom Sverige har ett bilateralt praktikantutbytesavtal med Kanada bör de utlänningar som kan komma i fråga för uppehållstillstånd med stöd av detta avtal kunna beviljas tillstånd för längre tid än sex månader, dock högst 18 månader. Detsamma bör gälla för de utlänningar som ingår i ett internationellt utbytesprogram. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Direktivet medger att giltighetstiden för tillståndet får förlängas en gång om det behövs för att fullfölja praktiken. Mot bakgrund av det administrativa merarbete som en förlängningsansökan medför

för Migrationsverket görs bedömningen att den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del inte bör utnyttjas.

10.3 Arbetstillstånd

Bedömning: Direktivets bestämmelser om uppehållstillstånd för praktikanter kräver inte några författningsändringar vad gäller arbetstillstånd.

Skälen för bedömningen: Den som ska tjänstgöra som praktikant måste utöver ett uppehållstillstånd även ha ett arbetstillstånd. Ett sådant tillstånd kan beviljas med stöd av 6 kap. 2 § tredje stycket UtlL för praktik genom ett internationellt utbytesprogram eller bilateralt avtal och för andra praktikanter enligt de allmänna bestämmelserna om arbetstillstånd för anställning i 6 kap. 2 § första stycket UtlL. Direktivet utgör inget hinder för medlemsstaterna att även kräva arbetstillstånd. Några författningsändringar krävs inte i denna del.

11 Uppehållstillstånd för volontärarbete

11.1 Villkor för uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

Förslag: En utlänning som uppfyller de allmänna förutsättningarna och som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige för att delta i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete. Av avtalet ska framgå en beskrivning av volontärprogrammet, programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena och tiderna för volontärtjänstgöringen.

Skälen för förslaget

Direktivet

För att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete ska en tredjelandsmedborgare, utöver de allmänna villkoren för inresa och vistelse, kunna visa upp ett avtal med värdenheten eller, om det föreskrivs i nationell rätt, med ett annat organ i den berörda medlemsstaten som ansvarar för det volontärprogram som tredjelandsmedborgaren deltar i (artikel 14). Med volontärprogram avses enligt definitionen i artikel 3.7 ett program för konkret solidaritetsverksamhet som bygger på ett program som är erkänt som sådant av den berörda medlemsstaten eller unionen med allmännyttiga mål för ett ideellt syfte, där verksamheten inte är avlönad, med undantag för ersättning för utlägg och/eller fickpengar.

Sökanden ska även styrka att värdenheten eller, om så föreskrivs i nationell rätt, ett annat organ som ansvarar för volontärprogrammet har tecknat en ansvarsförsäkring. Detta gäller dock inte volontärer som deltar i Europeisk volontärtjänst. Om tredjelandsmedborgaren ska inkvarteras av värdenheten under hela sin vistelse får medlemsstaterna kräva att inkvarteringen uppfyller de krav som den medlemsstaten uppställt. Medlemsstaterna får också, beträffande andra praktikanter än de som deltar i Europeisk volontärtjänst, kräva att sökanden har fått eller kommer att få grundläggande utbildning i medlemsstatens språk, historia, politiska och sociala kultur. Medlemsstaterna får fastställa en minimiålder och en maximiålder för att få delta i ett volontärprogram.

Europeisk volontärtjänst

Europeiska volontärtjänst, EVS, är en del av EU-programmet Erasmus+. Målen med EVS är att utveckla solidaritet, ömsesidig förståelse och tolerans bland ungdomar och de samhällen de lever i och att bidra till en starkare social sammanhållning och främja ungdomars samhällsengagemang (skäl 20). Kommunala eller regionala verksamheter, organisationer, sociala företag och församlingar kan ta emot ungdomar som är mellan 17 och 30 år under en period om två till 12 månader. För att bli godkänd som mottagande organisation i Sverige inom EVS måste en intresseanmälan först godkännas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Alla godkända organisationer är samlade i den europeiska databasen för godkända EVS-organisationer.

De deltagande organisationerna ansvarar för att anordna uppehälle, boende och lokala transporter för volontärer, utforma uppgifter och verksamhet för volontärer som uppfyller kvalitetsprinciperna för Europeisk volontärtjänst enligt dess stadga samt ge volontärerna kontinuerligt uppgiftsrelaterat, språkligt, personligt och administrativt stöd under hela verksamheten.

Det måste vara avgiftsfritt för volontärerna att delta i en europeisk volontärtjänst, eventuellt med undantag för ett bidrag till resekostnaderna (om bidraget från Erasmus+ inte täcker dessa kostnader helt) och ytterligare utgifter som inte är kopplade till

verksamheten. De grundläggande kostnaderna för volontärens deltagande i den europeiska volontärtjänstverksamheten ska täckas av Erasmus+-bidraget eller andra medel från de deltagande organisationerna.

Följande verksamhet betraktas inte som Europeisk volontärtjänst inom ramen för Erasmus+: tillfälligt, ostrukturerat volontärarbete på deltid, praktik på ett företag, betalt arbete, en rekreations- eller turistaktivitet, en språkkurs, utnyttjande av billig arbetskraft samt en studie- eller yrkesutbildningsperiod utomlands.

I sammanhanget kan nämnas att kommissionen i maj 2017 lade ett förslag om en förordning om den Europeiska solidaritetskåren som helt eller delvis ska ersätta EVS. Förslaget förhandlas för närvarande inom EU.

Gällande ordning

Enligt gällande ordning kan uppehållstillstånd för volontärer ges för vistelser på upp till ett år med stöd av 5 kap. 10 § UtlL. Det är i regel yngre personer som kommer i fråga för tillstånd och förutom att utträtta ett ideellt, samhällsnyttigt arbete så finns det ett inslag av att lära känna andra länder och kulturer.

Förutsättningar för tillstånd

En förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd för volontärarbete ska vara att utlänningen har ingått ett avtal med en organisation i Sverige för att delta i ett volontärprogram inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Av avtalet ska framgå en beskrivning av volontärprogrammet, programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena och tiderna för volontärtjänstgöringen. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Medlemsstaterna får även kräva att utlänningen styrker att han eller hon kommer att inkvarteras av värdnheten under hela vistelsen. Eftersom det åligger de deltagande organisationerna inom ramen för EVS att ansvara för att anordna boende, ansvarsförsäkring m.m. behöver något sådant krav inte ställas upp.

11.2 Tillståndstid

Förslag: Ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 18.7 ska giltighetstiden för uppehållstillstånd för volontärer uppgå till högst ett år eller den kortare tid som anges i avtalet om deltagande i volontärprogrammet. Om avtalets giltighetstid överstiger ett år, får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemstatens nationella rätt.

Projekt inom Europeisk volontärtjänst ska pågå i högst ett år. Ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för EVS bör därför kunna beviljas i ett år.

11.3 Arbetstillstånd

Bedömning: Direktivets bestämmelser om uppehållstillstånd för volontärer kräver inte några författningsändringar vad gäller arbetstillstånd.

Skälen för bedömningen: För volontärer uppställs i dag inget krav på arbetstillstånd. Något sådant krav bör inte införas för de utlänningar som beviljats uppehållstillstånd för att delta i ett volontärprogram inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Några författningsändringar behövs därför inte.

12 Uppehållstillstånd för au pair-arbete

12.1 Uppehållstillstånd för au pair-arbete

Förslag: En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år som uppfyller de allmänna förutsättningarna och som har ingått ett avtal med en värdfamilj i Sverige får beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete om det av avtalet framgår att

- utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska,
- au pair-uppgifterna inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,
- tiden för hushållsarbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,
- utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete per månad, och
- värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Bedömning: Direktivets krav på att utlänningen ska vara befriad från au pair-arbete minst en dag per vecka tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar. Möjligheten enligt direktivet att kräva att den som ansöker om uppehållstillstånd för au pair-arbete har grundläggande språkkunskaper eller att han eller hon inte har några familjeband till eller ha samma nationalitet som värdfamiljen bör inte utnyttjas. Inte heller bör möjligheten att kräva att utplacering av au pairer endast ska utföras av en organisation som förmedlar au pairer enligt villkor i nationell rätt utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

För att beviljas ett uppehållstillstånd för att arbeta som au pair ska en tredjelandsmedborgare enligt artikel 16, utöver de allmänna villkoren om inresa och vistelse, visa upp ett avtal mellan tredjelandsmedborgaren och värdfamiljen, som fastställer hans eller hennes rättigheter och skyldigheter som au pair, inbegripet uppgift om de fickpengar som han eller hon ska få och lämpliga arrangemang som gör det möjligt för au pairen att följa kurser samt det högsta antalet timmar som ska gälla för au pair-uppgifterna. Med au pair avses enligt definitionen i artikel 3.8 en tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att tillfälligt tas emot av en familj i syfte att förbättra sina språkkunskaper och sin kunskap om den berörda medlemsstaten i utbyte mot att han eller hon utför lättare hushållsarbete och tar hand om barn.

En au pair ska vara mellan 18 och 30 år. Sökanden ska styrka att värdfamiljen eller en organisation som förmedlar au pairer tar på sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller utgifter i samband med uppehälle, logi och olycksrisker. Au pair-uppgifterna får inte omfatta mer än 25 timmars arbete per vecka och au pairen ska vara befriad från au pair-uppgifterna minst en dag per vecka.

Medlemsstaterna får kräva att den som ansöker om tillstånd för au pair-arbete har grundläggande kunskaper i den berörda medlemsstatens språk eller har sekundärutbildning, yrkeskvalifikationer eller, i förekommande fall, uppfyller villkoren för att utöva ett reglerat yrke i enlighet med nationell rätt. Vidare får medlemsstaterna besluta att utplacering av au pairer endast ska utföras av en organisation som förmedlar au pairer enligt de villkor som fastställs i nationell rätt. Medlemsstaterna får även kräva att medlemmarna i värdfamiljen är av en annan nationalitet än den som söker au pair-arbetet och att de inte har några familjeband till den berörda tredjelandsmedborgaren. Medlemsstaterna får fastställa ett lägsta belopp som ska betalas ut som fickpengar till au pairen.

Direktivets bestämmelser om au pairer motsvarar till stor del bestämmelserna i den europeiska överenskommelsen om placeringar av au pairer som tagits fram inom Europarådet (European

Agreement on "au pair" Placement, ETS No. 068). Överenskommelsen, som trädde i kraft 1971, har endast ratificerats av ett fåtal av EU:s medlemsstater. Sverige har inte ratificerat överenskommelsen.

Gällande ordning

Enligt Migrationsverkets praxis kan ett uppehålls- och arbetstillstånd beviljas personer som är mellan 18 och 30 år för arbete som au pair. Verkets praxis bygger till stor del på bestämmelserna i den europeiska överenskommelsen om placeringar av au pairer. Syftet med vistelsen ska främst vara att få internationella erfarenheter och möjligheten att lära sig svenska och svensk kultur. Anställningen som au pair betraktas som ett internationellt utbyte och uppehållstillstånd beviljas med stöd av 5 kap. 10 § UtlL. Uppehållstillstånd beviljas för högst ett år. Migrationsverket beviljar årligen mellan 200–300 tillstånd för au pair-arbete till tredjelandsmedborgare, främst från Filippinerna, USA, Ukraina och Thailand.

Värdfamiljen ska i ett skriftligt erbjudande garantera högst 25 timmars lättare hushållsarbete per vecka och gratis mat och husrum. Lönen ska vara minst 3 500 kronor i månaden före skatt. Den tid som au pairen inte jobbar ska framför allt ägnas åt studier i svenska och det ska finnas intyg på att personen har en studieplats i svenska. Det ställs inte något krav på att utlänningen ska ansöka via en förmedling utan de flesta ansökningar görs direkt av den utlänning som vill komma hit och då också bifogar en inbjudan från en värdfamilj.

Förutsättningar för tillstånd

En förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd för arbete som au pair är att utlänningen till sin ansökan bifogar ett avtal med den värdfamilj i Sverige som avser ta emot honom eller henne. Det ska av avtalet framgå att utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska, att au pair-uppgifterna inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka och att den sammanlagda tiden för hushållsarbete och studier inte överstiger 40 timmar per vecka. Av avtalet ska vidare framgå att utlänningen får

gratis kost och logi och viss ersättning för utfört au pair-arbete per månad. Nivån på ersättningen bör i likhet med gällande praxis fastställas av Migrationsverket. Av avtalet ska också framgå att värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen. Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete bör endast få beviljas den som fyllt 18 år men inte 30 år. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

I lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete finns bestämmelser som är tillämpliga på arbete som en arbetstagare utför i arbetsgivarens hushåll. I 9 § framgår bl.a. att arbetstagare ska beredas minst 36 timmars sammanhängande ledighet varje vecka och att ledigheten såvitt möjligt ska förläggas till veckoslut. Direktivets krav på att utlänningen ska vara befriad från au pairarbete minst en dag per vecka tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Som anges ovan uppställs i dag inte något krav på att en ansökan om uppehållstillstånd för au pair-arbete ska ges in via en organisation som förmedlar au pairer. Det uppställs inte heller något krav på grundläggande kunskaper i svenska eller viss utbildningsnivå. Några sådana krav bör inte heller införas vid genomförandet av direktivet.

Enligt direktivet får medlemsstaterna kräva att au pairen inte har några familjeband till eller är av samma nationalitet som värdfamiljen. Då något sådant krav inte ställs upp enligt gällande praxis görs bedömningen att ett sådant krav inte bör införas vid genomförandet av direktivet.

12.2 Tillståndstid

Förslag: Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete får beviljas för ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 18.5 ska giltighetstiden för ett tillstånd för au pairer vara lika lång som giltighetstiden för avtalet mellan au pairen och värdfamiljen om denna är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång med högst sex månader efter motiverad begäran från värdfamiljen förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning enligt bestämmelserna i artikel 21.

För att genomföra direktivets krav i denna del och i enlighet med praxis bör en bestämmelse om att uppehållstillstånd för arbete som au pair få beviljas för ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå tas in i utlänningslagens nya kapitel. Någon möjlighet till förlängning bör därefter inte komma i fråga.

12.3 Arbetstillstånd

Bedömning: Direktivets bestämmelser om uppehållstillstånd för au pair-arbete kräver inte några författningsändringar vad gäller arbetstillstånd.

Skälet för bedömningen: Den som vill arbeta som au pair måste utöver uppehållstillståndet även ha ett arbetstillstånd. Anställning som au pair betraktas som internationellt utbyte och ett arbetstillstånd kan därmed beviljas med stöd av 6 kap. 2 § tredje stycket UtL. Direktivet utgör inget hinder för medlemsstaterna att även kräva arbetstillstånd. Några författningsändringar krävs inte i denna del.

13 Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier

13.1 Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier

Förslag: En utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning, för forskning för rörlighet för längre vistelse eller för studier inom högre utbildning i Sverige får beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter slutförd forskning eller efter en slutförd högskoleutbildning om han eller hon

- avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och
- kan visa en bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningen har slutförts eller har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.

För att beviljas ett uppehållstillstånd efter en slutförd högskoleutbildning ska det även krävas att utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer.

Bestämmelsen i utlänningsförordningen om uppehållstillstånd efter slutförda studier i vissa fall ska upphävas.

Bedömning: Någon tidsfrist för när ansökan ska vara gjord eller något krav på att visst slags anställning eller näringsverksamhet söks bör inte ställas upp. Möjligheten enligt direktivet att kräva att sökanden efter tre månader ska styrka möjligheten att få en anställning eller etablera ett företag bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

Enligt artikel 25 ska en forskare som har slutfört sin forskningsverksamhet och en studerande som har slutfört sina studier ha möjlighet att under en period av minst nio månader söka arbete eller etablera ett företag i den medlemsstat som utfärdade uppehållstillståndet för forskning eller studierna. En rätt till sådan vistelse förutsätter att sökanden ger in en ny ansökan om uppehållstillstånd och att villkoren som gällde för det första tillståndet fortfarande är uppfyllda. Medlemsstaterna ska för forskare kräva en bekräftelse från forskningsorganet på att forskningsverksamheten slutförts och, för studerande, ett examensbevis för högre utbildning, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer. Medlemsstaterna får besluta att fastställa en lägsta studienivå, dock inte högre än nivå 7 i den europeiska referensramen för kvalifikationer, som de studerande ska ha uppnått för att ett uppehållstillstånd ska få beviljas (artikel 25.2).

Enligt artikel 25.5 får medlemsstaterna kräva att ansökan om tillstånd ska lämnas in minst 30 dagar innan det tidigare tillståndet löper ut. Om bekräftelsen från forskningsorganet eller om examensbevis eller liknande inte finns tillgängliga innan det tidigare beviljade tillståndet löper ut och alla andra villkor är uppfyllda, ska tredjelandsmedborgaren få vistas i landet i syfte att lägga fram sådan bevisning inom skälig tid i enlighet med nationell rätt (artikel 25.6).

När det förflutit minst tre månader från utfärdandet av uppehållstillståndet får medlemsstaten kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att han eller hon har en verklig möjlighet att få anställning eller etablera ett företag. Medlemsstaterna får också kräva att den anställning som forskaren eller den studerande söker eller den företagsverksamhet som han eller hon är i färd att etablera motsvarar nivån på den forskning eller de studier som slutförts (artikel 25.7).

Gällande ordning

Sedan 2014 är det möjligt för en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier i Sverige att beviljas uppehållstillstånd

för en tid av sex månader efter en slutförd högskoleutbildning för att söka arbete eller därmed jämförbar förberedande aktivitet i Sverige eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här (4 kap. 5 a § UtlF).

En förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd är att utlänningen har klarat av sin utbildning som måste ha omfattat minst två terminer, dvs. de studier som utlänningen antagits till måste vara slutförda. Om utlänningen antagits till ett tvåårigt program måste hela den tvååriga utbildningen ha slutförts för att ett sexmånaderstillstånd ska kunna beviljas. Det räcker inte att två terminers studier avklarats eftersom studierna då inte har slutförts.

Enligt ett avgörande från Migrationsöverdomstolen är en förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd efter en slutförd högskoleutbildning enligt 4 kap. 5 a § UtlF att sökanden har haft ett uppehållstillstånd enligt 4 kap. 4 § UtlF (MIG 2016:25). Den som har beviljats uppehållstillstånd för studier med stöd av 5 kap. 10 § UtlL för att t.ex. delta i en uppdragsutbildning kan därmed inte komma i fråga för att beviljas tillstånd för att söka arbete här efter avslutade studier.

Förutsättningar för tillstånd

För att uppfylla direktivets krav bör det införas bestämmelser i utlänningslagens nya kapitel som anger att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse eller för studier inom högre utbildning i Sverige får beviljas uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier om han eller hon avser att söka arbete eller för att undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. Tillståndstiden bör vara nio månader. Motsvarande bestämmelse i utlänningsförordningen bör därmed upphävas. För att kunna beviljas ett uppehållstillstånd måste sökanden visa en bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningen har slutförts eller ha ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen. Enligt gällande ordning har en utlänning som har ett uppehållstillstånd och ansöker om nytt tillstånd på samma eller annan grund rätt att vistas i Sverige under tiden för ansökans prövning. Om bekräftelsen från forskningshuvudmannen eller

examensbeviset inte finns tillgängligt vid ansökningstillfället bör utlänningen anmodas att komplettera sin ansökan med nödvändiga handlingar. Direktivets krav på att sökanden ska ha rätt till vistelse i syfte att lägga fram sådan bevisning inom skälig tid föranleder därmed ingen författningsåtgärd. Dagens villkor att uppehållstillstånd efter avslutade studier enbart får avse högskoleutbildningar om minst två terminer bör behållas. Den möjlighet som ges enligt direktivet att fastställa en lägsta studienivå som den studerande ska ha uppnått för att beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet bör således utnyttjas.

Tidsfrist för när ansökan ska vara gjord

Enligt gällande ordning finns det ingen särskild tidsfrist för när en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd ska lämnas in till Migrationsverket. Detta gäller oavsett om det är samma eller en annan grund för ansökan som ska prövas. En utlänning som uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet tillstånd och som inte har ansökt om uppehållstillstånd när han eller hon behöver ett sådant för vistelse i landet kan straffas med böter (20 kap. 1 § UtL). För att undgå straffansvar är det angeläget att en ansökan om uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet ges in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet upphört att gälla. Något krav på att ansökan ska ges in minst 30 dagar innan det tidigare tillståndet löper ut bör dock inte ställas upp.

Krav att styrka möjligheten att få en anställning eller etablera ett företag

Det får förutsättas att den som har ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier inom högre utbildning anmäler sig till Arbetsförmedlingen eller på annat sätt aktivt agerar för att söka en anställning eller för att etablera en näringsverksamhet. Tillståndet ska beviljas för högst nio månader och som krav ställs bl.a. upp att personen i fråga har sin försörjning tryggad. Beroende på läget på den svenska arbetsmarknaden kan det vara svårt att redan efter tre månader kunna styrka en verklig möjlighet att få en anställning eller

i förekommande fall etablera ett företag. Det är dessutom oklart hur och vem som ska göra denna bedömning. Den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del bedöms endast medföra merarbete för Migrationsverket och bör därför inte utnyttjas för svensk del.

Krav på visst slags anställning eller näringsverksamhet

Det är i dag upp till varje arbetssökande att själv avgöra vilket slags anställning eller näringsverksamhet som han eller hon vill ägna sig åt. För att beviljas ett uppehållstillstånd efter en slutförd högskoleutbildning ska det även krävas att utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer. Det mest sannolika är att en forskare som har bedrivit forskningsverksamhet i första hand väljer att söka en anställning eller etablera en verksamhet som ligger i linje med forskningen och de kunskaper som han eller hon besitter. Detsamma torde gälla för studerande efter avslutade studier inom högre utbildning. Migrationsverket har inte heller tillgång till uppgifter som gör det möjligt att bedöma om en utlänning har tillräckliga kvalifikationer för utförandet av yrket i fråga. Vid en försiktig beräkning baserad på uppgifter från Migrationsverket beviljas ca 60 % av de studenter som efter studierna skaffar ett första arbete på den svenska arbetsmarknaden ett nationellt arbetstillstånd för ett högkvalificerat yrke. Det saknas tillgängliga uppgifter om den andel som beviljas ett nationellt arbetstillstånd för mindre kvalificerade yrken efter en tid söker sig till mer högkvalificerade yrken på den svenska arbetsmarknaden. Såväl den arbetslivserfarenhet som de förbättrade språkkunskaper som utlänningen kan få under en sådan övergångsperiod förbättrar dock utsikterna för honom eller henne att skaffa ett högkvalificerat yrke. Antalet sökande som skulle påverkas av införandet av ett sådant krav bedöms vara ytterst begränsat. Den nya uppgift som ett krav på överensstämmelse mellan den sökta anställningen eller näringsverksamheten skulle innebära för Migrationsverket skulle således medföra en administrativ börda som inte uppvägs av några säkra fördelar. Det bör därför inte införas ett sådant krav.

13.2 Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier för den som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat

Förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sin forskning eller sina studier här ska kunna ansöka om och beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter slutförd forskning eller efter slutförda studier om han eller hon

- avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och
- kan visa en bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningen har slutförts eller har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.

För att en utlänning som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat ska beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförda studier ska det även krävas att studierna som bedrivits här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning.

Skälen för förslaget: I artikel 25.9 anges att om forskaren eller om den studerande vistas eller har vistats i andra medlemsstater inom ramen för den rörlighet mellan EU:s medlemsstater som direktivet ställer upp, får de berörda medlemsstaterna medge att han eller hon får ansöka om och beviljas uppehållstillstånd i dessa stater för att söka arbete eller etablera ett företag där.

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning eller studier i en annan EU-stat har enligt direktivets bestämmelser om rörlighet möjlighet att vistas i Sverige med stöd av det tillståndet för att bedriva en del av sin forskning eller sina studier här (se avsnitt 16). Utländska studenter och forskare bidrar positivt till högskolemiljön och det svenska samhället i stort och utgör ett väl kvalificerat arbetskraftsutbud som Sverige i en allt mer kunskapsintensiv och globaliserad värld bör ta till vara. Den möjlighet som ges enligt direktivet att de utlänningar som slutfört sin

forskning eller sina studier i andra EU-stater men som under forskningsverksamheten eller studietiden vistats i Sverige ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet här bör därför utnyttjas. En förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförda studier för den som har bedrivit studier i Sverige med stöd av ett tillstånd som har utfärdats av en annan EU-stat bör vara att studierna här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning. Tillståndstiden för uppehållstillstånden efter slutförd forskning och efter slutförda studier bör vara nio månader. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i det nya kapitlet utlänningslagen.

13.3 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Bedömning: En utlänning som efter slutförd forskning eller efter slutförda studier inom högre utbildning har beviljats ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet här bör vara undantagen från kravet på arbetstillstånd. Bestämmelser med denna innebörd bör införas i förordning.

Skälet för bedömningen: Enligt gällande ordning är en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för en tid av sex månader efter slutförd högskoleutbildning undantagen från kravet på arbetstillstånd under den tid tillståndet gäller (5 kap. 2 § 6 UtLF). Motsvarande undantag från krav på arbetstillstånd bör gälla för de utlänningar som enligt den nya regleringen ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter slutförd forskning eller studier. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i utlänningsförordningen.

14 Grunder för avslag, återkallelse och nekad förlängning

14.1 Grunder för avslag

14.1.1 Tvingande grunder för avslag

Förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier, ska inte beviljas om utlänningen visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

Bedömning: Det behöver inte särskilt anges i de nya reglerna att en ansökan ska avslås om villkoren för tillståndet inte är uppfyllda.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

I artiklarna 20, 25 och 29 anges på vilka grunder som en ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet kan avslås. Avslagsgrunderna är i några fall tvingande (ansökan ska avslås) och i några fall fakultativa (ansökan får avslås).

De tvingande grunderna för avslag finns i artikel 20.1. För det första ska en ansökan avslås om de allmänna villkoren i artikel 7 eller de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11–14 eller 16 inte är uppfyllda. En ansökan ska också avslås om de handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

förfalskats eller ändrats i något avseende eller om en värdenhet inte är godkänd, i de fall en medlemsstat endast tillåter inresa och vistelse via en godkänd värdenhet.

Om villkoren inte är uppfyllda

I avsnitt 7 redovisas vilka lagstiftningsåtgärder som bedöms nödvändiga för att genomföra artikel 7 som innehåller de allmänna villkoren för att sökanden ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd. I avsnitt 8–13 redovisas vilka lagstiftningsåtgärder som bedöms nödvändiga för att genomföra de särskilda villkor som gäller för de olika uppehållstillstånden för varje personkategori som omfattas av direktivet. Att en ansökan ska avslås om dessa förutsättningar inte är uppfyllda följer av reglernas utformning. Det behövs därför inte någon särskild bestämmelse om att en ansökan om uppehållstillstånd ska avslås om förutsättningarna i artikel 7 respektive artiklarna 8, 11–14 eller 16 inte är uppfyllda.

Förfalskade handlingar

Enligt artikel 20 ska en ansökan om uppehållstillstånd för forskning, studier, praktik, volontärarbete eller au pair-arbete avslås om de handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Bestämmelsen är tvingande. En sådan avslagsgrund bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 25.4 b får en ansökan om uppehållstillstånd efter avslutad forskning eller avslutade studier avslås av samma skäl. Det bör inte vara möjligt att beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet efter avslutad forskning eller efter avslutade studier om någon av de handlingar som visas upp i samband med ansökan av ett sådant tillstånd, t.ex. en bekräftelse från en forskningshuvudman om slutförd forskning eller ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen, har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Bestämmelsen om att en ansökan ska avslås om handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende bör

därför omfatta även ansökan om uppehållstillstånd efter avslutad forskning eller avslutade studier.

Migrationsverket har som myndighet en utredningsskyldighet och ska se till att ett ärende blir utrett så som dess beskaffenhet kräver. Behövs kompletteringar från sökanden ska myndigheten begära sådana och behöver andra utredningsåtgärder vidtas ska myndigheten göra det. Det är exempelvis nödvändigt i de fall det finns anledning att ifrågasätta en handlings eller dess uppgifters riktighet.

Ansökan avser en värdenhet som inte är godkänd

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter. I avsnitt 17.6 görs bedömningen att utöver det godkännandeförfarande som enligt gällande ordning gäller för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare bör något sådant förfarande inte införas. Direktivets bestämmelse om möjlighet att avslå en ansökan om tillstånd på denna grund är därmed inte relevant för svenska förhållanden.

14.1.2 Fakultativa grunder för avslag

Förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete får vägras om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utlänningen har ingått avtal med

- har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,
- har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller
- inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor. Ett uppehållstillstånd får också vägras om
- anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,
- det finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,
- en organisation som utlänningen har ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller
- värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Bedömning: Möjligheten att tillämpa en s.k. arbetsmarknadsprövning bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Värdenheten eller värdfamiljen har påförts sanktioner

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2 c avslås om en värdenhet, ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.

Någon definition av begreppet odeklarerat arbete finns inte i direktivet. Däremot anges i kommissionens meddelande om kraftfullare åtgärder mot odeklarerat arbete av den 24.10.2007 (KOM [2007] 628) att på EU-nivå definieras odeklarerat arbete som ”varje betald verksamhet som till sin art inte är lagstridig men som inte anmälts till myndigheterna, med beaktande av de skillnader som förekommer i medlemsländernas kontrollsystem”. Enligt meddelandet kopplas begreppet bl.a. till skatte- och bidragsfusk och täcker en rad aktiviteter från informella hushållstjänster till svart arbete av olagligt bosatta, medan kriminell verksamhet utesluts.

Motsvarande grund för avslag på ansökan om uppehållstillstånd finns även i andra EU-direktiv på migrationsområdet, t.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-direktivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/36/EU av den 26 februari 2014 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (säsongsanställningsdirektivet). Vid genomförandet av dessa direktiv i svensk rätt har uttrycket sanktioner för odeklarerat arbete ansetts omfatta sanktioner som har påförts på grund av oriktigt eller utelämnat uppgiftslämnande i samband med beskattning beträffande arbete (se prop. 2017/18:34 s. 55 och prop. 2017/18:108 s. 53). Detsamma bör gälla vid genomförandet av student- och forskardirektivet. Det bör därför finnas en möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd om en värdenhet eller värdfamilj t.ex. har påförts skattetillägg eller dömts för skattebrott på grund av oriktigt uppgiftslämnande som rör redovisning av arbete.

Inte heller begreppet olaglig anställning definieras i direktivet. I det s.k. sanktionsdirektivet mot arbetsgivare (Europaparlamentets

och rådets direktiv 2009/52/EG av den 18 juni 2009 om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt) som innehåller förbud för arbetsgivare att anställa en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt finns bestämmelser om både straffrättsliga och finansiella sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot förbudet. Bestämmelserna i 20 kap. UtlL om olovlig anställning bör därför kunna tjäna som vägledning beträffande innebörden av begreppet. Av 20 kap. 5 § följer att en arbetsgivare kan straffas om han eller hon har en utlänning anställd som saknar föreskrivet arbetstillstånd eller saknar rätt att vistas i Sverige. Vidare följer av 20 kap. 12 § första stycket att en fysisk eller juridisk person kan bli skyldig att betala en särskild avgift om en utlänning har varit anställd utan att ha haft rätt att vistas i Sverige eller inte har haft arbetstillstånd.

I direktivets skäl 3 anges att invandring från länder utanför unionen är en källa till högkvalificerad arbetskraft, och särskilt studerande och forskare är alltmer eftersökta. Att införa en möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare och därmed hindra dem från att studera, forska, praktisera m.m. vid svenska universitet och högskolor, andra läroanstalter eller vid företag på grund av att någon som är behörig att företräda högskolan eller företaget ålagts en sanktion samtidigt som det står svenska medborgare och andra unionsmedborgare fritt att bedriva studier, forskning eller praktik vid samma institutioner eller företag, kan ifrågasättas. Samtidigt är det av vikt att kunna upprätthålla ett system med reglerad invandring och förhindra anställning i strid mot utlänningslagens bestämmelser. En ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet bör mot denna bakgrund kunna avslås om värdenheten eller värdfamiljen tidigare har påförts en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd. Detsamma bör gälla om någon har påförts en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete. Bestämmelser med sådan innebörd bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Vid bedömningen av om det finns skäl att underlåta att tillämpa avslagsgrunden trots att värdenheten eller värdfamiljen har påförts sanktioner ska proportionalitetsprincipen tillämpas vilket innebär att samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas (se

artikel 20.4 i direktivet). Omständigheter som kan vara av betydelse vid prövningen är bl.a. vilken tid som har förflutit sedan värdenheten eller värdfamiljen påfördes sanktionen och hur allvarlig den överträdelse som lett till sanktionen har varit. Det bör också beaktas om det har varit fråga om upprepade förseelser. Är det t.ex. fråga om en mindre allvarlig engångsföreteelse kan det finnas skäl att avstå från att tillämpa avslagsgrunden.

Bristande uppfyllelse av rättsliga skyldigheter

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2.a avslås om en värdenhet, eller ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, en värdfamilj eller organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Om det i ett ärende framkommer uppgifter om att värdenheten eller värdfamiljen inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor kan det finnas anledning att närmare överväga om förutsättningarna för ett uppehållstillstånd finns eller om ansökan bör avslås. En bestämmelse som anger att en ansökan om uppehållstillstånd får avslås om den värdenhet, dvs. den arbetsgivare, myndighet eller organisation som utlänningen ingått avtal med eller värdfamiljen inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen. Det måste i varje enskilt fall göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter. Till exempel bör beaktas hur allvarliga bristerna är hos värdenheten eller värdfamiljen och om det handlar om återkommande brister.

Brister i anställningsvillkoren

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2.b avslås, i tillämpliga fall, om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt eller kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller värdfamilj som kommer att anställa tredjelandsmedborgaren. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Det är väsentligt att de utlänningar som omfattas av direktivet och som ingått ett avtal med en värdenhet eller värdfamilj i Sverige inte kommer i ett sämre läge i fråga om anställningsvillkor än vad som gäller för övriga personer på den svenska arbetsmarknaden. Enligt de allmänna bestämmelserna om arbetskraftsinvandring får lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte vara sämre än vad som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen (6 kap. 2 § första stycket 2 UtlL). Det uppställs däremot inte något uttryckligt krav att villkoren ska överensstämma med nationell rätt. Att villkoren ska överensstämma med praxis inom yrket eller branschen måste dock även anses innefatta att villkoren överensstämmer med tillämplig svensk rätt och de regler som en arbetsgivare på den svenska arbetsmarknaden ska följa. För att säkerställa att de personer som omfattas av direktivets bestämmelser och som kan anses vara i ett anställningsförhållande inte särbehandlas och riskerar att utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden bör en ansökan om uppehållstillstånd kunna avslås om Migrationsverket i det enskilda fallet bedömer att de villkor som anges i de avtal som ska bifogas en ansökan inte motsvarar de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. En sådan bestämmelse bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen. Det bedöms inte vara nödvändigt att ange särskilt att anställningsvillkoren ska överensstämma med nationell rätt.

Skäl att ifrågasätta avsikten med vistelsen

En ansökan om uppehållstillstånd får, enligt artikel 20.2.f, avslås om medlemsstaten har bevis eller allvarliga och objektiva skäl för att

fastställa att tredjelandsmedborgarens vistelse skulle avse andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelse. Syftet med denna grund för avslag är att medlemsstaterna ska ha möjlighet att bekämpa missbruk och felaktig användning av de förfaranden som anges i direktiven (skäl 41). Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Om det vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att resa in och vistas i Sverige av andra skäl än de som uppges i ansökan bör Migrationsverket ha möjlighet att avslå ansökan. Det kan exempelvis röra sig om att en utlänning tidigare har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige på andra grunder än de som anges i direktivet och då fått avslag på sin ansökan eller att tidigare tillstånd har återkallats av någon anledning. En sådan grund för att avslå en ansökan om uppehållstillstånd bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Värdenheten har inrättats för att underlätta inresa

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2.d avslås om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Med värdenhet avses enligt artikel 3.14 ett forskningsorgan, en läroanstalt för högre utbildning, en utbildningsanstalt, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram eller en enhet som tar emot praktikanter. Det är i och för sig inte troligt att en forskningshuvudman, en läroanstalt för högre utbildning, annan utbildningsanstalt eller en godkänd organisation inom Europeisk volontärtjänst har inrättats eller drivs i syfte att underlätta inresa för de personer som omfattas av direktivet. Däremot kan det inte uteslutas att det skulle kunna finnas organisationer eller andra enheter som har inrättats för detta ändamål. För att förhindra missbruk av direktivets bestämmelser bör därför en ansökan om

uppehållstillstånd kunna avslås om det vid tidpunkten för prövningen av en ansökan finns indikationer på att en organisation som utlänningen ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs i syfte att underlätta inresa för utlänningen. En sådan grund för att avslå en ansökan om uppehållstillstånd bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet

En ansökan om uppehållstillstånd får, enligt artikel 20.2.e, i tillämpliga fall, avslås om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4). Som anges ovan avses med värdenhet att det rör sig om forskningsorgan, läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller en enhet som tar emot praktikanter.

Om det vid tidpunkten för prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet framkommer uppgifter om att värdenhetens verksamhet har upphört eller håller på att avvecklas eller det inte längre bedrivs någon ekonomisk verksamhet bör det i de flesta fall vara uteslutet att bevilja ett uppehållstillstånd. Det bör därför införas en bestämmelse som anger att en ansökan får avslås om värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Om verksamheten håller på att avvecklas eller har avvecklats anger direktivet att avslagsgrunden endast får tillämpas om avvecklingen sker enligt nationell insolvensrätt. Med det sistnämnda torde för svensk del avses att verksamheten avvecklas genom en konkurs. En näringsverksamhet kan visserligen avvecklas på andra sätt än genom en konkurs. Till exempel kan en enskild firma avregistreras och ett aktiebolag eller handelsbolag likvideras. Eftersom dessa andra sätt som verksamheten kan avvecklas på inte i grunden är insolvensrättsliga bör de dock inte omfattas av avslagsgrunden.

Direktivet kräver även i detta fall att en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet görs. Ett skäl att underlåta att tillämpa avslagsgrunden skulle t.ex. kunna vara att företaget är helt nystartat och att det står klart att ekonomisk verksamhet kommer att bedrivas vid tidpunkten för forskningen, studierna inom högre utbildning, praktiken eller volontärbetet.

Arbetsmarknadsprövning

I artikel 20.3 anges att om en tredjelandsmedborgare ansöker om inresa och vistelse för att ingå ett anställningsförhållande i en medlemstat får den staten kontrollera huruvida tjänsten kan besättas med landets egna medborgare eller andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i den medlemsstaten. Denna punkt ska tillämpas utan att det påverkar principen om unionsföreträde.

I samband med att nya regler för arbetskraftsinvandring infördes i Sverige 2008 avskaffades den då gällande ordningen med s.k. myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning. Numera ska i stället arbetsgivarens bedömning av om det i det enskilda fallet finns ett behov av att rekrytera arbetskraft från tredjeland vara utgångspunkten vid handläggningen av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd (prop. 2007/08:147, s. 25). Det saknas anledning att frångå denna ordning när det gäller uppehålls- och arbetstillstånd för de personer som ansöker om tillstånd enligt student- och forskardirektivet. Möjligheten som ges enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

14.2 Grunder för att återkalla eller inte förlänga ett uppehållstillstånd

14.2.1 Tvingande grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd

Förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete eller au pair-arbete ska återkallas och en förlängning av tillståndstiden för forskning och för studier inom högre utbildning ska vägras om

- förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda,
- tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,
- ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller
- utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att återkalla ett tillstånd eller neka förlängning av tillståndstiden på grund av att värdenheten inte är godkänd är inte relevant för svensk del.

Skälen för förslaget och bedömningen: I artikel 21.1 anges de obligatoriska grunderna för återkallelse av uppehållstillstånd eller för att inte förlänga ett uppehållstillstånd. De motsvarar i huvudsak grunderna för avslag i artikel 20.

Enligt direktivet ska ett tillstånd återkallas eller inte förlängas om utlänningen inte längre uppfyller de allmänna villkoren i artikel 7 eller de särskilda villkoren i artiklarna 8, 11–14, 16 eller 18. Ett tillstånd ska också återkallas och förlängning vägras om de uppvisade tillstånden eller handlingarna har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Bestämmelser om att ett uppehållstillstånd ska återkallas och att tillståndstiden inte får förlängas i dessa situationer bör därför tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 21.1 d ska ett uppehållstillstånd återkallas och en ansökan om förlängning av uppehållstillstånd avslås om det framkommer att utlänningen vistas i landet i andra ändamål än de

som låg till grund för tillståndet. För att uppfylla direktivets krav i denna del bör en bestämmelse, såvitt gäller uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning, med denna innebörd införas i utlänningslagens nya kapitel. Det kan t.ex. handla om att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning avslutat sina studier i förtid för att i stället arbeta.

Enligt direktivet ska ett tillstånd återkallas eller inte förlängas om medlemsstaten endast tillåter inresa via en godkänd värdenhet och denna enhet inte är godkänd. I avsnitt 17.6 görs bedömningen att möjligheten enligt direktivets artikel 15 att föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter inte bör utnyttjas. Bestämmelserna om att avslå en ansökan om förlängning av tillståndstiden eller återkalla ett tillstånd om värdenheten inte är godkänd är därmed inte relevanta för svensk del.

14.2.2 Fakultativa grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd

Förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete eller au pair-arbete får återkallas och en förlängning av tillståndstiden för forskning eller studier inom högre utbildning får vägras om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utlänningen har ingått avtal med

- har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,
 - har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning avseende arbete, eller
 - inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.
- Ett uppehållstillstånd får också återkallas och en förlängning av tillståndstiden vägras om

- anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,
- det finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,
- en organisation som utlänningen ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresa för utlänningen, eller
- värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning får återkallas och en förlängning av tillståndstiden får vägras om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier får återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda.

Bedömning: Direktivets krav att medge att den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning får ansöka om att bli antagen av en annan läroanstalt föranleder inte någon författningsåtgärd. Möjligheten att neka förlängning av tillståndstiden på grund av s.k. arbetsmarknadsprövning bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Återkalla tillstånd och neka förlängning

I artikel 21.2 anges ett flertal fakultativa grunder för återkallelse av tillstånd eller beslut att inte förlänga ett uppehållstillstånd. Dessa motsvarar i huvudsak de fakultativa grunderna för avslag i artikel 20.2. Ett beslut att återkalla en ansökan eller att avslå en ansökan om förlängning av ett tillstånd ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (artikel 21.7).

Enligt artikel 21.2 a får ett tillstånd återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenheten, ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor. Enligt artikel 21.2 b får ett tillstånd, i tillämpliga fall, återkallas och en ansökan om förlängning nekas om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt, kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller den värdfamilj som anställt tredjelandsmedborgaren. Enligt artikel 21.2 c får ett tillstånd återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenheten eller ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.

I avsnitt 14.1.2 föreslås att en ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet får avslås på dessa grunder. Om sådana omständigheter framkommer först efter det att ett tillstånd har utfärdats eller i samband med en ansökan om förlängning av tillståndet bör det kunna leda till att tillståndet återkallas eller att förlängning nekas. Motsvarande grunder för att kunna återkalla ett tillstånd eller, för de personkategorier som kan medges förlängning av tillståndstider, neka förlängning av tillstånd, bör därför tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 21.2 d får ett tillstånd återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet. I avsnitt 14.1.2 föreslås att en ansökan om uppehållstillstånd får avslås om en organisation huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresa för en utlänning i Sverige. Framkommer sådana omständigheter först efter det att ett tillstånd har beviljats bör det finnas en bestämmelse som anger att tillståndet då får återkallas eller förlängning nekas.

Enligt artikel 21.2 e får ett tillstånd, i tillämpliga fall, återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller om det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet. I avsnitt 14.1.2 föreslås att en ansökan om ett uppehållstillstånd ska kunna avslås om

värdenheten inte bedriver någon verksamhet. Om en sådan omständighet framkommer först efter det att ett tillstånd har utfärdats eller i samband med en ansökan om förlängning av tillståndet, bör det kunna leda till att tillståndet återkallas eller att förlängning nekas. Av skäl som utvecklas i avsnitt 14.1.2 bör bestämmelser om detta införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 21.2 f får ett tillstånd för en studerande återkallas och en ansökan om förlängning nekas om de tidsfrister som gäller för tillträde till ekonomisk verksamhet enligt artikel 24 inte iakttas. I avsnitt 9.3 föreslås att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska vara undantagen från kravet på arbetstillstånd och att det inte, i likhet med gällande ordning, bör fastställas någon gräns för hur många timmar personen får arbeta. Möjligheten att återkalla ett tillstånd eller neka förlängning på denna grund är därmed inte relevant för svensk del.

Enligt artikel 21.2 f får ett tillstånd för en studerande återkallas och en ansökan om förlängning nekas om den studerande inte gör godtagbara framsteg inom de relevanta studierna i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis. Vid en återkallelse på denna grund får medlemsstaten samråda med värdenheten vid bedömningen av huruvida det föreligger en sådan brist på framsteg inom de relevanta studierna.

En förutsättning för att uppehållstillstånd för studier ska förlängas enligt gällande rätt är att utlänningen gör godtagbara framsteg i sina studier, 4 kap. 5 § UtlF. Migrationsöverdomstolen har uttalat att godtagbara framsteg i studier motsvarar 15 högskolepoäng under första året, 22,5 högskolepoäng under andra året och 30 högskolepoäng under tredje och följande år och att de högskolepoäng som uppnåtts under det senaste uppehållstillståndet ska ligga till grund för bedömningen av om studenten gjort godtagbara framsteg i sina studier vid prövning av fortsatt uppehållstillstånd för den därefter följande studieperioden (MIG 2009:5).

Den möjlighet som ges enligt direktivet att kunna återkalla ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller neka förlängning av ett sådant tillstånd på denna grund bör utnyttjas och en bestämmelse med denna innebörd bör införas i utlänningslagens nya kapitel.

Studerandes rätt att ge in ansökan till annan läroanstalt

Enligt artikel 21.6 ska en studerande ha rätt att ge in en ansökan om att bli mottagen av en annan läroanstalt för högre utbildning för ett likvärdigt studieprogram i syfte att göra det möjligt för honom eller henne att slutföra studierna om en medlemsstat avser återkalla ett tillstånd på grund av att värdenheten har brustit i sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor, har ålagts sanktioner för odeklarerat arbete eller olaglig anställning, har inrättats huvudsakligen för att underlätta för tredjelandsmedborgares inresa eller inte bedriver någon ekonomisk verksamhet. Den studerande ska ha rätt att vistas på den berörda medlemsstatens territorium fram till dess de behöriga myndigheterna har fattat ett beslut om ansökan.

Det finns enligt gällande ordning inget som hindrar att den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ansöker om att bli antagen till en annan läroanstalt för högre utbildning oberoende av skälen för ansökan. Något skäl att införa en särskild reglering för de fall som anges i direktivet bedöms inte föreligga och ett sådant förslag läggs därför inte fram.

Arbetsmarknadsprövning

Enligt artikel 21.5 får medlemsstaterna vid en ansökan om förlängning av tillstånd för att ingå eller fortsätta ett anställningsförhållande, med undantag för forskare som fortsätter anställningsförhållandet med samma värdenhet, kontrollera huruvida tjänsten i fråga kan besättas med medborgare i medlemsstaten eller med andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i den medlemsstaten. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om förlängning på denna grund. Bestämmelsen ska tillämpas utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i relevanta anslutningsakter.

Som anges i avsnitt 14.1.2 avskaffades den s.k. myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen i samband med att nya regler för arbetskraftsinvandring infördes i Sverige 2008. Det är numera arbetsgivarens bedömning av om det i det enskilda fallet finns ett behov av att rekrytera arbetskraft från tredjeland vid handläggningen

av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd. Det saknas anledning att frånga denna ordning när det gäller uppehålls- och arbetstillstånd för de personer som ansöker om förlängning av tillståndstiden enligt student- och forskardirektivet. Möjligheten som ges enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

Återkallelse av uppehållstillstånd som beviljats för att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet

Enligt artikel 25.8 får en medlemsstat återkalla ett uppehållstillstånd som beviljats en utlänning för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet efter avslutade studier eller avslutad forskning om villkoren för tillståndet inte längre är uppfyllda. Ett uppehållstillstånd som beviljats familjemedlem till forskaren får då också återkallas (se vidare om familjemedlemmar i avsnitt 15.3).

Ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ska beviljas för en tid av nio månader. För att beviljas ett sådant tillstånd ska utlänningen bl.a. ha tillräckliga medel för sin försörjning under tillståndstiden och sin återresa tryggad och ha en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Om det framkommer att förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda bör det vara möjligt att återkalla tillståndet. En sådan grund för återkallelse av tillstånd bör därför tas in i utlänningslagens nya kapitel.

15 Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

15.1 Förutsättningar för uppehållstillstånd för en forskares familjemedlemmar

Förslag: Bestämmelsen i utlänningsförordningen om att familjemedlemmar till den som har ett uppehållstillstånd för forskning ska beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska flyttas till utlänningslagen. Där ska även anges att ett uppehållstillstånd ska beviljas familjemedlem till den som har ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse. Uppehållstillståndet ska gälla för samma tid som forskarens uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd till ett barn får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdsnaden av barnet. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar ska i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§ utlänningslagen få vägras.

Skälen för förslaget

Direktivet

Av artikel 26.1 följer att rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet) ska tillämpas på familjemedlemmar till den som beviljats uppehållstillstånd för forskning och, i förekommande fall, uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse, om inte något annat anges i artikeln. Förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse behandlas i avsnitt 16.3.

I artikel 26.2 anges att rätten till uppehållstillstånd för familjemedlemmar inte ska göras beroende av kravet att forskaren ska ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd och ha vistats i landet under en viss minimiperiod. Vidare anges i artikel 26.5 att giltighetstiden för familjemedlemmars uppehållstillstånd i regel ska upphöra den dag då forskarens tillstånd löper ut eller, i förekommande fall, då det uppehållstillstånd som utfärdats till forskaren i syfte att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet efter avslutad forskningsverksamhet löper ut.

Nuvarande ordning

Uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt familjeåterföreningsdirektivet regleras i 5 kap. 3 § UtlL. Med stöd av ett bemyndigande i 5 kap. 23 § UtlL regleras rätten till uppehållstillstånd för familjemedlemmar till gästforskare i 4 kap. 7 a § UtlF. Där anges att en utlänning som är familjemedlem till en gästforskare ska beviljas uppehållstillstånd om han eller hon inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som för gästforskaren. Om det finns särskilda skäl får familjemedlemmens uppehållstillstånd ges för kortare tid. I 4 kap. 7 b § UtlF anges att en familjemedlem till en gästforskare som har beviljats uppehållstillstånd av en annan EU-stat får ansöka om uppehållstillstånd i Sverige under vistelsen här.

Förutsättningarna för familjeåterförening

Bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till den som har uppehållstillstånd för forskning eller ett tillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. De familjemedlemmar som kan komma i fråga för uppehållstillstånd på grund av anknytning till en forskare bör motsvara den personkrets som omfattas av familjeåterföreningsdirektivets bestämmelser. Det innebär att uppehållstillstånd bör beviljas till utlänningens make eller sambo samt barn till denne eller till hans eller hennes make eller sambo under förutsättning att barnet är under 18 år och ogift. Om barnet står under gemensam vårdnad

med en förälder som är kvar i hemlandet bör medgivande från den förälder som är kvar i hemlandet krävas.

Begränsningar i rätten till familjeåterförening

Som anges ovan är familjeåterföreningsdirektivet utgångspunkten för rätten till familjeåterförening enligt student- och forskardirektivet. Begränsningar i rätten till familjeåterförening som följer av familjeåterföreningsdirektivet bör därför även gälla för familjemedlemmar till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse. Sådana begränsningar har förts in i 5 kap. 17 a och 17 b §§ UtL och innebär bl.a. att uppehållstillstånd får vägras om en utlänning medvetet har lämnat oriktiga uppgifter i en ansökan och uppgifterna är av betydelse för att få uppehållstillståndet, utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller om det rör sig om ett skenäktenskap. Av 5 kap. 17 b § UtL följer att uppehållstillstånd ska vägras i fall av månggifte. En bestämmelse som anger att uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§ UtL bör därför tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Tillståndstid

Uppehållstillstånd för en familjemedlem ska enligt artikel 26.5 ha samma giltighetstid som uppehållstillstånd som beviljas till forskaren eller till forskare för rörlighet för längre vistelse. Vidare anges i artikel 25.3 att giltighetstiden för uppehållstillstånd till familjemedlem ska förlängas om forskaren efter avslutad forskning beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet. En bestämmelse om att uppehållstillstånd som beviljas en familjemedlem ska gälla för samma tid som anknypningspersonens uppehållstillstånd bör därför införas. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn vars förälder är gift eller sambo med den som har uppehållstillstånd för forskning bör, i likhet med nu gällande ordning, ges för samma tid som förälderns uppehållstillstånd.

15.2 Ansökan om uppehållstillstånd

Förslag: En familjemedlem till en forskare ska ha ansökt om och beviljats uppehållstillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning till en forskare med ett uppehållstillstånd utfärdat av Sverige eller om familjemedlemmen har återtagits eller om den som familjemedlemmen åberopar anknytning till har ansökt om uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse i Sverige.

Om den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet får hans eller hennes familjemedlemmar ansöka om och beviljas fortsatt uppehållstillstånd under vistelsen i Sverige.

Skälen för förslaget: Direktivet innehåller inga särskilda bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem ska lämnas in. Av 5 kap. 18 § UtL framgår att den som vill ha ett uppehållstillstånd i Sverige som huvudregel ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte en ansökan om uppehållstillstånd som avser en förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats en utlänning på grund av familjeanknytning (5 kap. 18 § andra stycket 3 UtL). I enlighet med nuvarande ordning bör huvudregeln vara att en familjemedlem till den som har uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i Sverige. En ansökan om uppehållstillstånd bör dock i vissa fall kunna beviljas även när familjemedlemmen redan befinner sig här i landet. Det bör för det första vara möjligt vid ansökan om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av att forskarens tillstånd har förlängts under vistelsen här. Det är vidare rimligt att en familjeåterförening som redan har skett i en annan EU-stat tillåts fortsätta om anknytningspersonen flyttar från en EU-stat till en annan i enlighet med direktivets bestämmelser för rörlighet för

längre vistelse. En ansökan bör därför kunna ges in och prövas efter inresan om anknytningspersonen redan har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat och ansöker om ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse i Sverige. Det bör dock gälla under förutsättning att familjemedlemmen har ett uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning i den EU-stat som har beviljat anknytningspersonen ett uppehållstillstånd för forskning.

I avsnitt 13.1 föreslås att den som har uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse efter slutförd forskningsverksamhet kan ansöka om och beviljas uppehållstillstånd under en period om nio månader för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet. Frågan om ett förlängt uppehållstillstånd för en familjemedlem bör även i dessa fall kunna prövas och beviljas när familjemedlemmen befinner sig i Sverige. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

15.3 Återkallelse av uppehållstillstånd

Förslag: Ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem får återkallas om anknytningen till den som har uppehållstillstånd för forskning, för forskning för rörlighet för längre vistelse eller för att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet efter avslutad forskning bryts eller om forskarens uppehållstillstånd återkallas. Ett uppehållstillstånd för en familjemedlem får även återkallas om personen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Skälen för förslaget: I fråga om familjemedlemmar till den som har uppehållstillstånd för forskning ska familjeåterföreningsdirektivet tillämpas med de undantag som föreskrivs i artikel 26. Återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlem till den som har uppehållstillstånd för forskning finns inte omnämnt i artikel 26. Däremot finns det sådana bestämmelser i familjeåterföreningsdirektivet. Härutöver anges i artikel 30.3 att familjemedlemmars tillstånd för rörlighet för längre vistelse får återkallas om tillståndet för rörlighet för längre vistelse för den forskare som de medföljer

återkallas och familjemedlemmarna inte har en självständig rätt till uppehållstillstånd.

Familjemedlemmarnas rätt till uppehållstillstånd grundar sig på att anknytningspersonen beviljats ett uppehållstillstånd och giltighetstiden för deras tillstånd ska vara densamma som för forskarens tillstånd. Om forskarens uppehållstillstånd återkallas och han eller hon utvisas från Sverige bör det finnas möjlighet att även återkalla familjemedlemmarnas uppehållstillstånd. Vid bedömningen av om återkallelse bör ske bör beaktas hur lång tid som återstår av tillståndstiden, om det inverkar på barnens skolgång eller det annars finns skäl att låta familjemedlemmarna stanna kvar i Sverige till dess tillstånden löper ut.

I 7 kap. 3 § UtlL anges under vilka förutsättningar ett uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har rest in i landet. Det gäller bl.a. om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljats med stöd av bestämmelserna om familjeåterförening i 5 kap. 3 och 3 a §§ UtlL och förhållandet upphör. Återkallelse kan då även ske av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats makens eller sambons barn.

Enligt artikel 6.2 i familjeåterföreningsdirektivet får en medlemsstat också återkalla ett uppehållstillstånd för en familjemedlem av skäl som rör allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan. En sådan återkallelsegrund bör även finnas när det gäller familjemedlemmar till den som har uppehållstillstånd för forskning.

Mot bakgrund av att det nu föreslås att bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till den som har uppehållstillstånd för forskning tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen bör även bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för forskarens familjemedlemmar finnas i det nya kapitlet.

15.4 Integrationsåtgärder

Bedömning: Direktivets krav på att integrationsåtgärder inte får krävas förrän efter familjeåterförening är beviljad är inte relevant för svenska förhållanden.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 26.3 får inte medlemsstaterna ställa krav på integrationsåtgärder enligt

familjeåterföreningsdirektivets artiklar förrän efter det att de berörda personerna har beviljats uppehållstillstånd för familjeåterförening (jfr artikel 4.1 och 7.2 i familjeåterföreningsdirektivet).

De bestämmelser i familjeåterföreningsdirektivet som avses ger medlemsstaterna möjlighet att vid ansökningstillfället ställa som krav att berörda personer följer integrationsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning. Vid genomförandet av familjeåterföreningsdirektivet i svensk rätt gjordes bedömningen att något krav på att den som ansöker om uppehållstillstånd på grund av familjeåterförening följer villkor för integration inte borde införas (prop. 2005/06:72 s. 44). Eftersom det alltså inte finns några villkor för integration, och inte heller nu bör införas sådana, är den aktuella artikeln inte relevant för svenska förhållanden.

15.5 Möjlighet att arbeta

Bedömning: Direktivets krav på att en familjemedlem till en forskare ska ges tillträde till arbetsmarknaden tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 26.6 ska medlemsstaterna, till skillnad från vad som gäller enligt artikel 14.2 i familjeåterföreningsdirektivet, inte uppställa en tidsfrist som villkor för familjemedlemmars tillträde till arbetsmarknaden.

Enligt artikel 14.2 i familjeåterföreningsdirektivet får medlemsstaterna besluta på vilka villkor som familjemedlemmar får utöva verksamhet som anställda eller egenföretagare; exempelvis får medlemsstaterna införa tidsgränser innan familjemedlemmen kan beviljas tillstånd att utöva verksamhet som anställd. Vid genomförandet av familjeåterföreningsdirektivet i svensk rätt infördes inte några sådana begränsningar.

Enligt 6 kap. 3 § UtL får arbetstillstånd ges till en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om inte skäl hänförliga till syftet med uppehållstillståndet talar mot det. Någon tidsfrist som villkor för tillträdet till arbetsmarknaden föreskrivs inte. Paragrafen blir också tillämplig för familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning. Direktivets krav på att familjemedlemmar ska ges tillträde till arbetsmarknaden utan krav på viss

vistelsetid tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte någon författningsändring.

16 Rörlighet inom EU för forskare och studerande

16.1 Rätt till rörlighet inom EU

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 265/2010 av den 25 mars 2010 om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och av förordning (EG) nr 562/2006 vad gäller rörlighet för personer med visering för längre vistelse får utlänningar med av någon medlemsstat utfärdat giltigt uppehållstillstånd, på grundval av detta tillstånd och en giltig resehandling, röra sig fritt under högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod inom övriga medlemsstaters territorier, förutsatt att de uppfyller de inresevillkor som avses i artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) och inte finns registrerade på den berörda medlemsstatens spärrlista. En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat kan således enligt befintliga regler resa in och vistas i Sverige med stöd av det tillståndet och en giltig resehandling i högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod.

Genom student- och forskardirektivet införs ett särskilt system för rörlighet mellan EU:s medlemsstater för forskare, forskares familjemedlemmar och studerande som går utöver Schengenregelverkets bestämmelser om rätt till inresa och vistelse i övriga medlemsstater i högst 90 dagar med stöd av en annan medlemsstats uppehållstillstånd.

16.2 Forskares rörlighet för kortare vistelse i Sverige

Förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här. Rätten till vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även för familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning och som själva har ett uppehållstillstånd utfärdat av en annan EU-stat på grund av anknytningen till forskaren. Rätten till inresa och vistelse gäller dock inte om forskaren eller hans eller hennes familjemedlemmar utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Bedömning: Möjligheten som ges enligt direktivet att begära att en forskare som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat eller att en forskningshuvudman i en annan EU-stat underrättar Migrationsverket om forskarens planerade förflyttning till Sverige bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Förutsättningar för rätt till vistelse

Enligt artikel 28.1 ska forskare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av en medlemsstat, den första medlemsstaten, ha rätt att vistas i en eller flera andra medlemsstater under en period av högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat i syfte att bedriva en del av sin forskning vid ett forskningsorgan där. Enligt artikel 30 ska familjemedlemmar till forskare som har ett giltigt uppehållstillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten ha rätt att resa in och vistas i en eller flera andra medlemsstater för att följa med forskaren.

För att uppfylla direktivet bör det i det nya kapitlet i utlänningslagen tas in en bestämmelse som innebär att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat under giltighetstiden för det tillståndet får resa in och vistas i Sverige i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod för att utföra

en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här. Rätten till vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod bör även gälla för medföljande familjemedlemmar till den som ska bedriva forskning här under förutsättning att de har ett uppehållstillstånd utfärdat av den andra EU-staten på grund av anknytning till forskaren.

Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa

I artikel 28.8 anges att en forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte får tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium. I artikel 30.4 anges att familjemedlemmar till en forskare som anses utgöra hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte får tillåtas att resa in i eller vistas på en annan medlemsstats territorium i samband med forskarens rörlighet för kortare eller längre vistelser där.

Bestämmelserna i direktivet är tvingande. Det bör därför införas en bestämmelse om att rätten till inresa och vistelse i Sverige för den som av en annan EU-stat har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller som familjemedlem till forskaren inte gäller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Underrättelse om kortare förflyttning till Sverige

Direktivet medger att medlemsstaterna inför ett underrättelse-system där forskaren, forskningsorganet i den första eller den andra medlemsstaten underrättar behöriga myndigheter i den första och den andra medlemsstaten om att forskaren har för avsikt att bedriva en del av forskningen vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna får besluta att underrättelsen antingen sker i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörlighet till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet (artikel 28.2 a), eller så snart den planerade rörligheten är känd efter det att forskaren beviljats inresa i den första medlemsstaten (artikel 28.2 b).

Den andra medlemsstaten får inom 30 dagar efter det att den har mottagit en fullständig underrättelse invända mot rörligheten för

forskaren till dess territorium. Om inga invändningar mot rörligheten görs inom denna 30-dagarsfrist får forskarens rörlighet äga rum när som helst inom tillståndets giltighetstid (artikel 28.3 och 28.4). Den andra medlemsstaten får då utfärda en handling till forskaren där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i direktivet (artikel 28.10). Grund för att motsätta sig rörlighet kan, enligt artikel 28.7, vara att underrättelsen inte omfattar en giltig resehandling och ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av den första medlemsstaten eller, i förekommande fall, att det saknas uppgift i det bifogade mottagningsavtalet om rörlighetens planerade längd, bevis som styrker att forskaren har en heltäckande sjukförsäkring eller bevis som styrker att forskaren har tillräckliga medel för sitt uppehälle. Andra grunder för att invända mot rörligheten kan vara att de uppvisade tillstånden eller handlingarna har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende, eller att värdenheten eller forskningsorganet inte är godkänt som sådant i medlemsstaten. Ytterligare grunder för att invända mot rörligheten är om någon av de fakultativa avslagsgrunder som anges i artikel 20.2 är tillämplig eller om maximilängden för vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod har nåtts.

Om de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten ska de utan dröjsmål skriftligen informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och den som har lämnat underrättelsen om detta (artikel 28.9). Om rörligheten redan har ägt rum får den andra medlemsstaten begära att forskaren omedelbart upphör med all verksamhet och lämnar dess territorium. I ett sådant fall ska den första medlemsstaten återta utlänningsen. Om en medlemsstat väljer att tillämpa det underrättelseförfarande som avses i artikel 28.2 ska vissa handlingar och uppgifter översändas för att familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning ska ha rätt att följa med forskaren vid vistelser i andra medlemsstater.

Beroende på hur EU:s medlemsstater väljer att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet inom EU kommer olika regler att gälla vid forskares rörlighet mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 37 ska medlemsstaterna utse kontaktpunkter som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för

att genomföra bestämmelserna om rörlighet mellan medlemsstaterna (se vidare i avsnitt 19). Det kommer därmed att framgå för övriga medlemsstater vilket system Sverige har valt för att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet.

Att från svensk sida ställa upp ett krav på underrättelse om att den som beviljats ett uppehållstillstånd som forskare av en annan medlemsstat har för avsikt att bedriva forskning hos godkänd forskningshuvudman här i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod har både för- och nackdelar. Det som talar för att inrätta ett sådant underrättelsekrav är att Migrationsverket ges möjlighet att kontrollera att t.ex. kraven på sjukförsäkring och försörjning är uppfyllda. Vidare kan verket kontrollera att forskaren har en giltig resehandling och även rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut. Ett sådant underrättelsekrav ger Migrationsverket möjlighet att motsätta sig att utlänningen bedriver forskning i Sverige med stöd av ett uppehållstillstånd utfärdat av en annan EU-stat på grund av att vissa villkor inte anses nå upp till vad som bör gälla för att få vistas här.

Det som talar mot att införa ett krav på underrättelse vid kortare tids rörlighet till Sverige är att direktivets syfte – att underlätta rörligheten inom EU för forskare bland annat genom att minska den administrativa bördan (skäl 44) – inte fullt ut uppnås.

Det finns inget krav i direktivet att det ska röra sig om en sammanhängande period om 180 dagar, utan det kan röra sig om vistelser på några veckor eller en eller två månader varefter forskaren återvänder till den EU-stat som har utfärdat tillståndet eller till en annan EU-stat för att bedriva en del av sin forskning i den staten. Om det finns behov kan forskaren åter resa in i Sverige för att fortsätta att bedriva forskning här under de resterande dagarna av 180-dagarsperioden. Att ställa upp krav på att Migrationsverket ska underrättas om att en person med uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat har för avsikt att vistas i Sverige för att bedriva forskning hos en godkänd forskningshuvudman här, skulle innebära en ökad administrativ börda för berörda myndigheter. En underrättelseskyldighet bedöms inte medföra några sådana fördelar att de skulle uppväga denna börda. Sammanfattningsvis görs därför bedömningen att ett krav på underrättelse till Migrationsverket om en forskares avsikt att bedriva en del av sin forskning här med stöd

av en annan EU-stats uppehållstillstånd för rörlighet för kortare vistelse inte bör införas.

16.3 Forskares rörlighet för längre vistelse i Sverige

16.3.1 Förutsättningar för tillstånd i Sverige

Förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har för avsikt att vistas i Sverige i mer än 180 dagar för att utföra forskning här enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande av forskningshuvudmän att ta emot gästforskare får beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse under samma förutsättningar som gäller för uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska gälla i minst ett år, eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtaletska pågå.

Om giltighetstiden för det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av den andra EU-staten inte har löpt ut och tidsfristen på 180 dagar för rörlighet för kortare vistelse inte har nåtts får utlänningen utföra forskning hos forskningshuvudmannen i Sverige under tiden för ansökans prövning.

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att fastställa en längsta period för rörlighet för längre vistelse bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

I artikel 29 finns bestämmelser om rörlighet för vistelse i mer än 180 dagar per medlemsstat för en forskare som har beviljats uppehållstillstånd av en annan medlemsstat. Medlemsstaterna kan välja att tillämpa artikel 28 om kortare vistelse även i sådana fall och tillåta den som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdad av en annan medlemsstat att bedriva forskning under giltighetstiden för

tillståndet på sina territorier – med eller utan ett krav på under rättelse – (artikel 29.1 a). Medlemsstaterna kan även välja att införa ett krav på att en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska ges in till behöriga myndigheter (artikel 29.1 b). I artikel 29.2 a anges att den andra medlemsstaten i sådana fall får begära att sökanden lämnar in följande handlingar:

- en giltig resehandling och ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av den första medlemsstaten,
- bevis på en gällande sjukförsäkring,
- bevis på tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle under vistelsen och för en eventuell återresa till den första medlemsstaten,
- det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten, eller om så krävs, ett mottagningsavtal som har ingåtts med forskningsorganet i den berörda medlemsstaten, och
- information om rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden uppger sin adress på medlemsstatens territorium och att handlingarna ges in på den statens officiella språk eller på något av unionens officiella språk.

Enligt artikel 29.3 får medlemsstaterna avslå en ansökan om rörlighet för längre vistelse om

- villkoren enligt artikel 29.2 a inte är uppfyllda (jfr ovan),
- avslagsgrunderna för en ansökan om uppehållstillstånd för forskning i artikel 20 är tillämpliga,
- forskarens tillstånd i den första medlemsstaten löper ut under ansökningsförfarandet, eller
- i tillämpliga fall, vistelsens maximala längd har nåtts, dvs. i de fall en medlemsstat har beslutat att fastställa en längsta rörlighetsperiod för längre vistelse för forskare.

Enligt artikel 29.4 får en forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra statens territorium.

Förutsättningar för uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse i Sverige

När det gäller vistelse för att bedriva forskning för längre tid än 180 dagar för en utlänning som beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat finns det alltså en valmöjlighet för medlemsstaterna. Medlemsstaterna kan välja mellan att låta utlänningen vistas i landet helt utan att förflyttningen föregås av något formaliserat förfarande, att kräva att forskaren, forskningsorganet i den första eller den andra medlemsstaten underrättar de behöriga myndigheterna i dessa medlemsstater om förflyttningen eller att införa ett särskilt tillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

Rörlighet för längre vistelse kan ge utlänningen rätt att vistas i Sverige under en lång tid. Det bör därför krävas att forskaren ansöker om ett uppehållstillstånd. Det föreslås därför att det för rörlighet för längre vistelse ska krävas att en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ges in till Migrationsverket för prövning av om förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda. För att uppfylla direktivets krav bör det, i likhet med vad som gäller för uppehållstillstånd för forskning, framgå av 6 § GodkL att mottagningsavtalet ska utgöra en del av ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse (6 §), se vidare avsnitt 8.4 om mottagningsavtalets innehåll.

I artikel 29.2 a anges att medlemsstaterna får kräva att sökanden ska lämna in vissa handlingar. I avsnitt 7.1 görs bedömningen att bestämmelser om innehållet i ansökan som huvudregel inte bör formuleras som ett krav på sökanden att ge in vissa specificerade handlingar vid ansökningstillfället. I stället bör utgångspunkten vara att det i lagen ska anges vilka förutsättningar som ska gälla för att ett tillstånd ska kunna beviljas. Att det är en förutsättning att sökanden kan visa att dessa förutsättningar är uppfyllda bedöms inte heller i det här sammanhanget behöva anges särskilt i lagtexten.

Förutsättningarna för att få ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse överensstämmer i huvudsak med villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning enligt artikel 7 och 8 (se avsnitt 8 och 14.1). Det bedöms därför som ändamålsenligt att använda sig av de beviljande- och avslagsgrunder som direktivet ger möjlighet till även när det gäller tillstånden för

rörlighet för längre vistelse. Bestämmelser som på detta sätt genomför direktivet bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Tillståndstider och rätt att bedriva forskning under tiden för ansökans prövning

I artikel 29.1 anges att medlemsstaterna får fastställa en längsta period för rörlighet för längre vistelse för forskare som inte får vara kortare än 360 dagar. Enligt gällande ordning finns ingen gräns för hur lång tid som en forskare kan beviljas uppehållstillstånd för forskning i Sverige. Det saknas anledning att nu införa en sådan tidsgräns. Möjligheten enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

I likhet med vad som föreslås gälla för uppehållstillstånd för forskning bör ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse beviljas för minst ett år, eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Enligt artikel 29.2 d ska den som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat få bedriva en del av forskningen hos forskningshuvudmannen i den andra medlemsstaten under tiden för ansökans prövning om giltighetstiden för det tillståndet inte löpt ut och tidsfristen på 180 dagar för rörlighet för kortare vistelse inte nåtts. En bestämmelse med denna innebörd bör också tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Den möjlighet som ges enligt artikel 29.2 d ii) att ställa som krav att ansökan ska ges in minst 30 dagar innan rörligheten för längre vistelse inleds bör inte utnyttjas. Inte heller bör utnyttjas möjligheten enligt artikel 29.2 e att ställa som krav att ansökan ska ges in minst 30 dagar före utgången av perioden för rörlighet för kortare vistelse.

16.3.2 Återkallelse av uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse

Förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska kunna återkallas under samma förutsättningar som gäller för ett uppehållstillstånd för forskning.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 29.6 får ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse återkallas om villkoren i artikel 29.2 a, artikel 29.4 om hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte, eller inte längre, är uppfyllda eller någon av de grunder för återkallelse av tillstånd som anges i artikel 21 är tillämplig, med undantag av de bestämmelser där som rör återkallelse av tillstånd för studerande. Bestämmelserna i artiklarna motsvarar de grunder som kan ligga till grund för återkallelse av ett uppehållstillstånd för forskning (se avsnitt 14.2). För att uppfylla direktivets krav bör motsvarande bestämmelser om återkallelse införas även för uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

16.4 Rörlighet för studerande

Förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat och som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här om han eller hon har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier här och Migrationsverket inte inom 30 dagar från det att underrättelsen mottogs har invänt mot den planerade vistelsen.

Rätten till inresa och vistelse gäller inte för en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Bedömning: Bestämmelser om vilka uppgifter som en underrättelse ska innehålla och att Migrationsverket ska underrätta berörd EU-stat och den utlänning som lämnat in underrättelsen, om beslut att invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige bör tas in i förordning.

Skälen för förslaget och bedömningen

Förutsättningar för rätt till vistelse

Enligt artikel 31.1 ska studerande som innehar ett giltigt tillstånd som har utfärdats av den första medlemsstaten och som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning ha rätt till inresa och vistelse i syfte att bedriva en del av sina studier vid en läroanstalt för högre utbildning i en eller flera andra medlemsstater under en period om upp till 360 dagar per medlemsstat med förbehåll för de villkor som anges i punkterna 2–10 i artikel 31.

För att uppfylla direktivets krav bör det i det nya kapitlet i utlänningslagen tas in en bestämmelse som innebär att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre

utbildning av en annan EU-stat under giltighetstiden för det tillståndet får resa in och vistas i Sverige i högst 360 dagar för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här.

Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa

I artikel 31.8 anges att en studerande som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte får tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.

Bestämmelsen i direktivet är tvingande. Det bör därför införas en bestämmelse om att rätten till inresa och vistelse i Sverige för den som av en annan EU-stat har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning inte gäller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Underrättelse om förflyttning till Sverige

Direktivet medger att medlemsstaterna inför ett underrättelse-system där den studerande, läroanstalten i den första eller läroanstalten i den andra medlemsstaten underrättar behöriga myndigheter i den första och den andra medlemsstaten om att den studerande har för avsikt att bedriva en del av sina studier vid läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna får besluta att underrättelsen antingen sker i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörlighet till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet (artikel 31.2 a), eller så snart den planerade rörligheten är känd efter det att den studerande beviljats inresa i den första medlemsstaten (artikel 31.2 b).

Den andra medlemsstaten får inom 30 dagar efter det att den mottagit en fullständig underrättelse invända mot rörligheten för den studerande till dess territorium. Om inga invändningar mot rörligheten görs inom denna 30-dagarsfrist får den studerandes rörlighet äga rum när som helst inom tillståndets giltighetstid (artikel 31.3 och 31.4). Den andra medlemsstaten får då utfärda en handling till den studerande där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i direktivet (artikel 31.10). Grund för att motsätta sig

rörlighet kan, enligt artikel 31.7, vara att underrättelsen inte omfattar en giltig resehandling och ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av den första medlemsstaten eller att det i underrättelsen saknas uppgift om att den studerande har antagits vid en läroanstalt i den andra medlemsstaten, om rörlighetens planerade längd, bevis som styrker att den studerande har en heltäckande sjukförsäkring, bevis som styrker att han eller hon har tillräckliga medel för sitt uppehälle eller, i tillämpliga fall, bevis på betald studieavgift. Andra grunder för att invända mot rörlighet kan vara att de uppvisade tillstånden eller handlingarna förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende eller att läroanstalten inte är godkänd som sådan i medlemsstaten. Ytterligare grunder för att invända mot rörligheten är om någon av de fakultativa avslagsgrunder som anges i artikel 20.2 är tillämplig eller om maximilängden för vistelse i högst 360 dagar har nåtts. De behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten ska utan dröjsmål skriftligen informera dels de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och dels den som har lämnat underrättelsen om de invänder mot rörligheten (artikel 31.9).

Beroende på hur EU:s medlemsstater väljer att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet inom EU kommer olika regler att gälla vid studerandes rörlighet mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 37 ska medlemsstaterna utse kontaktpunkter som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för att genomföra bestämmelserna om rörlighet mellan medlemsstaterna. Det kommer därmed att framgå för övriga medlemsstater vilket system Sverige har valt för att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet.

I likhet med vad som anges i avsnitt 16.2 om ett underrättelseförfarande för forskare finns det både för- och nackdelar med att införa ett krav på underrättelse vid en utlännings planerade vistelse i Sverige för att bedriva studier inom högre utbildning här med stöd av en annan medlemsstats uppehållstillstånd. En studerande har rätt att vistas i en annan medlemsstat upp till 360 dagar. Att medge att en person som beviljats uppehållstillstånd för studier av en annan medlemsstat får studera här utan krav på underrättelse innebär således att han eller hon ges rätt att vistas här under en lång tid utan någon kontroll, vare sig av att han eller hon har tillräckliga medel för sin försörjning under vistelsen här eller att att han eller hon faktiskt

är antagen till en utbildning här och har betalat sina ansöknings- och studieavgifter. Förfarandet med rörlighet inom unionen för att bedriva studier med stöd av andra EU-staters tillstånd är nytt och det kan inte uteslutas att ett sådant förfarande kan komma att leda till missbruk, t.ex. om en persons egentliga syfte med inresan till Sverige är något annat än studier. Mot denna bakgrund görs bedömningen att det, till skillnad från när det gäller forskares rörlighet för kortare vistelser, bör införas ett underrättelseförfarande vid studerandes rörlighet. Ett sådant förfarande innebär att Migrationsverket ges möjlighet att kontrollera att t.ex. kraven på sjukförsäkring och försörjning är uppfyllda. Vidare kan verket kontrollera att den studerande har en giltig resehandling och att han eller hon är antagen till en utbildning här. Skillnaden mot ett vanligt ansökningsförfarande för tillstånd är att inget formellt beslut om uppehållstillstånd behöver fattas och att något uppehållstillståndskort inte behöver utfärdas.

De uppgifter och handlingar som en underrättelse bör innehålla är

- en kopia av en giltig resehandling och av ett giltigt uppehållstillstånd, utfärdat av den andra EU-staten, som täcker hela den planerade vistelsen i Sverige,
- en handling som visar att utlänningen omfattas av ett program eller avtal som medger rörlighetsåtgärder,
- ett antagningsbevis från läroanstalten för högre utbildning i Sverige,
- uppgift om datum för vistelsen och vistelsens planerade längd,
- en handling som visar att utlänningen har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,
- en handling som visar att utlänningen har tillräckliga medel för sitt uppehälle under vistelsetiden och att kostnaderna för återresan till den andra EU-staten är täckta, och
- i förekommande fall, en handling som visar att anmälningsavgiften och studieavgiften till läroanstalten är betald. En bestämmelse om vad en underrättelse ska innehålla bör tas in i utlänningsförordningen.

Om Migrationsverket vid sin granskning av underrättelsen finner att förutsättningarna för att medge att utlänningen reser in och vistas i Sverige inte är uppfyllda, bör verket informera berörd EU-stat och berörd utlänning om sitt beslut att invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige och skälen för detta. En bestämmelse om underrättelse av beslut till en annan EU-stat och till berörd utlänning bör tas in i utlänningsförordningen.

Mot bakgrund av att ett beslut om invändning mot rörligheten ska meddelas senast 30 dagar efter mottagandet av underrättelsen och att det är möjligt för utlänningen att sända in en ny underrättelse med kompletterande uppgifter och handlingar bör ett beslut om invändning mot rörligheten till Sverige inte kunna överklagas.

16.5 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Bedömning: En utlänning som vistas i Sverige med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan EU-stat bör vara undantagen från kravet på arbetstillstånd. Bestämmelser med denna innebörd bör införas i förordning.

Skälet för bedömningen: Enligt gällande ordning är en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller för studier i Sverige undantagna från kravet på arbetstillstånd under den tid tillståndet gäller, 5 kap. 2 § 6 och 11 UtlF. Motsvarande undantag från krav på arbetstillstånd bör gälla för de utlänningar som enligt den nya regleringen ska ha rätt att vistas i Sverige med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier utfärdat av en annan EU-stat. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i utlänningsförordningen.

16.6 Underrättelseskyldighet för forskare och studerande

Bedömning: Att den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning respektive den som har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning i Sverige ska underrätta svenska myndigheter och den andra EU-statens behöriga myndigheter om sin avsikt att bedriva en del av sin forskning eller sina studier i den andra medlemsstaten kräver inte några författningsåtgärder.

Skälen för bedömningen: Vid forskares rörlighet för kortare vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat får, enligt artikel 28.2, den andra medlemsstaten begära att forskaren, forskningsorganet i den första medlemsstaten eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten underrättar de behöriga myndigheterna i den första och i den andra medlemsstaten om forskarens avsikt att bedriva en del av forskningen i den andra medlemsstaten. Om en medlemsstat tillämpar ett underrättelseförfarande enligt artikel 28.2 ska underrättelsen även gälla för forskarens medföljande familjemedlemmar. När det gäller rörlighet för forskare för längre vistelser än 180 dagar anges i artikel 29.1 a att den andra medlemsstaten får besluta att antingen tillämpa det underrättelseförfarande som anges i artikel 28 eller tillämpa ett ansökningsförfarande om nytt tillstånd.

Motsvarande krav på underrättelseförfarande får också ställas upp vid studerandes avsikt att bedriva en del av sina studier vid en läroanstalt för högre utbildning i en andra medlemsstat (artikel 31.2). Underrättelseskyldigheten åligger då läroanstalten i den första eller den andra medlemsstaten eller den studerande. I artikel 28.6, 30.2 och 31.6 anges närmare vilken information och vilka handlingar som ska bifogas underrättelsen. Den mottagande EU-staten får begära att handlingarna ges in på något av unionens officiella språk.

Beroende på hur övriga medlemsstater väljer att genomföra direktivet kan det bli aktuellt för en person som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning i Sverige eller för en forskningshuvudman eller en läroanstalt i Sverige att underrätta andra medlemsstater om att den som beviljats uppehållstillstånd för forskning, medföljande

familjemedlemmar till forskaren eller uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning här har för avsikt att bedriva en del av forskningsverksamheten eller studierna i andra medlemsstater. Vilka uppgifter underrättelsen ska innehålla beror på hur EU-staterna valt att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet. Enligt artikel 35 ska medlemsstaterna se till att det är lätt för sökande att få tillgång till information om all skriftlig bevisning som behövs för en ansökan och om villkoren för inresa och vistelse. Vidare ska varje medlemsstat enligt artikel 37 via sina nationella kontaktpunkter informera övriga medlemsstater vilka förfaranden som ska tillämpas på rörlighet enligt direktivet.

Regeringen har utsett Migrationsverket till kontaktpunkt, se 3 § förordningen (2007:996) med instruktion för Migrationsverket. Kontaktpunkternas uppgift är bl.a. att ta emot och översända information mellan medlemsstaterna. Om en annan EU-stat begär att en forskare eller en forskningshuvudman i Sverige respektive en studerande eller en läroanstalt ska översända underrättelser till en myndighet i Sverige, bör underrättelserna därför ske till Migrationsverket. Direktivets bestämmelser i denna del kräver inte några författningsåtgärder.

16.7 Rörlighet från EU-stater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut

Bedömning: Direktivets bestämmelser om att den som beviljats ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning av en EU-stat som inte fullt ut tillämpar Schengenregelverket ska kunna visa upp handlingar som styrker syftet med den avsedda inresan tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte någon författningsåtgärd.

Även direktivets bestämmelse om att inresa ska nekas vid passage av yttre gräns om den som har uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning, för forskning eller på grund av anknytning till forskaren finns registrerad på spärllistan i Schengens informationssystem tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte någon författningsåtgärd.

Skälen för bedömningen: I artikel 32.1 anges att om ett tillstånd för forskning eller studier utfärdas av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut och innehavaren av tillståndet inom ramen för rörlighet passerar en yttre gräns ska den andra medlemsstaten ha rätt att kräva att personen i fråga visar upp en kopia av en underrättelse om rörlighet, eller om den andra medlemsstaten tillåter rörlighet utan underrättelse, ett bevis för att den studerande bedriver en del av studierna i den andra medlemsstaten inom ramen för ett program som innefattar rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, eller, med avseende på forskare, kopia av mottagningsavtal eller skrivelse från forskningsorganet i den andra medlemsstaten.

Vidare anges i artikel 32.5 att om forskaren, forskarens familjemedlemmar eller den studerande passerar den yttre gränsen till en medlemsstat som tillämpar Schengenregelverket fullt ut, ska den medlemsstaten göra sökningar i Schengens informationssystem. Den medlemsstaten ska neka inresa eller motsätta sig rörlighet för personer som finns registrerade på en spärlista i Schengens informationssystem i syfte att neka inresa och vistelse.

Bestämmelser om gränspassage finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengen gränserna, även kallad gränskodexen). Enligt artikel 6 i gränskodexen ska en utlänning vid passage av yttre gräns kunna styrka syftet med och villkoren för den avsedda vistelsen. En icke uttömmande förteckning över verifikationer som en gränskontrolltjänsteman får begära av en tredjelandsmedborgare för att kontrollera om inresevillkoren är uppfyllda finns angivna i en bilaga till gränskodexen. I dagsläget är det fyra medlemsstater i EU som ännu inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut, nämligen Bulgarien, Cypern, Kroatien och Rumänien. Av gränskodexen följer att en person vid inresa via yttre gräns ska kunna styrka syftet med inresan. Direktivets bestämmelser om möjlighet att begära att den som har ett uppehållstillstånd visar upp nödvändiga handlingar för att styrka syftet med inresan till Sverige tillgodoses genom den ordning som fastställs i gränskodexen och föranleder därför inte någon författningsändring.

Vidare anges i artikel 6 i gränskodexen som ett villkor för inresa att personen inte finns registrerad i SIS för att nekas inresa. Enligt lag (2000:344) om Schengens informationssystem ska Polismyndigheten med hjälp av automatiserad behandling föra ett register som ska vara den svenska nationella enheten i Schengens informationssystem (SIS). Registret ska vara ett hjälpmedel för Schengenstaterna att göra framställningar om att en person ska nekas tillträde till eller uppehållstillstånd i Schengenstaterna. Om det vid en slagning i SIS-registret framgår att den som beviljats ett uppehållstillstånd av någon av de medlemsstater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut finns registrerad i spärllistan finns enligt gällande ordning möjlighet att neka personen i fråga inresa i landet. Direktivets artikel 32.5 tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte någon författningsåtgärd.

16.8 Återtagande av en utlänning som har uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige

Förslag: Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse från den som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige och har ålagt utlänningen, och i förekommande fall, medföljande familjemedlemmar till forskaren, att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att en utlänning, som med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning, bedriver forskning eller studier inom högre utbildning på dess territorium eller om uppehållstillståndet utfärdat av Sverige har löpt ut eller återkallats.

Kravet på visering för inresa ska inte gälla för en utlänning som återtas till Sverige.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 32.4 får en andra medlemsstat begära att en forskare eller, i förekommande fall, forskarens

familjemedlemmar, eller den studerande som inte längre uppfyller villkoren för rörlighet omedelbart upphör med all verksamhet och lämnar dess territorium. Den första medlemsstaten ska, på den andra medlemsstatens begäran, i ett sådant fall återta dem utan formaliteter eller dröjsmål. Detsamma ska gälla om det uppehållstillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten har löpt ut eller har återkallats under perioden för rörlighet i den andra medlemsstaten.

För att uppfylla direktivets krav i denna del bör en bestämmelse tas in i det nya kapitlet utlänningslagen där det anges att om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse från en utlänning som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige och har ålagt utlänningen och medföljande familjemedlemmar till forskaren att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige. Detsamma ska gälla om en annan EU-stat motsätter sig att utlänningen vistas i den staten med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats.

Ett återtagande ska enligt artikel 32.4 ske utan formaliteter och utan dröjsmål. I 2 kap. 3 § UtL anges att en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ska ha Schengenvisering eller nationell visering. Krav på visering gäller inte för en utlänning som har uppehållstillstånd, 2 kap. 8 a § UtL. För att uppfylla direktivets krav att ett återtagande ska ske utan formaliteter bör något krav på visering inte ställas upp för det fall det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats. Ett undantag från kravet på visering vid inresa bör därför tas in i 2 kap. 8 a § UtL.

Vid ett återtagande till Sverige bör utlänningen ha rätt att vistas här under den resterande tillståndstiden och kan då också ge in en ansökan om förlängt tillstånd till Migrationsverket. Om tillståndet har löpt ut eller återkallats blir utlänningslagens bestämmelser om avvising och utvisning tillämpliga.

16.9 Underrättelser om beslut till annan EU-stat

Bedömning: Migrationsverket bör underrätta en annan EU-stat om beslut att återkalla ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige för en utlänning som vistas i den andra EU-staten med stöd av tillståndet.

Om en utlänning har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat beviljas eller vägras ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse, bör Migrationsverket underrätta den andra staten om beslutet.

Migrationsverket bör även underrätta en annan EU-stat om ett beslut som innebär att forskaren och hans eller hennes familjemedlemmar ska återtas av den andra EU-staten.

Bestämmelser med denna innebörd bör införas i förordning.

Skäl för bedömningen: Enligt artikel 29.5 ska den andra medlemsstaten informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten när ett tillstånd för rörlighet för längre vistelse utfärdas. Enligt artikel 32.2 ska den första medlemsstaten omedelbart underrätta behöriga myndigheter i den andra medlemsstaten om den återkallar ett uppehållstillstånd för forskning eller studier för personer som omfattas av rörlighetsåtgärder.

Enligt artikel 37 ska medlemsstaterna utse en kontaktpunkt för samarbete enligt direktivet och som har ansvar för att motta och översända den information som är nödvändig för tillämpningen av de artiklar som rör rörlighet mellan medlemsstaterna. Regeringen har utsett Migrationsverket till kontaktpunkt enligt direktivet, se 3 § förordningen med instruktion för Migrationsverket. För att uppfylla direktivets krav om underrättelse av beslut till en annan EU-stat bör det ankomma på Migrationsverket att underrätta berörd EU-stat om verkets beslut att bevilja eller vägra ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse för den som tidigare beviljats uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat. Migrationsverket bör även underrätta en annan EU-stat om beslut att återkalla ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige.

Enligt artikel 32.4 får den andra medlemsstaten, som anges i avsnitt 16.8, kräva att forskaren, och i förekommande fall, forskarens

familjemedlemmar omedelbart ska upphöra med all verksamhet och lämna den statens territorium. I en sådan situation ska den första medlemsstaten på den andra medlemsstatens begäran tillåta inresa för forskaren och hans eller hennes familjemedlemmar. En förutsättning för att den första medlemsstaten ska kunna återta utlänningsbeslutet är att den får uppgift av den andra medlemsstaten om att ett återtagande har aktualiserats. Det förhållandet att återinresa till den första medlemsstaten enligt artikel 32.4 ska tillåtas på den andra medlemsstatens begäran tyder på att en underrättelse bör skickas i sådana fall. Migrationsverket bör därför underrätta en sådan EU-stat om beslut som innebär att forskaren och hans eller hennes familjemedlemmar ska återtas av den andra EU-staten. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i utlänningsförordningen.

I sammanhanget kan nämnas att underrättelser mellan medlemsstaterna kan innehålla sekretessreglerade uppgifter. Enligt 8 kap. 3 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) får dock sådana uppgifter röjas för utländsk myndighet om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning.

17 Handläggning av ansökan om uppehållstillstånd

17.1 Ansökan om uppehållstillstånd

Förslag: En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete eller för au pair-arbete ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Detta gäller dock inte om utlänningen

- ansöker om förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse eller för studier inom högre utbildning,
- har återtagits till Sverige, eller
- har ett uppehållstillstånd för forskning, för forskning för rörlighet för längre vistelse eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige eller annan EU-stat och efter slutförd forskning eller slutförda studier kan beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat får ansöka om ett uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse i Sverige efter inresan.

Beslut om uppehållstillstånd och återkallelse av tillstånd enligt direktivet ska meddelas av Migrationsverket.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier inom högre utbildning ska kunna

ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige.

Bedömning: En utlänning som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning bör, i likhet med vad som gäller i dag, antingen ha slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning för att kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige. Möjligheten enligt direktivet att medge att en värdenhet ansöker om uppehållstillstånd för utlänningens räkning bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivet

Enligt artikel 7.4 och 7.5 ska ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet ges in och prövas antingen när den berörda tredjelandsmedborgaren vistas utanför den medlemsstat som han eller hon vill resa in i eller redan vistas i den medlemsstaten i egenskap av innehavare av ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse. En medlemsstat får undantagsvis, i enlighet med sin nationella rätt, godta en ansökan som getts in vid en tidpunkt då den berörda tredjelandsmedborgaren inte innehar ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse men vistas lagligen på dess territorium. Medlemsstaterna ska fastställa huruvida ansökningar ska ges in av den berörda tredjelandsmedborgaren eller av värdenheten eller av endera av dessa två.

När ska ansökan om tillstånd göras?

För att genomföra student- och forskardirektivet på ett tydligt sätt bör det i det nya kapitlet införas en bestämmelse om att en utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och för au pair-arbete ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. Det ska vidare anges att en ansökan om tillstånd inte får bifallas efter inresan utom i fall som avser ansökan om förlängning av tillståndstiden för uppehållstillstånd för forskning, forskning för

rörlighet för längre vistelse eller för studier inom högre utbildning eller när en utlänning har återtagits till Sverige.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd beviljat av en annan EU-stat bör dock få ansöka om och beviljas ett uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse för forskning efter inresan i Sverige. Detta bör även gälla en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning som efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier ansöker om ett uppehållstillstånd här för att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet.

Vem ska ansöka om uppehållstillståndet?

Enligt artikel 7.5 ska medlemsstaterna fastställa huruvida ansökningar ska ges in av den berörda tredjelandsmedborgaren eller av värdenheten eller av endera av dessa två.

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska själv ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan hit (5 kap. 18 § UtlL). En motsvarande ordning bör gälla även vid en ansökan om uppehållstillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet. Möjligheten enligt direktivet att låta värdenheter ansöka om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgarnas räkning bör därför inte utnyttjas.

Prövningsmyndighet

Det framgår av förordningen med instruktion för Migrationsverket att verket är förvaltningsmyndighet för frågor som rör bl.a. uppehållstillstånd. Det är emellertid lämpligt att i förtydligande syfte ta in en bestämmelse i utlänningslagens nya kapitel som anger att Migrationsverket prövar ärenden om uppehållstillstånd enligt direktivet och om återkallelse av sådana tillstånd.

Nationella tillstånd

Direktivet bör inte utgöra något hinder mot att en person som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för

längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier inom högre utbildning ansöker om och beviljas ett nationellt uppehållstillstånd enligt de allmänna reglerna.

En utlänning som vill ha uppehålls- eller arbetstillstånd i Sverige ska enligt huvudregeln ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket och 6 kap. 4 § UtlL). Detta innebär att den som har ett tidsbegränsat uppehålls- eller arbetstillstånd och som vill ansöka om ett nytt tillstånd för att fortsätta sin vistelse i Sverige dessförinnan måste lämna landet för att ansöka från ett annat land. I 5 kap. 18 § andra och tredje styckena, 18 a och 19 §§ UtlL anges ett antal undantag från huvudregeln. Av 5 kap. 18 § andra stycket 9 och 6 kap. 4 § UtlL följer att studenter som med stöd av 5 kap. 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och som antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning får ansöka om uppehålls- och arbetstillstånd inifrån landet. De studenter som omfattas av denna bestämmelse kommer att beviljas uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt det nya kapitlet och hänvisningen i 5 kap. 18 § bör därför ändras. Kravet på att utlänningen har slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning bör finnas kvar.

Något motsvarande uttryckligt undantag från kravet på att söka tillstånd före inresan finns inte för de övriga kategorier av utlänningar som direktivet omfattar. För att Sverige ska kunna attrahera och bibehålla den kompetens och kunskapskälla som framför allt internationella forskare, studenter och högutbildade praktikanter bidrar med till samhällsutvecklingen är det angeläget att övergången från forskningen, studierna och praktiken till den svenska arbetsmarknaden underlättas. Dessa grupper bör därför undantas från huvudregeln att uppehålls- och arbetstillstånd ska vara ordnat före inresan till Sverige.

Sammanfattningsvis bör den som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier inom högre utbildning kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbets-

tillstånd efter inresan i Sverige. För den som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning gäller att denne antingen ska ha slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning. Bestämmelsen i 5 kap. 18 § bör ändras i enlighet med detta.

17.2 Handläggningstid

Bedömning: Det bör i förordning föreskrivas att ett ärende om uppehållstillstånd enligt direktivet ska avgöras senast inom 90 dagar från det att ansökan lämnades in respektive 60 dagar om det rör en godkänd forskningshuvudman. Om ansökan behöver kompletteras får tiden förlängas.

Direktivets krav på att behandla familjemedlemmars ansökningar om uppehållstillstånd samtidigt som anknypningspersonens ansökan om uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse tillgodoses genom gällande ordning och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 34.1 ska beslut om ansökan om tillstånd och om förlängning av tillstånd fattas så snart som möjligt och senast inom 90 dagar efter det att en fullständig ansökan lämnats. Om förfarandet för inresa och vistelse rör en godkänd värdenhet ska beslut om den fullständiga ansökan fattas senast inom 60 dagar. Om de uppgifter eller handlingar som har getts in till stöd för ansökan är ofullständiga ska sökanden, enligt artikel 34.3, anmodas att komplettera sin ansökan inom en tidsfrist som har fastställts av de behöriga myndigheterna. Den tidsfrist på 90 dagar respektive 60 dagar inom vilken beslut ska fattas upphör då att löpa fram till dess att de behöriga myndigheterna har mottagit de ytterligare uppgifter som krävs. Om dessa ytterligare uppgifter eller handlingar inte har ingetts inom tidsfristen får ansökan avslås. Enligt artikel 26.4 ska ett uppehållstillstånd för familjemedlemmar beviljas inom 90 dagar efter det att en fullständig ansökan har lämnats in. Om ansökan för en familjemedlem lämnas in samtidigt som ansökan för uppehållstillstånd för forskning ska ansökningarna behandlas samtidigt. Handläggningstiden på 90 dagar och möjlighet att begära in kompletterande uppgifter gäller även vid en ansökan om tillstånd

för rörlighet för längre vistelse för forskare (artikel 29.2 b) och för forskarens familjemedlemmar (artikel 30.3).

Någon generell reglering av den tid inom vilken ett ärende om uppehålls- och arbetstillstånd ska avgöras finns inte i utlänningslagen. Däremot finns vissa bestämmelser om tidsfrister i utlänningsförordningen som har sin grund i olika EU-direktiv (se t.ex. 4 kap. 21 a och b §§ och 5 a kap. 1 § UtlF). Det framstår även i detta fall som lämpligt att i förordning reglera vad som ska gälla i fråga om handläggningstider.

På Migrationsverkets webbplats finns information om ansökningsförfarandet för uppehållstillstånd för familjemedlemmar till gästforskare, ansökningsblanketter m.m. Om gästforskaren i samband med sin ansökan om uppehållstillstånd även bifogar familjemedlemmarnas ansökningar behandlas dessa enligt gällande ordning samtidigt. Direktivets krav i denna del leder därför inte till någon författningsåtgärd.

17.3 Enhetlig utformning av uppehållstillstånd

Bedömning: En bestämmelse om att det på uppehållstillståndskorten ska anges ”forskare”, ”studerande”, ”praktikant”, ”volontär”, eller ”au pair” bör tas in i utlänningsförordningen. I utlänningsförordningen bör även regleras att uppehållstillståndskort som utfärdas till forskare och studerande som innefattar rörlighetsåtgärder inom unionen ska hänvisa till respektive unionsprogram eller avtal som medger rörligheten samt att uppehållstillståndskort för rörlighet för längre vistelse för forskare bör märkas med ”forskare-rörlighet”.

Direktivets övriga bestämmelser om enhetlig utformning av uppehållstillstånd tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Skälen för bedömningen: I artikel 17 anges att medlemsstaterna ska utfärda uppehållstillstånd i enlighet med den modell som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 om enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland. Enligt artikel 19 får medlemsstaterna ange ytterligare uppgifter i pappersformat eller lagra sådana uppgifter i elektroniskt format i enlighet med punkt

a 16 i bilagan till den förordningen. Upphållstillståndskorten ska märkas med begreppen ”forskare”, ”studerande”, ”elev”, ”praktikant”, ”volontär” och ”au pair”. För forskare och studerande som kommer till unionen inom ramen för ett särskilt unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller ett avtal mellan två eller flera erkända läroanstalter för högre utbildning, ska uppehållstillståndskorten hänvisa till det särskilda programmet eller avtalet. När uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse utfärdas till forskare ska tillståndskortet märkas med ”forskare-rörlighet”. Motsvarande anmärkningar ska införas på viseringmärken om medlemsstaterna utfärdar viseringar för längre vistelse i stället för uppehållstillstånd.

I 4 kap. 22 § UtfF anges att bevis om uppehållstillstånd ska utfärdas i form av en sådan handling som avses i förordning (EG) nr 1030/2002 (uppehållstillståndskort). Vidare anges i 5 kap. 10 § UtfF att uppgift om arbetstillstånd eller uppgift om rätt att arbeta ska föras in på utlänningens uppehållstillståndskort. Direktivets krav om utfärdande av uppehållstillståndskort tillgodoses genom gällande rätt och kräver därför inga författningsåtgärder. Däremot bör det tas in en ny bestämmelse i utlänningsförordningen om att det på uppehållstillståndskorten ska anges ”forskare”, ”student”, ”praktikant”, ”volontär”, eller ”au pair” respektive ”forskare-rörlighet” eller att en hänvisning görs till ett särskilt unionsprogram eller avtal.

17.4 Skriftliga och motiverade beslut

Bedömning: Direktivets bestämmelser om skriftliga och motiverade beslut tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 34.4 ska sökanden skriftligen underrättas om skälen för ett beslut att avvisa eller avslå en ansökan om tillstånd eller att inte förlänga ett tillstånd. Även skälen för att återkalla ett tillstånd ska skriftligen meddelas den som har ett tillstånd. Vidare anges i artikel 34.5 att den skriftliga underrättelsen ska innehålla uppgifter om till vilken domstol eller administrativ myndighet som den berörda personen kan överklaga

beslutet och om tidsfristen för detta. Artikel 34 är också tillämplig när det gäller ansökan om rörlighet för längre vistelse för forskare (artikel 29.7).

Av 13 kap. 10 § första stycket UtL följer att ett beslut i fråga om bl.a. uppehållstillstånd och arbetstillstånd ska vara skriftligt och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Direktivets krav på skriftliga och motiverade beslut i fråga om ett tillstånd tillgodoses genom gällande rätt och kräver därför inte några författningsändringar.

17.5 Rätt att överklaga beslut om tillstånd

Bedömning: Direktivets krav på att beslut om avslag och återkallelse av tillstånd ska kunna överklagas och att anvisningar om överklagande av beslut ska lämnas i den skriftliga beslutsunderrättelsen tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 34.5 ska alla beslut att avvisa eller avslå en ansökan, att inte förlänga eller att återkalla ett tillstånd kunna överklagas i den berörda medlemsstaten i enlighet med nationell rätt. Denna artikel är också tillämplig när det gäller ansökan om rörlighet för längre vistelse för forskare (artikel 29.7).

En förvaltningsmyndighets beslut enligt utlänningslagen får överklagas endast i de fall som särskilt anges i 14 kap. UtL (14 kap. 1 §). I 14 kap. 3 § anges bl.a. att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd eller beslut om återkallelse av ett uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol. Detta innebär att även uppehållstillstånd enligt direktivet kommer att kunna överklagas. Direktivets bestämmelser i denna del tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

I artikel 34.5 anges att anvisningar om överklagande av beslut om att avslå eller återkalla ett tillstånd ska lämnas i den skriftliga beslutsunderrättelsen. Av 33 § förvaltningslagen (2017:900) följer att en beslutsunderrättelse till part ska innehålla uppgift om hur man överklagar beslutet och vad som gäller i fråga om ingivande och tidsfrist. Direktivets bestämmelser i denna del är således uppfyllda

genom gällande rätt och någon författningsändring är inte nödvändig.

17.6 Godkännande av värdenheter

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att föreskriva om ett godkännandeförfarande för läroanstalter, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 15 får medlemsstaterna föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter. Godkännandet ska vara förenligt med de förfaranden som föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis. Om en medlemsstat beslutar att inrätta ett godkännandeförfarande ska den tillhandahålla de berörda värdenheterna klar och tydlig information om bland annat villkoren och kriterierna för godkännande, godkännandets giltighetstid, konsekvenserna av bristande efterlevnad, inbegripet eventuella beslut om återkallelse eller icke-förlängning, samt eventuella sanktioner.

Utgångspunkten vid genomförandet av student- och forskardirektivet är att det inte ska medföra en ökad administration eller merkostnader för de myndigheter och värdenheter som berörs av direktivets bestämmelser. Ett införande av ett godkännandeförfarande motsvarande det som i dag finns för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare skulle medföra ökade kostnader och en ökad arbetsbörda för den eller de myndigheter som skulle ansvara för ett sådant förfarande. Det står inte heller klart vilka fördelar ett sådant godkännandesystem skulle medföra för sökandena och inte heller för de värdenheter som ska ta emot de som ansöker om och beviljas tillstånd. Den möjlighet som ges enligt direktivet att föreskriva om ett godkännandeförfarande för läroanstalter, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter bör därmed inte utnyttjas för svensk del.

I sammanhanget bör det nämnas att Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor i sitt delbetänkande En strategisk agenda för internationalisering (SOU 2018:3) rekommenderar att det utreds i vilken mån universitet och högskolor skulle kunna delta i bedömningen gällande uppfyllandet av vissa specifika villkor för uppehållstillstånd. Delbetänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

17.7 Sanktioner för värdenheter

Bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ålägga värdenheter eller arbetsgivare sanktioner för underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 33 får medlemsstaterna föreskriva sanktioner för värdenheter eller för arbetsgivare för studerande, som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Direktivets bestämmelse i denna del är fakultativ och lämnar utrymme för medlemsstaterna att införa sanktioner för värdenheter som enligt definitionen i artikel 3.14 kan vara ett forskningsorgan, en läroanstalt för högre utbildning, en utbildningsanstalt, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram eller enhet som tar emot praktikanter. Detsamma kan gälla för arbetsgivare till studerande.

I den aktuella artikeln anges inte vilka skyldigheter enligt direktivet som ska kunna läggas till grund för sanktioner mot värdenheten eller arbetsgivaren. Bestämmelsen är i stället generellt utformad och hänvisar allmänt till skyldigheter enligt direktivet.

Av artikel 22.1 c följer att forskare, praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten bl.a. i fråga om anställningsvillkor. Det innebär att en arbetsgivare inte får särbehandla dessa personkategorier i förhållande till svenska medborgare när det gäller exempelvis lön. Som framgår i avsnitt 18.1 får en arbetsgivare enligt 2 kap. 1 § diskrimineringslagen inte diskriminera den som hos arbetsgivaren är arbetstagare. Den som bryter mot förbudet mot

diskriminering ska enligt 5 kap. 1 § diskrimineringslagen betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär och även ersättning för den förlust som uppkommer. När det gäller regler som specifikt behandlar arbetsvillkor och regler som gäller hälsa och säkerhet på arbetsplatsen finns inte någon särreglering som tar sin utgångspunkt i arbetstagarens medborgarskap. De författningar som behandlar dessa frågor innehåller också regler om sanktioner. Något behov av ytterligare sanktioner bedöms inte föreligga. Möjligheten att ålägga värdenheter eller arbetsgivare sanktioner bör därför inte utnyttjas.

17.8 Tillgång till information

Bedömning: Direktivets bestämmelser om tillgång till information för sökanden tillgodoses genom gällande ordning och kräver inte några författningsåtgärder.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 35 ska medlemsstaterna se till att det är lätt för sökanden att få tillgång till information om all skriftlig bevisning som behövs för en ansökan och om villkoren för inresa och vistelse, inbegripet rättigheter, skyldigheter och rättssäkerhetsgarantier för dem som omfattas av direktivet. Informationen ska i tillämpliga fall omfatta uppgift om tillräckliga medel per månad samt avgifter. Medlemsstaterna ska offentliggöra förteckningar över de värdenheter som har godkänts i enlighet med direktivet.

Det är angeläget att det finns tydlig och uppdaterad information om regelverket tillgänglig för och anpassad efter dess målgrupper. Enligt 1 b § förordningen med instruktion för Migrationsverket ska verket ge god service som möter sökandes och andra intressenters behov. På Migrationsverkets webbplats finns ansökningsblanketter och information om vilka handlingar som ska bifogas en ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd för olika kategorier av sökanden. Där finns också information för arbetsgivare om vilka handlingar han eller hon ska tillhandahålla för att arbetstagaren ska kunna ansöka om arbetstillstånd i Sverige. Vidare ges upplysningar om själva ansökningsförfarandet, villkor för tillstånd, avgifter m.m. Informationen finns både på svenska och engelska. Information om

vilka handlingar som ska bifogas en ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige finns också på utlandsmyndigheternas webbplatser (www.swedenabroad.com). För att tillgodose direktivets krav på enkel tillgång till information om de underlag som krävs för en ansökan om tillstånd och övrig information när det gäller förflyttning mellan EU-staterna för forskare och studerande med stöd av bestämmelserna i direktivet bör Migrationsverkets webbplats kompletteras med sådana uppgifter. Direktivets krav i denna del kräver inte någon författningsåtgärd.

På Vetenskapsrådets webbplats finns en förteckning över godkända forskningshuvudmän enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare och enligt förordningen till den lagen. Direktivets krav i denna del tillgodoses således genom gällande ordning och kräver inte några författningsåtgärder.

18 Likabehandling under vistelsen i Sverige

18.1 Arbets- och anställningsvillkor

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om arbets- och anställningsvillkor tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten när det gäller arbets-, löne- och uppsägningsvillkor och villkor som rör hälsa och säkerhet på arbetsplatsen enligt artikel 12.1 a i direktiv 2011/98/EU.

Enligt 2 kap. 1 § diskrimineringslagen (2008:567) får arbetsgivare inte diskriminera den som hos arbetsgivaren är arbetstagare, söker eller gör en förfrågan om arbete, söker eller fullgör praktik eller står till förfogande för att utföra eller utför arbete som inhyrd eller inlånad arbetskraft. Det materiella tillämpningsområdet för diskrimineringsförbudet är omfattande. Alla situationer med koppling till arbetet som kan uppstå mellan en arbetsgivare och en arbetstagare omfattas (prop. 2007/08:95 s. 498). Lön och övriga anställningsvillkor och hälso- och säkerhetskrav på arbetsplatsen omfattas alltså av förbudet i diskrimineringslagen. Direktivets bestämmelse om att arbetstagare från tredjeland ska ha rätt till likabehandling i dessa avseenden tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

18.2 Föreningsfrihet

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om föreningsfrihet tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 b i direktiv 2011/98/EU när det gäller föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inklusive de förmåner som sådana organisationer tillhandahåller, utan att det påverkar tillämpningen av nationella bestämmelser om allmän ordning och allmän säkerhet.

Av 2 kap. 25 § första stycket 1 regeringsformen följer att en utlänning här i riket är likställd med en svensk medborgare i fråga om föreningsfrihet om inte annat följer av särskilda föreskrifter i lag. Några föreskrifter som begränsar utlänningars möjligheter till föreningsfrihet eller frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation finns inte. Enligt 2 kap. 11 § diskrimineringslagen är diskriminering förbjuden i fråga om medlemskap eller medverkan i en arbetstagarorganisation, arbetsgivarorganisation eller yrkesorganisation och förmåner som en sådan organisation tillhandahåller sina medlemmar. Direktivets krav på likabehandling i fråga om föreningsfrihet tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

18.3 Utbildning och yrkesutbildning

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om utbildning och yrkesutbildning tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Möjligheten att begränsa rätten till studiestöd i form av studiebidrag och extra tillägg för forskare och deras familjemedlemmar bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen

Direktivet

Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU när det gäller utbildning och yrkesutbildning. De ska också ha rätt till likabehandling enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU i fråga om de grenar av social trygghet som definieras i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att i viss utsträckning begränsa rätten till likabehandling. Enligt artikel 22.2 a får den berörda medlemsstaten när det gäller utbildning och yrkesutbildning enligt artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU begränsa rätten till likabehandling för forskare genom att undanta stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Enligt artikel 22.2 b får medlemsstaterna när det gäller forskare begränsa rätten till likabehandling enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU genom att inte bevilja familjeförmåner till forskare som har fått tillstånd att vistas på den berörda medlemsstatens territorium under en period som understiger sex månader. På studiestödsområdet anses studiebidrag i form av studiebidrag och extra tillägg vara familjeförmåner.

Enligt artikel 22.3 har praktikanter, volontärer och au pairer i ett anställningsförhållande liksom studerande rätt till likabehandling enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU, med förbehåll för de begränsningar som föreskrivs i artikel 12.2 i samma direktiv. En berörd medlemsstat får således, genom hänvisningen till artikel 12.2 i direktiv 2011/98/EU, för dessa grupper begränsa rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning till att gälla arbetstagare från tredjeland som har eller har haft anställning och är registrerade som arbetslösa. Det är vidare möjligt att begränsa rätten till likabehandling för arbetstagare från tredjeland som har beviljats inresa i landet i enlighet med direktiv 2004/114/EG, dvs. för en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för t.ex. studier. Rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning får också begränsas för praktikanter, volontärer och au pairer genom att undanta dem från stipendier, studiebidrag och studielån eller andra

bidrag och lån. Slutligen finns också möjlighet att fastställa specifika villkor i enlighet med nationell rätt, inbegripet krav på språkkunskaper och betalning av utbildningsavgifter, för tillträde till universitetsutbildning och annan högre utbildning och till yrkesutbildning som inte är direkt kopplad till det specifika arbete som anställningen avser. I fråga om de grenar av social trygghet som definieras i förordning (EG) nr 883/2004 får medlemsstaterna bestämma att familjeförmåner inte ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som har fått tillstånd att arbeta i en medlemsstat under en period om högst sex månader eller för tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa och vistelse för studier.

Utbildning inom skolväsendet

I skollagen (2010:800) finns bestämmelser om vilka som har rätt till utbildning inom de olika skolformerna inom det svenska skolväsendet. Gemensamt för dessa bestämmelser är att rätten till utbildning i respektive skolform gäller för den som är bosatt i landet. Tredjelandsmedborgare har rätt till utbildning inom skolväsendet enligt skollagen under samma förutsättningar som svenska medborgare, dvs. under förutsättning att de är bosatta här i landet. Bosatt i landet är i detta avseende den som ska vara folkbokförd enligt folkbokföringslagen (1991:481). Vid tillämpningen av skollagen ska även vissa personer som inte är folkbokförda här anses som bosatta i landet (29 kap. 2 § första stycket skollagen). Som bosatt i landet anses även t.ex. de barn som har rätt till utbildning eller annan verksamhet till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer (29 kap. 2 § andra stycket 3 skollagen). Den rätt som följer av direktivet är likabehandling med svenska medborgare. Sådan likabehandling gäller redan i dag eftersom rätten till grundskole- och gymnasieutbildning enligt skollagen inte grundas på medborgarskap utan på bosättning. För sådana arbetstagare som omfattas av direktivet torde det dock inte vara aktuellt att söka till utbildning inom grund- eller gymnasieskolan.

Högskoleutbildning

Bestämmelser om tillträde till högskoleutbildning vid statliga universitet och högskolor finns i huvudsak i högskoleförordningen (1993:100). Dessa bestämmelser gör inte skillnad mellan sökande på grund av medborgarskap, utan det avgörande för tillträde till en högskoleutbildning är att den sökande uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för utbildningen.

För utbildning på grundnivå och avancerad nivå i högskolan gäller enligt förordningen (2010:543) om anmälningavgift och studieavgift vid universitet och högskolor att tredjelands-medborgare med vissa undantag ska betala anmälningavgift och studieavgift. Tredjelandsmedborgare som har tidsbegränsat uppehållstillstånd av andra skäl än studier eller har ställning som varaktigt bosatta är undantagna från sådana avgifter medan tredjelandsmedborgare som har tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier omfattas av förordningens krav på betalning av anmälning- och studieavgift. Studenter som har uppehållstillstånd för högskolestudier behöver enligt 5 kap. 2 § första stycket 6 UtlF inte arbetstillstånd utan kan arbeta i Sverige under studietiden. Det faktum att direktivet omfattar tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa i andra syften än arbete i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt och har tillstånd att arbeta här kan dock medföra att även tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd för studier omfattas av artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU.

Enligt artikel 12.2 a i direktiv 2011/98/EU får dock kravet på likabehandling avseende utbildning och yrkesutbildning begränsas i fråga om arbetstagare från tredjeland som har beviljats inresa i landet i enlighet med direktiv 2004/114/EG, dvs. för en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för studier. Rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning får också begränsas genom att undanta tredjelandsmedborgare från stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Härutöver finns också möjlighet att fastställa specifika villkor i enlighet med nationell rätt, inbegripet krav på språkkunskaper och betalning av utbildningsavgifter, för tillträde till universitetsutbildning och annan högre utbildning och till yrkesutbildning som inte är direkt kopplad till det specifika arbete som anställningen avser. Med hänsyn till denna möjlighet att begränsa likabehandlingen bedöms de svenska bestämmelserna om

anmälnings- och studieavgift för vissa tredjelandsmedborgare vara förenliga med direktivet.

Yrkesutbildning och vuxenutbildning

När det gäller kommunal vuxenutbildning, inklusive gymnasial yrkesinriktad vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och svenskundervisning för invandrare har de som är bosatta i landet möjlighet att delta i utbildning. Någon skillnad görs alltså inte beroende på medborgarskap.

Inte heller när det gäller eftergymnasiala utbildningar inom Myndigheten för yrkeshögskolans ansvarsområde görs det någon skillnad mellan utländska och svenska medborgares tillgång till utbildning och yrkesutbildning. En utbildning inom yrkeshögskolan ska enligt 15 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan vara öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningen.

Studiestöd

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) lämnas i form av studiehjälp och studiemedel. Direktivet tillåter medlemsstaterna att begränsa rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning genom att exkludera stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Vidare ges medlemsstaterna möjlighet att begränsa rätten till familjeförmåner för forskare, praktikanter, volontärer och au pairer som har beviljats tillstånd för kortare tid än sex månader och för de som beviljats uppehållstillstånd för studier.

En gren av social trygghet som omfattas av förordning (EG) nr 883/2004 är familjeförmåner. Studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg enligt studiestödslagen är sådana familjeförmåner som omfattas av förordningen. De svenska studiestödsförfattningarna bygger i stor utsträckning på medborgarskap. Vissa grupper av utländska medborgare, som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner eller familjeförmåner främst från EU-rätten, jämföras dock med svenska medborgare (1 kap. 4–7 §§ studiestödslagen). Studiehjälp ges främst till ungdomar i gymnasieskolan.

Direktivet hänvisar till direktiv 2011/98/EU. I förarbetena som rör genomförandet av det direktivet gjorde regeringen bedömningen att det direktivets krav på likabehandling i fråga om utbildning och yrkesutbildning tillgodoses genom gällande rätt och att direktivet medger att medlemsstaterna helt undantar studiestöd från likabehandlingen (prop. 2013/14:153, s. 33 och 35). Det direktivet bedöms därför tillåta att även studiehjälp helt undantas från likabehandlingen.

I gästforskardirektivet finns bestämmelser om likabehandling i fråga om de grenar av social trygghet som anges i förordning (EG) nr 883/2004 för den som har beviljats uppehållstillstånd. Vid genomförandet av gästforskardirektivet föreslog regeringen att gästforskare som avses i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare med uppehållstillstånd i Sverige för forskning och deras familjemedlemmar med uppehållstillstånd här skulle jämföras med svenska medborgare när det gäller studiestöd i form av studiebidrag och extra tillägg (prop. 2007/08:74, s. 47). Sådana regler infördes därför i studiestödslagen. Med hänsyn till det regelverk som redan finns och som rör gästforskare saknas det nu anledning att ytterligare begränsa rätten till studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg för forskare och hans eller hennes familjemedlemmar. Den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del bör därmed inte utnyttjas.

Vidare har praktikanter, volontärer och au pairer i ett anställningsförhållande liksom studerande rätt till likabehandling enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU, med förbehåll för de begränsningar som föreskrivs i artikel 12.2 i samma direktiv. Till skillnad från forskare är det i dag inte särskilt reglerat att dessa grupper ska ha rätt till någon form av studiestöd. Den möjlighet som direktivet, genom hänvisning till direktiv 2011/98/EU, medger att helt undanta studiestödet från likabehandling bör därför utnyttjas.

Sammanfattningsvis bör den nuvarande ordningen behållas.

18.4 Erkännande av yrkeskvalifikationer

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om erkännande av examensbevis, utbildningsbevis och andra yrkeskvalifikationer tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivet

Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 d i direktiv 2011/98/EU när det gäller erkännande av examensbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra yrkeskvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden. Detsamma ska gälla för praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, liksom för elever (artikel 22.4).

Erkännande av examens- och utbildningsbevis

Möjligheten att få ett utländskt examens- eller utbildningsbevis bedömt är densamma oavsett sökandens medborgarskap. Universitets- och högskolerådet svarar för bedömningar av utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. Detta gäller oavsett i vilket land utbildningen har genomförts. Direktivets krav på likabehandling när det gäller erkännande av examens- och utbildningsbevis tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Erkännande av yrkeskvalifikationer

Med yrkeskvalifikationer avses enligt 5 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer sådana kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis eller yrkeserfarenhet. Lagen innehåller bestämmelser om tillfällig yrkesutövning och om erkännande av yrkeskvalifikationer för den som vill utöva ett reglerat yrke i Sverige, som anställd eller som egenföretagare. Möjligheten att få sådana bevis eller sådan yrkeserfarenhet bedömda är densamma oavsett sökandens medborgarskap om yrkeskvalifikationerna har förvärvats eller erkänts i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Det är den behöriga myndigheten för respektive reglerat yrke som bedömer kvalifikationen för att få utöva yrket i Sverige. Direktivets krav på likabehandling när det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

18.5 Social trygghet

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om social trygghet tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU när det gäller de grenar av social trygghet som definieras i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Vid rörlighet mellan medlemsstaterna ska förordning (EU) 1231/2010 om utvidgning av förordning (EG) 883/2004 tillämpas. I skäl 57 anges att student- och forskardirektivet inte bör ge fler rättigheter än de som redan föreskrivs i gällande unionsrätt om social trygghet före tredjelandsmedborgare som befinner sig i en situation med intressen i flera medlemsstater.

Medlemsstaterna får begränsa rätten till likabehandling i fråga om social trygghet genom att inte bevilja familjeförmåner till forskare som har fått tillstånd att vistas på den berörda medlemsstatens territorium under en period som inte överstiger sex månader. För praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, får rätten till likabehandling i fråga om social trygghet begränsas, dock inte för de arbetstagare som är anställda eller som har haft en anställning under en minimiperiod på sex månader och är registrerade som arbetslösa. Härutöver får medlemsstaterna på området social trygghet bestämma att familjeförmåner inte behöver beviljas dem som beviljats tillstånd att arbeta under en period om högst sex månader, beviljats tillstånd för inresa och vistelse för studier eller för en utlänning som har beviljats tillstånd att arbeta på grundval av en visering.

Med social trygghet avses förmåner inom socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen samt hälso- och sjukvården. Svensk lagstiftning avseende social trygghet är i huvudsak neutral i förhållande till medborgarskap. Direktivets krav på likabehandling i fråga om social trygghet tillgodoses genom gällande rätt och kräver därmed inte några författningsändringar.

18.6 Skatteförmåner

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om skatteförmåner tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Möjligheten att begränsa rätten till skatteförmåner som hänför sig till arbetstagarens familj bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 f i direktiv 2011/98/EU när det gäller skatteförmåner, om arbetstagaren anses ha sin skattemässiga hemvist i den berörda medlemsstaten. När det gäller forskare får medlemsstaterna begränsa rätten till likabehandling i fråga om skatteförmåner till fall där den registrerade eller stadigvarande

hemvisten för de familjemedlemmar för vilka forskaren ansöker om förmåner, ligger inom den berörda medlemsstatens territorium (artikel 22.2 c). Detsamma gäller för praktikanter, volontärer och au pairer genom hänvisningen till artikel 12.2 c i direktiv 2011/98/EU.

En utländsk arbetstagare som har sin skattemässiga hemvist i Sverige blir obegränsat skattskyldig i Sverige. Arbetstagaren kommer därmed att ha samma rätt till skatteförmåner som obegränsat skattskyldiga i svenska medborgare. Direktivets krav i denna del tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

I Sverige beskattas var och en för sig och någon sambeskattnings sker inte. Inte heller i övrigt finns det i detta avseende några särskilda familjerelaterade skatteförmåner på tjänstebeskattningsens område. Möjligheten enligt direktivet att begränsa rätten till skatteförmåner som hänför sig till arbetstagarens familj är därför inte aktuell för svensk del och bör inte utnyttjas.

18.7 Tillgång till varor och tjänster

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om tillgång till varor och tjänster tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Möjligheten att begränsa rätten till likabehandling när det gäller förfaranden för att få bostad bör inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 g i direktiv 2011/98/EU när det gäller tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster, inbegripet förfaranden för att erhålla bostad enligt nationell rätt, utan att detta påverkar avtalsfriheten i enlighet med unionsrätten och nationell rätt. Rätten till likabehandling i fråga om tillgång till varor och tjänster ska även gälla för praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande (artikel 22.4). Medlemsstaterna får begränsa rätten till likabehandling i fråga om tillgång till bostäder för forskare

och övriga personkategorier enligt artikel 22.2 d, artikel 22.4 och hänvisningen till artikel 12.2 d i direktiv 2011/98/EU.

Utländska arbetstagare som lagligen vistas i Sverige ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten i fråga om tillgång till varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten. Enligt 2 kap. 9 § diskrimineringslagen är diskriminering av arbetssökande och arbetstagare förbjuden i fråga om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag. Av 2 kap. 12 § samma lag följer att diskriminering är förbjuden för den som utanför privat- och familjelivet tillhandahåller varor, tjänster eller bostäder till allmänheten. Det finns alltså inga begränsningar på grund av medborgarskap för att få tillgång till sådana varor och tjänster som avses i direktivet, förfaranden för att erhålla bostäder eller för att ta del av arbetsförmedlingens tjänster. Direktivets bestämmelser om likabehandling med svenska medborgare i fråga om tillgång till varor och tjänster tillgodoses således av gällande rätt och kräver inte några författningsändringar. Möjligheten enligt direktivet att begränsa tillgången till bostäder bör inte utnyttjas.

18.8 Pensioner

Bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om tillgång till lagstadgade pensioner tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, genom hänvisningen till artikel 12.4 i direktiv 2011/98/EU, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten när det gäller tillgång till lagstadgad pension. I artikel 12.4 anges att arbetstagare från tredjeland som flyttar till ett tredjeland, eller deras efterlevande som vistas i tredjeländer och som har rättigheter vilka härleds från arbetstagaren, ska avseende ålder, invaliditet eller död erhålla lagstadgad pension grundad på arbetstagarens tidigare anställning och förvärvad i enlighet med den lagstiftning som avses i artikel 3 i förordning (EG) nr 883/2004, på samma villkor och med

samma satser som medborgarna i de berörda medlemsstaterna, när de flyttar till ett tredjeland.

De tillämpliga svenska bestämmelserna om utbetalning av förmåner vid ålderdom, förmåner till efterlevande och vid arbetsskada till en person som vistas eller bor utomlands finns i 5 kap. 13–16 §§ och 6 kap. 16 och 17 §§ socialförsäkringsbalken och omfattar inkomstgrundad ålderspension, inkomstrelaterad efterlevandepension och efterlevandeskydd i form av premiepension. Något krav på likabehandling i fråga om tillgång till bosättningsgrundad pension såsom garantipension ställer direktivet emellertid inte upp. Kravet på likabehandling avser i detta sammanhang endast rätt till lagstadgade pensioner som är grundade på tidigare anställning. De ovan omnämnda bestämmelserna är inte beroende av vilket medborgarskap förmånstagaren har. Direktivets krav på likabehandling i fråga om rätt till de aktuella förmånerna tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

19 Statistik

Bedömning: Migrationsverket bör ha i uppgift att tillhandahålla kommissionen statistik enligt direktivet. Direktivets bestämmelser i denna del leder inte till några författningsändringar.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 37 i direktivet ska medlemsstaterna utse en nationell kontaktpunkt som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för genomförandet av artiklarna 28–32 om rörlighet. Vidare ska medlemsstaterna, enligt artikel 38, årligen tillhandahålla kommissionen uppgifter om antalet tillstånd som har utfärdats och antalet underrättelser som har mottagits enligt artikel 28.2 eller 31.2 och, i möjligaste mån, uppgift om antalet personer vilkas tillstånd har förlängts eller återkallats. Statistikuppgifterna ska redovisas utifrån medborgarskap och i möjligaste mån efter tillståndens giltighetstid.

Regeringen har utsett Migrationsverket till kontaktpunkt enligt direktivet, se 3 § förordningen med instruktion för Migrationsverket. Enligt 2 § samma förordning ska Migrationsverket bl.a. föra register och statistik över utlänningar i landet i den utsträckning det behövs för verksamheten. Migrationsverkets uppdrag får anses innefatta att tillhandahålla kommissionen sådana statistikuppgifter som avses i artikel 38 och det bedöms inte finnas behov av ytterligare reglering. Några författningsändringar för att genomföra direktivet i denna del är därför inte nödvändiga.

20 Kostnader och andra konsekvenser

Bedömning: Förslagen bedöms leda till marginellt ökade kostnader för förvaltningsmyndigheterna och migrationsdomstolarna. Dessa kostnader ska hanteras inom myndigheternas befintliga anslag. Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för företag.

Förslagen bedöms komma att påverka fler män än kvinnor.

Skälen för bedömningen

Samhällsekonomiska konsekvenser

Av skälen till direktivet framgår bl.a. att invandring från länder utanför unionen är en källa till högkvalificerad arbetskraft och att särskilt studerande och forskare är allt mer eftersökta (skäl 3). Vidare anges att direktivet bör bidra till att unionen får en ställning som en attraktiv plats för forskning och innovation och stärka unionen i den globala konkurrensen om begåvningar och att detta kan leda till en ökning av unionens sammantagna konkurrenskraft och tillväxt samtidigt som man skapar arbetstillfällen som i högre grad bidrar till BNP:s tillväxt (skäl 8).

Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor har i ett delbetänkande tagit del av och jämfört flera internationella studier av de samhällsekonomiska konsekvenserna av internationalisering inom högre utbildning och har kommit fram till att utländska studenter påverkar värdlandets ekonomi positivt, oberoende av om studenterna betalar studieavgift. Flera studier där

de ekonomiska effekterna av utländska studenter i olika länder jämförts visar att de ekonomiska effekterna av inresande studenter är positiva på både kort och lång sikt (SOU 2018:3 s. 79).

Antalet beviljade uppehållstillstånd för forskning har de senaste åren varierat mellan drygt 900 och drygt 1 200; år 2014 beviljades 1 126 tillstånd, år 2015 beviljades 1 083 tillstånd, år 2016 beviljades 907 tillstånd och år 2017 beviljades 1 222 tillstånd.

Antalet beviljade uppehållstillstånd för högskolestudier har de senaste åren ökat något; år 2014 beviljades 7 898 tillstånd, år 2015 beviljades 7 874 tillstånd, år 2016 beviljades 8 098 tillstånd och år 2017 beviljades 9 292 tillstånd.

Antalet beviljade uppehållstillstånd efter slutförda studier, vilka började registreras under hösten 2014, är begränsat men har ökat sedan tillståndet infördes år 2014; år 2014 registrerades 122 beviljade tillstånd, år 2015 beviljades 334 tillstånd, år 2016 beviljades 445 tillstånd och år 2017 beviljades 562 tillstånd.

Under åren 2014–2017 beviljades 3 131 nationella arbetstillstånd för före detta studenter, dvs. såväl utlänningar som haft ett uppehållstillstånd för studier som utlänningar som haft uppehållstillstånd efter avslutade studier. Enligt uppgifter från Migrationsverket beviljas cirka 60 % av de studenter som efter studierna skaffar ett arbete på den svenska arbetsmarknaden ett nationellt arbetstillstånd för ett högkvalificerat yrke. De vanligaste högkvalificerade yrkena som gruppen beviljas nationella arbetstillstånd för är IT-arkitekt, systemutvecklare, civilingenjör och dataspecialist.

Det är svårt att bedöma i vilken omfattning direktivets genomförande kommer att innebära en ökning av antalet personer som forskar, studerar eller praktiserar här eller som vistas här för au-pair- eller volontärarbete. På samma sätt är det svårt att med exakthet bedöma de om de nya reglerna kommer att innebära att fler personer som har haft ett uppehållstillstånd som omfattas av direktivet kommer att söka och beviljas ett nationellt uppehållstillstånd för arbete och därmed stanna kvar i landet. Den utvidgade möjligheten till uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier samt möjligheten att söka nationella tillstånd inifrån landet skulle kunna leda till en viss ökning av högkvalificerade personer som vistas och arbetar i Sverige. Med hänsyn till det begränsade antal uppehållstillstånd efter avslutade

studier som har beviljats sedan tillståndstypen infördes 2014 och det förhållandevis låga antal nationella arbetstillstånd som under samma tid har beviljats utlänningar som har haft ett uppehållstillstånd för studier, kan ökningen inte förväntas bli så hög att det går att dra några säkra slutsatser om dess effekt i fråga om samhällsnyttor respektive kostnader.

Offentligfinansiella konsekvenser

De personkategorier som omfattas av direktivet kan redan enligt befintliga bestämmelser i utlänningslagen och utlänningsförordningen beviljas uppehållstillstånd och, i förekommande fall, arbetstillstånd i Sverige. De uppgifter som ska kontrolleras innan ett tillstånd kan beviljas är i princip uppgifter som redan enligt nuvarande ordning hanteras. Antalet ärenden och mål om uppehållstillstånd för de aktuella personkategorierna bedöms inte komma att öka till följd av förslagen, även om en viss ökning inte kan uteslutas. Ett antagande om en ökning av antalet ärenden om 10 procent till följd av de författningsförslag som föranleds av direktivet innebär förhållandevis begränsade kostnadsökningar för förvaltningsmyndigheterna. Ett sådant antagande får anses vara väl tilltaget med anledning av författningsförslagets begränsade omfattning. En ökning i den storleksordningen bedöms öka Migrationsverkets kostnader, i huvudsak på förvaltningsanslaget, med ca 6–7 miljoner kronor per år. För domstolarnas del bedöms ökningen av antalet mål bli högst marginell och kostnaderna därmed än mer begränsade. En sådan eventuell ökning bedöms ha en begränsad effekt på statens kostnader eftersom ansökan är avgiftsbelagd och avgiften ska täcka kostnaderna för prövningen av ansökan.

Förslaget att införa ett underrättelseförfarande för de utlänningar som beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat innebär att Migrationsverket ska kontrollera att de handlingar och uppgifter som omfattas av underrättelsen motsvarar de krav som ställs upp vid prövningen av ett uppehållstillstånd för studier. Ett sådant underrättelseförfarande bedöms därför inte komma att medföra någon ökad arbetsbelastning eller ökade kostnader för Migrationsverket.

Sammanfattningsvis bedöms de författningsförslag som föranleds av direktivet inte leda till några kostnadsökningar för förvaltningsmyndigheterna eller migrationsdomstolarna.

Förslaget att undanta utlänningar som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier inom högre utbildning från kravet på att ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd före inresan i Sverige bedöms kunna leda till en ökning av antalet ärenden och, i viss mindre mån, mål om nationella tillstånd. Denna ökning kan dock inte antas vara av sådan storleksordning att den medför kostnader för förvaltningsmyndigheterna och migrationsdomstolarna som inte ryms inom befintliga anslag.

Konsekvenser för företag

Enligt Tillväxtverkets rapport Företagens villkor och verklighet 2017 har svenska företag pekat ut bristen på kompetensförsörjning som ett av de största tillväxthindren i dag. Arbetsgivare har svårigheter att hitta arbetskraft med lämplig kompetens. För tjänsteföretagens del är tillgången till rätt kompetens en förutsättning för att bidra till svensk export.

Förslagen syftar bl.a. till att öka Sveriges attraktionskraft för högutbildade tredjelandsmedborgare som kan bidra med sin kompetens till svenska företag och underlätta för den högkvalificerade gruppen att stanna här och etablera sig på den svenska arbetsmarknaden inom högkvalificerade yrken. Även om villkoren för inresa och vistelse inte ensamma avgör om forskare, studenter och praktikanter väljer Sverige som destinationsland kan ett generösare och enklare regelverk antas leda till att fler söker sig till och stannar i Sverige vilket bidrar till att kompetensförsörjningen hos svenska företag förbättras. Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för företag.

Konsekvenser för jämställdhet

Under 2016 ansökte och beviljades något fler män än kvinnor uppehållstillstånd för forskning, studier och praktik i Sverige. Betydligt fler kvinnor än män ansökte om uppehållstillstånd för au pair-arbete. Även om förslagen i promemorian är könsneutralt utformade kan de därför antas påverka fler män än kvinnor.

21 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Författningsförslagen ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: I artikel 40 anges att medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 23 maj 2018. Det är angeläget att författningsförslagen kan träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 juli 2019.

De föreslagna reglerna ska, om inte annat särskilt föreskrivs, tillämpas vid prövning som sker från och med den dag då de nya reglerna träder i kraft (jfr RÅ 1991 ref. 1). Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

22 Författningskommentar

22.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap. Lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
- villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- uppehållsrätt (3 a kap.),
- flyktingar och andra skyddsbehövande (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),
- *uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete (5 b kap.),*
- arbetstillstånd (6 kap.),
- EU-blåkort (6 a kap.),
- tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),
- tillstånd för säsongsarbete (6 c kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- utvisning på grund av brott (8 a kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),

- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

I paragrafen finns en innehållsförteckning till lagen.

Paragrafen ändras till följd av att ett nytt kapitel, 5 b kap., införs i lagen.

2 kap. Villkor för att en utlänning skall få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige

Undantag från kraven på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd

8 a § Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 24 §.

Paragrafen innehåller undantag från kravet på visering enligt 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 16.8. I paragrafen genomförs delvis artikel 32.4 i direktivet.

Ändringen i *andra stycket* innebär att kravet på visering för inresa i Sverige inte gäller när Sverige återtar en utlänning som har eller som har haft ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning och medföljande familjemedlemmar till en forskare från en annan EU-stat under de förutsättningar som anges i 5 b kap. 24 §.

5 kap. Uppehållstillstånd

När ansökan om uppehållstillstånd skall vara gjord

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd *enligt 5 b kap. 4 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2, 3, 5, 8 eller 9 §*,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Med anledning av att uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning kommer att beviljas enligt 5 b kap. 4 § ändras hänvisningen i *andra stycket* 9. Ändringarna i punkten innebär vidare att den som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, praktik eller efter avslutad forskning eller avslutade studier är undantagen från huvudregeln om att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas efter inresa. Ansökan ska ges in innan giltighetstiden för uppehållstillståndet för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier, praktik eller efter avslutad forskning eller avslutade studier har löpt ut.

5 b kap. Uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete

Förutsättningar för tillstånd

Allmänna förutsättningar för tillstånd

1 § För att beviljas uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska utlänningen

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,

2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år visa att han eller hon har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,

3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och

4. visa vårdnadshavares medgivande, om utlänningen är under 18 år.

Paragrafen, som är ny, anger de allmänna förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete, au pair-arbete, eller uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier. Övervägandena finns i avsnitt 7. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 7.1 i direktivet.

Punkt 1 innebär ett krav på sökanden att visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under den tid för vilken uppehållstillstånd söks och för att bekosta sin återresa. Vid bedömningen i det enskilda fallet ska medel som kommer exempelvis från ett bidrag, ett stipendium, ett giltigt anställningsavtal, ett bindande anställningserbjudande eller ett

finansiellt åtagande från den som står värd för den vistelse som ansökan avser beaktas. Ett sätt för sökanden att visa att han eller hon har tillräckliga medel kan vara att ge in bevis om tillgodohavande på ett bankkonto. Ett annat sätt kan vara att ge in bevis om framtida utbetalningar av lön, bidrag eller stipendier, förutsatt att medlen inte uttryckligen är avsedda för annat än sökandens uppehälle. I 26 § finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningsförmågan.

Enligt punkt 2 är det ett krav att sökanden kan visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring. Kravet gäller bara om ansökan avser en vistelse som uppgår till högst ett år, dvs. i de fall då utlänningen inte kommer att folkbokföras här. Att försäkringen ska vara heltäckande innebär att den ska täcka kostnaderna för såväl akut som annan sjukvård samt sjukhusvistelse, tandvård och eventuell hemtransport av medicinska skäl. Kravet på sjukförsäkring kan uppfyllas t.ex. genom att sökanden visar att hemlandets sjukförsäkring gäller under vistelsen här, att han eller hon har tecknat en privat sjukförsäkring eller att värdenheten tecknar en motsvarande försäkring.

Av *punkt 3* framgår att sökanden inte får utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Uttrycket är unionsrättsligt och återfinns t.ex. i regler om gränspassage i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage av personer (kodex om Schengengränserna).

Om utlänningen är underårig krävs, enligt *punkt 4*, att han eller hon kan visa vårdnadshavares medgivande för den planerade vistelsen i Sverige.

Uppehållstillstånd för forskning

2 § En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10-12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd för forskning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om förutsättningarna

för att bevilja tillstånd för hela programperioden inte är uppfyllda, ska ett uppehållstillstånd för minst ett år beviljas.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning och tillståndstiderna för ett sådant tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.1 och 14.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 7, 8, 10, 18, och 20 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav att utlänningen ska ha ingått ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman i Sverige. Vilka uppgifter som ska ingå i ett mottagningsavtal regleras i 7 § GodkL. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning i 1 och 10–12 §§.

I *andra stycket* anges tillståndstiden för uppehållstillstånd för forskning. Ett uppehållstillstånd för forskning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder ska, enligt *tredje stycket*, uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om de allmänna förutsättningarna för tillstånd enligt 1 § inte är uppfyllda för hela programperioden, t.ex. om utlänningen saknar försörjningsförmåga för hela den planerade vistelsen, ska ett tillstånd ges för minst ett år eller för den kortare tid som mottagningsavtalet avser. I vilka fall tillståndstiden får förlängas framgår av 16–17 §§. Att utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innehåller rörlighetsåtgärder ska framgå av det mottagningsavtal som både sökanden och forskningshuvudmannen i Sverige ska underteckna och som ska bifogas ansökan om uppehållstillstånd.

Att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning är undantagen från kravet på arbetstillstånd framgår av 5 kap. 2 § 11 UtLF.

3 § En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har för avsikt att vistas i Sverige i mer än 180 dagar för att utföra forskning här enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare och som uppfyller

förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt avtalet ska pågå.

En utlänning som ansöker om ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse får utföra forskning hos forskningshuvudmannen i Sverige under tiden för ansökans prövning om giltighetstiden för det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av den andra EU-staten inte har löpt ut och utlänningen har rätt att resa in och vistas i Sverige enligt 13 §.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse och tillståndstiderna för ett sådant tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 16.3. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 29 i direktivet.

Av *första stycket* framgår att en grundförutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för längre vistelse, dvs. längre tid än 180 dagar, är att utlänningen har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat för att bedriva forskning där. I övrigt motsvarar förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse de som gäller för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning enligt 2 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Enligt *andra stycket* ska ett uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse beviljas i minst ett år, eller den kortare tid som anges i avtalet. I vilka fall tillståndstiden får förlängas framgår av 16–17 §§.

Enligt *tredje stycket* får utlänningen bedriva forskning hos den forskningshuvudman i Sverige som han eller hon ingått ett mottagningsavtal med under tiden som Migrationsverket prövar ansökan om tillstånd. Detta gäller under förutsättning att varken tillståndstiden för det tillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat eller tidsfristen på 180 dagar vid kortare vistelser (se 13 §) har löpt ut.

Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

4 § En utlänning som har antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.

Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden inte är uppfyllda, ska uppehållstillstånd för minst ett år beviljas.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning och tillståndstiden för ett sådant tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 9.1 och 14.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 7, 11, 18 och 20 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav att utlänningen ska ha antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning. Även utländska studenter inom utbytesprogram med andra länder omfattas av bestämmelsen. Med läroanstalt för högre utbildning avses de läroanstalter som omfattas av högskolelagen (1992:1434), lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, förordningen (1993:221) om Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan. Även utbildning inom yrkeshögskolan liksom yrkesutbildning på eftergymnasial nivå vid folkhögskola omfattas av begreppet. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning i 1 och 10–12 §§. Om sökanden vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd kan visa att han eller hon uppfyller de allmänna och särskilda förutsättningarna för hela studietiden kan ett uppehållstillstånd för hela studietiden meddelas om den är längre än ett år. Det bör t.ex. vara utgångspunkten för studenter på utbildningar på forskarnivå och studenter som är antagna till en utbildning som leder till en masterexamen om 120 högskolepoäng.

I *andra stycket* anges tillståndstiden för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program eller avtal mellan två eller flera läroanstalter som innefattar rörlighetsåtgärder ska, enligt *tredje stycket*, uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om de allmänna förutsättningarna för tillstånd enligt 1 § inte är uppfyllda för hela

studieperioden, t.ex. om utlänningen saknar försörjningsförmåga för hela den planerade vistelsen, ska ett tillstånd ges för minst ett år. Att utlänningen omfattas av ett unionsprogram, t.ex. studier inom Erasmus+, eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter, ska framgå av utlänningens ansökningshandlingar. I vilka fall tillståndstiden får förlängas framgår av 16–17 §§.

Att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning är undantagen från kravet på arbetstillstånd framgår av 5 kap. 2 § 6 UtIF.

Uppehållstillstånd för praktik

5 § En utlänning som ska praktisera här enligt ett avtal om praktik och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik om utlänningen antingen

1. inom två år före ansökan har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och praktiken har anknytning till utlänningens utbildning, eller

2. har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal.

Ett avtal om praktik ska innehålla

- 1. en beskrivning av praktikprogrammet,*
- 2. utlänningens kvalifikationer, och*
- 3. utlänningens anställningsvillkor.*

Ett uppehållstillstånd för praktik ska gälla i sex månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Om praktiken har beviljats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal får tillståndet gälla i 18 månader.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik och tillståndstiderna för ett sådant tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 10.1 och 14.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 13, 18 och 20 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav att utlänningen ska ha ingått ett avtal om praktiktjänstgöring för att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik i 1 och 10–12 §§.

Ytterligare förutsättningar för att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik är att utlänningen antingen har slutfört studier från en högre utbildning inom två år före ansökan eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen, eller alternativt,

att utlänningen ingår i ett internationellt utbytesprogram eller omfattas av ett bilateralt avtal som medger praktiktjänstgöring. Exempel på internationella organisationer som förmedlar praktiktjänster är IAESTE, AIESEC och JUF. Ett exempel på ett bilateralt avtal som medger praktiktjänstgöring är det samförståndsavtal som Sverige har ingått med Kanada (SÖ 2007:20).

I *andra stycket* anges vilka uppgifter som ska framgå av det avtal om praktik som har ingåtts med en arbetsgivare, myndighet eller organisation i Sverige. Avtalet ska innehålla en beskrivning av praktikprogrammet, utlänningens kvalifikationer och anställningsvillkor.

I *tredje stycket* anges tillståndstiderna för uppehållstillstånd för praktik. Ett uppehållstillstånd för praktik ska gälla i sex månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Om praktiken har beviljats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal får tillståndet gälla i 18 månader. Tillståndstiderna kan inte förlängas.

Den som ska tjänstgöra som praktikant måste utöver uppehållstillståndet även ha ett arbetstillstånd. Ett sådant tillstånd kan beviljas med stöd av 6 kap. 2 § första eller tredje stycket.

Uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

6 § En utlänning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige om deltagande i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla

- 1. en beskrivning av volontärprogrammet,*
- 2. programmets längd,*
- 3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärtjänstgöringen och*
- 4. tiderna för volontärtjänstgöringen.*

Ett uppehållstillstånd för volontärarbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst och tillståndstiden för ett sådant tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 11.1 och 14.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 14 och 18 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för tillstånd att utlänningen ska ha ingått ett avtal med en i Sverige godkänd organisation inom Europeisk volontärtjänst, EVS. EVS är en del av EU-programmet Erasmus+ och det är Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF, som godkänner vilka organisationer och myndigheter i Sverige som får ta emot personer som volontärer inom EVS. Den som ansöker om uppehållstillstånd för annat volontärarbete än inom EVS kan inte beviljas uppehållstillstånd enligt denna paragraf, däremot kan uppehållstillstånd i dessa fall beviljas enligt 5 kap. 10 §. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete i 1 och 10–12 §§.

I *andra stycket* anges vilka uppgifter som ska framgå av det avtal om deltagande i volontärprogram som har ingåtts med en organisation i Sverige. Avtalet ska innehålla en beskrivning av volontärprogrammet, programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena och tiderna för volontärtjänstgöringen.

I *tredje stycket* anges tillståndstiderna för uppehållstillstånd för volontärarbete. Ett uppehållstillstånd för volontärarbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå. Tillståndstiden kan inte förlängas.

Uppehållstillstånd för au pair-arbete

7 § En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år som har ingått ett avtal med en värdfamilj i Sverige och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete om det av avtalet framgår att

- 1. utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska,*
- 2. au pair-uppgifterna inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,*
- 3. tiden för hushållsarbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,*
- 4. utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete per månad, och*
- 5. värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.*

Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete och tillståndstiden för ett sådant

tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 12.1 och 14.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 16 och 18 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav att utlänningen ska ha ingått ett avtal med en värdfamilj i Sverige. Av avtalet ska framgå att utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska, att arbetsuppgifterna inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka och att den sammanlagda tiden för hushållsarbetet och studierna inte överstiger 40 timmar per vecka. Vidare ska framgå att utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete per månad. Dessutom ska värdfamiljen ha tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen. Ytterligare ett krav är att utlänningen ska ha fyllt 18 men inte 30 år. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete i 1 och 10–12 §§. Av 9 § lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete följer bl.a. att arbetstagare ska beredas minst 36 timmars sammanhängande ledighet varje vecka (jfr artikel 16.5 i direktivet).

I *andra stycket* anges tillståndstiderna för uppehållstillstånd för au pair-arbete. Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå. Tillståndstiden kan inte förlängas.

Den som vill arbeta som au pair måste utöver uppehållstillståndet även ha ett arbetstillstånd. Ett sådant tillstånd kan beviljas med stöd av 6 kap. 2 § tredje stycket.

Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier

8 § *En utlänning som har ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 3 § och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10 eller 11 §, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter slutförd forskning om han eller hon*

1. *avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och*

2. *kan visa en bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningen har slutförts.*

Första stycket gäller även för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sin forskning här enligt 13 §.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet efter avslutad forskning. Övervägandena finns i

avsnitt 13. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 25 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav att utlänningen ska ha ett gällande tillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse vid tidpunkten för ansökan. Vidare krävs enligt *punkt 1* att han eller hon har för avsikt att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. Som utgångspunkt bör utlänningens uppgift om att han eller hon har en sådan avsikt kunna godtas om det inte framkommit något som talar emot denna avsikt. Ytterligare en förutsättning är, enligt *punkt 2*, att utlänningen kan visa att han eller hon har slutfört sin forskning hos forskningshuvudmannen i Sverige eller i en annan EU-stat.

Av *andra stycket framgår* att den som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har vistats i Sverige för att bedriva en del av sin forskning här enligt kan beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet.

Den som beviljas uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet är enligt 5 kap. 2 § 6 UtLF undantagen från kravet på arbetstillstånd.

9 § En utlänning som har ett uppehållstillstånd enligt 4 § och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10 eller 11 §, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter en slutförd högskoleutbildning om

- 1. utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer,*
 - 2. utlänningen avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och*
- 2. utlänningen har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.*

Första stycket gäller även för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige enligt 14 § om studierna som bedrivits här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet efter avslutade högre studier. Övervägandena finns i avsnitt 13. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 25 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav att utlänningen ska ha ett gällande tillstånd för studier inom högre utbildning vid tidpunkten

för ansökan och att studierna bedrivs inom ramen för en högskoleutbildning. Vidare ska utbildningen enligt *punkt 1* avse studier som motsvarar minst två terminer. Enligt *punkt 2* ska utlänningen ha för avsikt att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. Som utgångspunkt bör utlänningens uppgift om att han eller hon har en sådan avsikt kunna godtas om det inte framkommit något som talar emot denna avsikt. Ytterligare en förutsättning är, enligt *punkt 3*, att utlänningen genom ett examens- eller utbildningsbevis kan visa att han eller hon har slutfört sina studier vid läroanstalten för högre utbildning i Sverige eller i en annan EU-stat.

Av *andra stycket* framgår att den som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat och som har vistats i Sverige för att bedriva en del av sina studier här kan beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet om studierna som bedrivits här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning.

Den som beviljas uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet är enligt 5 kap. 2 § 6 UtLF undantagen från kravet på arbetstillstånd.

När uppehållstillstånd inte ska beviljas

10 § Ett uppehållstillstånd enligt 2–9 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har beviljats ett EU-blåkort enligt 6 a kap., eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring enligt 6 b kap.

Paragrafen, som är ny, undantar vissa kategorier av utlänningar från möjligheten att beviljas ett uppehållstillstånd enligt kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 6. Paragrafen genomför artikel 2.2 i direktivet.

I paragrafen finns en uppräknning av de kategorier av utlänningar som inte omfattas av tillämpningsområdet för direktivet och därmed inte kan beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete eller au pair-arbete och, i fråga om forskare och studerande, inte heller kan beviljas uppehållstillstånd efter avslutad forskning eller avslutade studier för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet.

I *punkt 1* anges att en utlänning som är EES-medborgare, dvs. en medborgare i en EU-stat, Island, Norge eller Liechtenstein, eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till sådana medborgare inte ska beviljas uppehållstillstånd enligt kapitlet.

Enligt *punkt 2* är de som ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande uteslutna från att komma i fråga för tillstånd.

Det framgår av *punkt 3* att de som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd i en massflyktssituation också är uteslutna från att komma i fråga för tillstånd enligt kapitlet.

Enligt *punkt 4* ska ett tillstånd inte beviljas en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Av *punkt 5* framgår att en utlänning som har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas inte ska beviljas uppehållstillstånd.

I *punkt 6* anges att en utlänning som har beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning, ett s.k. EU-blåkort, är utesluten från att beviljas ett uppehållstillstånd enligt kapitlet.

Av *punkt 7* framgår att en utlänning som beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för praktiktjänstgöring inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, ett s.k. ICT-tillstånd, inte kan komma i fråga för ett uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen.

11 § Ett uppehållstillstånd enligt 2–9 §§ ska inte heller beviljas en utlänning som visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

Paragrafen, som är ny, anger ytterligare grunder som medför att ett uppehållstillstånd inte ska beviljas. Övervägandena finns i avsnitt

14.1.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 20 och 25 i direktivet.

Enligt paragrafen ska ett tillstånd inte beviljas om de handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Uttrycket förfalskats är inte avsett att begränsa tillämpningsområdet för bestämmelsen till handlingar som är förfalskade i den mening som avses i urkunds förfalskningsbrottet (14 kap. 1 § brottsbalken). Det räcker att den handling som åberopats på något sätt är oriktig eller inte avspeglar de verkliga förhållandena. Det kan exempelvis handla om att ett avtal har upprättats för skens skull.

När uppehållstillstånd får vägras

12 § Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får vägras om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utläningen har ingått avtal med

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utläning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

2. det finns grundad anledning att anta att utläningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

3. organisationen som utläningen har ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utläningen, eller

4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Paragrafen, som är ny, reglerar när ett uppehållstillstånd får vägras. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 20.2.

I paragrafen anges omständigheter som medför att ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbetet eller au pair-arbete får vägras. Att ett tillstånd får vägras innebär att det inte är obligatoriskt att avslå en ansökan om någon av avslagsgrunderna föreligger. I stället måste det i varje enskilt fall

göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter med tillämpning av proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

I *första stycket 1* och *2* anges att ett tillstånd får vägras om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utlänningen har ingått avtal med har påförts vissa sanktioner. Vid bedömningen av om det finns skäl att tillämpa någon av dessa avslagsgrunder ska beaktas bl.a. vilken tid som har förflutit sedan arbetsgivaren, myndigheten, organisationen eller värdfamiljen påfördes sanktionen, hur allvarlig den överträdelse som lett till sanktionen har varit och om överträdelsen framstår som en engångsföreteelse. Straff, administrativa sanktioner som skattetillägg och särskild rättsverkan av brott såsom företagsbot är exempel på sanktioner som omfattas av bestämmelsen.

När det gäller *första stycket 1* omfattas exempelvis att en ställföreträdare för arbetsgivaren, myndigheten eller organisationen har straffats för brott enligt 20 kap. 5 § eller påförts avgift enligt 20 kap. 12 § för att ha haft en utlänning anställd som saknar rätt att vistas i Sverige eller som har rätt att vistas här men saknar arbetstillstånd.

Oriktigt uppgiftslämnande som omfattas av *första stycket 2* är bl.a. sådant som har lett till att arbetsgivaren, myndigheten, organisationen eller värdfamiljen har blivit påförd skattetillägg enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) eller dess ställföreträdare dömts för skattebrott enligt skattebrottslagen (1971:69). Det krävs dock även att det otillåtna handlandet har avsett uppgifter som rör redovisning av arbete. Det innebär t.ex. att ett skattebrott på grund av felaktigt redovisade uppgifter om mervärdesskatt inte ska beaktas enligt denna bestämmelse.

Första stycket 3 innebär att ett tillstånd får vägras om arbetsgivaren, myndigheten, organisationen eller värdfamiljen inte har uppfyllt vissa rättsliga skyldigheter när det gäller bl.a. arbetstagares rättigheter, social trygghet och skatter. Det kan t.ex. röra sig om att arbetsgivaren eller värdfamiljen inte har betalat ut lön och annan ersättning. Det kan även handla om att arbetsgivaren har underlåtit att betala skatt eller att det har konstaterats brister i fråga om arbetsmiljö.

Enligt *andra stycket 1* får ett tillstånd vägras om anställningsvillkoren för en utlänning som ska utföra forskning eller tjänstgöra som praktikant, volontär eller au pair är sämre än de

villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom det relevanta yrket eller branschen. Syftet med denna avslagsgrund är att skydda utlänningar från att bli utnyttjade på den svenska arbetsmarknaden.

I *andra stycket 2* anges att ett tillstånd får vägras om det finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser. Syftet med denna avslagsgrund är att bekämpa missbruk och felaktig användning av de förfaranden som anges i lagen. Det kan exempelvis röra sig om att en utlänning tidigare har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige på andra grunder än de som anges i lagen och då fått avslag på sin ansökan, eller att tidigare tillstånd har återkallats av någon anledning. Det kan också röra sig om fall då studieavsikten kan ifrågasättas, t.ex. om sökanden har anmält sig till ett flertal fristående kurser som saknar inbördes sammanhang.

Enligt *andra stycket 3* får ett uppehållstillstånd vägras om det finns anledning att anta att den organisation som utlänningen har ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen. Syftet med denna avslagsgrund är att förhindra missbruk av rätten till inresa och vistelse som medges enligt lagen.

Enligt *andra stycket 4* får ett tillstånd vägras om värdenhetens verksamhet håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet. Det kan t.ex. handla om att ett aktiebolag har blivit försatt i konkurs och att det framgår att bolaget kommer att upplösas på grund av underskott i konkursen (se 25 kap. 50 § aktiebolagslagen [2005:551]).

Förutsättningar för rörlighet för kortare vistelse

13 § En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här.

Rätten till vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även för familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning och som själva har uppehållstillstånd utfärdat av en annan EU-stat på grund av anknytningen till forskaren.

Första och andra stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för rörlighet för kortare vistelse för forskare och deras familjemedlemmar. Övervägandena finns i avsnitt 16.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 28 och 30 i direktivet.

I *första stycket* anges att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får resa in och vistas i Sverige i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod för att bedriva en del av sin forskning hos en i Sverige godkänd forskningshuvudman.

I *andra stycket* anges att forskarens familjemedlemmar som själva har ett uppehållstillstånd utfärdat av den andra EU-staten på grund av anknytningen till forskaren också har rätt att vistas i Sverige den angivna tidsperioden.

I *tredje stycket* anges att rätten till kortare rörlighet i Sverige inte gäller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Se kommentaren till 1 § 3.

14 § En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här om han eller hon

1. omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

2. har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här och Migrationsverket inte har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige. Om det av underrättelsen framgår att förutsättningarna för inresa och vistelse enligt 1 § och 11–12 §§ inte uppfylls eller om utlänningen redan vistats i Sverige under en period av 360 dagar får Migrationsverket inom 30 dagar från det att underrättelsen mottogs invända mot den planerade vistelsen i Sverige.

Första stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för rörlighet för kortare vistelse för studerande på högre utbildning. Övervägandena finns i avsnitt 16.4. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 31 i direktivet.

I *första stycket* anges att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får resa in och vistas i Sverige i högst 360 dagar. Detta gäller enligt *första stycket 1* om han eller hon omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller omfattas

av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning. I *första stycket 2* finns ett krav på att utlänningen ska ha underrättat Migrationsverket om sin avsikt att studera vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige och att verket då inte har framfört invändningar mot den planerade vistelsen.

I *andra stycket* anges under vilka förutsättningar Migrationsverket kan invända mot den planerade rörligheten till Sverige och att en sådan invändning ska ha gjorts inom 30 dagar från det att verket mottog underrättelsen. Om ett beslut att invända mot rörligheten inte har fattats inom 30 dagar och övriga villkor för inresa och vistelse uppfylls kan utlänningen således resa in i Sverige för att bedriva studier här.

I *tredje stycket* anges att rätten till kortare rörlighet i Sverige inte gäller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Se kommentaren till 1 § 3.

Ansökan om tillstånd

15 § En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 4–7 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om utlänningen

1. ansöker om förlängning av tillståndstiden, eller

2. har återtagits enligt 24 §.

En ansökan om uppehållstillstånd enligt 3, 8 eller 9 § får lämnas in efter inresan i landet.

Paragrafen, som är ny, behandlar när en ansökan om tillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 17.1. Genom paragrafen genomförs artikel 7.4 och delvis artikel 29.2 i direktivet.

I *första stycket* anges huvudregeln att en ansökan om tillstånd ska ha beviljats före inresan i Sverige och att en sådan ansökan inte får bifallas efter inresan.

I *andra stycket* finns två undantag från huvudregeln. Det gäller enligt *andra stycket 1* om utlänningen ansöker om förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för längre vistelse, eller studier inom högre utbildning. Enligt *andra stycket 2* får en ansökan också beviljas efter inresan om en annan EU-stat har ålagt utlänningen att lämna den statens territorium vid avslag på en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för

längre vistelse och utlänningen återtas. Utlänningen kan alltså i en sådan situation om tillståndet löpt ut, ansöka om nytt tillstånd för att fortsätta att bedriva forskning här.

I *tredje stycket* finns ytterligare undantag från huvudregeln. Det gäller fall då en utlänning beviljats uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och ansöker om tillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse här och när den som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse eller studier inom högre utbildning ansöker om ett tillstånd för att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet efter slutförd forskning eller slutförda studier.

Förlängning av tillståndstiden

16 § Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 2–4 §§ får efter ansökan förlängas om förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda.

Tillståndstiden får inte förlängas om

- 1. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,*
- 2. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller*
- 3. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.*

Paragrafen, som är ny, behandlar förlängning av tillståndstiden för vissa uppehållstillstånd enligt kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 14.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 18 och 21 i direktivet.

Av paragrafens *första stycke* framgår att ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse och studier inom högre utbildning får förlängas om förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda. Se vidare kommentarerna till 1–4 §§. Vid bedömningen av om förutsättningarna för tillståndet fortfarande är uppfyllda ska en helhetsbedömning göras. En mindre brist i uppfyllelsen av förutsättningarna bör inte ses isolerad utan bedömas mot bakgrund av uppfyllelsen av förutsättningarna över tid.

I *andra stycket* anges situationer när tillståndstiden för dessa uppehållstillstånd inte får förlängas. Av *andra stycket 1* framgår att tillståndstiden inte får förlängas om tillståndet förvärvats på ett bedrägligt sätt. Det kan t.ex. ha framkommit att någon av de handlingar som låg till grund för beviljande av tillståndet var falsk eller på annat sätt oriktig. Se även kommentaren till 11 §.

Andra stycket 2 omfattar det fallet att ett bevis om tillståndet, dvs. uppehållstillståndskortet, har förfalskats eller ändrats i något avseende. Se även kommentaren till 11 §.

Enligt *andra stycket 3* får tillståndstiden inte förlängas om utlänningen vistas i Sverige i andra syften än dem som han eller hon beviljades tillstånd för. Det kan t.ex. handla om att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning avslutat sina studier i förtid för att i stället arbeta.

17 § En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 2–4 §§ får vägras om

- 1. det finns grund för avslag enligt 12 §, eller*
- 2. den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 4 § inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.*

Paragrafen, som är ny, anger när en förlängning av tillståndstiden får vägras. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21 i direktivet.

I paragrafen anges omständigheter som medför att förlängning av tillståndstiden får vägras. Att förlängning får vägras innebär att det inte är obligatoriskt att avslå en ansökan om förlängning om någon av avslagsgrunderna föreligger. I stället måste det i varje enskilt fall göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter med tillämpning av proportionalitetsprincipen (se artikel 21.7).

Enligt *punkt 1* får en förlängning vägras om det enligt 12 § finns grund för att avslå en ansökan om tillstånd. I 12 § behandlas situationer när en arbetsgivare, en myndighet eller en organisation har påförts sanktioner, inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter, om anställningsvillkoren är sämre än vad som följer av nationell rätt, kollektivavtal eller praxis eller om det finns anledning att anta att en utlänning har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än de som ansökan avsåg, se kommentaren till den paragrafen.

I *punkt 2* anges att en förlängning får vägras om den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier. Godtagbara framsteg i studier motsvarar 15 högskolepoäng under det första året, 22,5 högskolepoäng under det andra året och 30 högskolepoäng under det tredje och följande år och de högskolepoäng som uppnåtts under det senaste uppehållstillståndet ska ligga till grund för bedömningen av om studenten gjort godtagbara framsteg i sina studier vid

prövning av fortsatt uppehållstillstånd för den därefter följande studieperioden (se MIG 2009:5).

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

18 § Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse enligt 2 eller 3 §, ska beviljas uppehållstillstånd. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknypningspersonens tillstånd.

För barn som återoppar anknypning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 3 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en forskare. Övervägandena finns i avsnitt 15.1. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 26 i direktivet.

Paragrafen reglerar uttömmande vilka familjemedlemmar till forskare som kan få uppehållstillstånd och vilka avslagsgrunder som gäller för dem. Genom hänvisningen i *första stycket* till 5 kap. 3 § första stycket 1–3 avgränsas den krets av familjemedlemmar som omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. De familjemedlemmar som kan komma i fråga för ett uppehållstillstånd motsvarar den personkrets som omfattas av familjeåterföreningsdirektivets bestämmelser (direktiv 2003/86/EG). Rätten gäller make eller sambo till den som har beviljats något av de båda tillstånden för forskning. Vidare gäller rätten också dels barn till den som har ett sådant tillstånd och som är gemensamma med hans eller hennes make eller sambo, dels barn till den som har ett tillstånd eller till antingen hans eller hennes make eller sambo. Med barn avses en person som är under 18 år (1 kap. 2 §). Endast ogifta barn omfattas av rätten. Uppehållstillstånd som beviljas till familjemedlemmar ska gälla för samma tid som tillståndet som gäller för anknypningspersonen.

Av *andra stycket* följer att uppehållstillstånd till barn får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknypning inte återoppar, om den föräldern har del i vårdsnaden av barnet.

I *tredje stycket* hänvisas till paragrafer som anger i vilka fall familjemedlemmar får nekans uppehållstillstånd. Det gäller bl.a. i fall då oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter

medvetet förtigits, om omständigheterna är av betydelse för att få uppehållstillstånd och då familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

När ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem till en forskare ska vara gjord

19 § En familjemedlem som avses i 18 § ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats på grund av anknytning till en utlänning som avses i 2, 3 eller 8 §,

2. sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som avses i 3 §, eller

3. familjemedlemmen har återtagits enligt 24 § och den person som familjemedlemmen har anknytning till ansöker om nytt uppehållstillstånd.

Paragrafen, som är ny, behandlar när en ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem ska göras. Övervägandena finns i avsnitt 15.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 26 i direktivet.

Enligt *första stycket* gäller som huvudregel att en familjemedlem ska ha ansökt om och beviljats uppehållstillstånd före inresan i landet.

I *andra stycket* anges i vilka fall som en familjemedlem får ansöka om och beviljas ett uppehållstillstånd då han eller hon befinner sig i Sverige. Det gäller enligt *andra stycket 1* om ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller forskning för rörlighet för längre vistelse. Familjemedlemmens uppehållstillstånd får också förlängas under vistelsen här om forskaren efter avslutad forskning ansöker om och beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. Av *andra stycket 2* framgår att en ansökan också får ges in och beviljas efter inresa, om sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse i Sverige.

Av *andra stycket 3* framgår att en familjemedlem som återtagits till Sverige från en annan EU-stat på grund av att

anknytningspersonen fått avslag på en ansökan om uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse i den medlemsstaten också får ansöka om uppehållstillstånd efter inresan i Sverige om anknytningspersonen ansöker om nytt tillstånd.

Återkallelse av tillstånd

20 § Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ ska återkallas om

- 1. förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda,*
- 2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,*
- 3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller*
- 4. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.*

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall uppehållstillstånd ska återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.1. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.1 och artikel 21.4 i direktivet.

I paragrafen anges i vilka fall som ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete ska återkallas. I punkt 1 anges att ett uppehållstillstånd ska återkallas om förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda. Se vidare kommentarerna till 1–7 §§. Vid bedömningen av om förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda ska en helhetsbedömning göras. En mindre brist i uppfyllelsen av förutsättningarna bör inte ses isolerad utan bedömas mot bakgrund av uppfyllelsen av förutsättningarna över tid. Uppräkningen i punkt 2–4 motsvarar de omständigheter som enligt 16 § andra stycket ska leda till att en ansökan om förlängning ska avslås, se vidare kommentaren till den paragrafen.

21 § Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får återkallas om

- 1. det finns grund för avslag enligt 12 §, eller*
- 2. den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 4 § inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.*

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall ett uppehållstillstånd för forskning, för forskning för rörlighet för längre vistelse, för studier inom högre utbildning, för praktik, för volontärarbete och för au pair-arbete får återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.2 i direktivet.

I paragrafen anges i vilka fall återkallelse får ske. Uppräkningen motsvarar de omständigheter som enligt 17 § kan leda till att en ansökan om förlängning avslås, se vidare kommentaren till den paragrafen. I varje enskilt fall ska göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter med tillämpning av proportionalitetsprincipen (se artikel 21.7).

22 § Ett uppehållstillstånd enligt 8 eller 9 § får återkallas om förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda.

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier inom högre utbildning får återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 25.8.

För att beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier inom högre utbildning ska utlänningen enligt 8 och 9 §§ bl.a. ha tillräckliga medel för sin försörjning under tillståndstiden och sin återresa tryggad och ha en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Om det framkommer att dessa förutsättningar inte längre är uppfyllda får tillståndet återkallas. Återkallelse får ske om en sådan åtgärd, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, bedöms stå i proportion till den konstaterade bristen i uppfyllelsen av förutsättningarna.

23 § Ett uppehållstillstånd som beviljats en familjemedlem enligt 18 § får återkallas om
1. anknytningen till den som har ett uppehållstillstånd enligt 2, 3 eller 8 § bryts eller om hans eller hennes tillstånd återkallas, eller
2. familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem får återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 15.3. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 25.8, 26.1 och 30.3 i direktivet.

En grundförutsättning för att bevilja en familjemedlem ett uppehållstillstånd är att han eller hon har en anknytning till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning för rörlighet för längre vistelse eller för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet här efter avslutad forskning. Enligt *punkt 1* får uppehållstillståndet återkallas om förhållandet upphör eller om

anknytningspersonens tillstånd återkallas. Enligt *punkt 2* får familjemedlemmens tillstånd också återkallas om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, jfr kommentaren till 1 § 3. Återkallelsegrunden motsvarar vad som gäller enligt familjeåterföreningsdirektivet.

Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och av en forskares familjemedlemmar

24 § Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse från den som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige, och den andra EU-staten har ålagt utlänningen och hans eller hennes medföljande familjemedlemmar att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att en utlänning, som med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige, bedriver forskning eller studier inom högre utbildning på dess territorium eller om uppehållstillståndet utfärdat av Sverige har löpt ut eller återkallats.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och familjemedlemmar till forskaren. Övervägandena finns i avsnitt 16.8. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 32.4 i direktivet.

Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse från en utlänning som har eller vid tidpunkten för ansökan hade ett gällande uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige och den andra EU-staten har beslutat att utlänningen ska lämna den statens territorium, följer av *första stycket* att utlänningen och, i förekommande fall, hans eller hennes familjemedlemmar ska återtas av Sverige. När de har återtagits har de rätt att vistas här under den resterande tillståndstiden och kan då ansöka om förlängning av tillståndstiden. Om tillståndstiden har gått ut och utlänningen inte längre har något tillstånd som ger rätt att vistas i Sverige, blir bestämmelserna om avvisning och utvisning i 8 kap. tillämpliga.

Enligt *andra stycket* ska en utlänning också återtas av Sverige om en annan EU-stat motsätter sig att utlänningen vistas på dess territorium för forskning eller studier inom högre utbildning inom ramen för en kortare vistelse med stöd av ett uppehållstillstånd

utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet för forskning eller studier inom högre utbildning har löpt ut eller återkallats.

Beslutande myndighet

25 § Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Paragrafen, som är ny, anger behörig myndighet. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Av paragrafen framgår att det är Migrationsverket som fattar beslut i ärenden om uppehållstillstånd uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete. Att Migrationsverkets beslut kan överklagas till en migrationsdomstol och – om prövningstillstånd meddelas – till Migrationsöverdomstolen framgår av 14 kap. 3 § och 16 kap. 9 § första stycket och 11 § första stycket.

Föreskrifter om försörjningsförmågan

26 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmågan enligt 1 §.

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningsförmågan enligt 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.6. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 7.3 i direktivet.

22.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Allmänna bestämmelser

5 § I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
- 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
- 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
5 b kap. 1–19 §§ om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete,
6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,
6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongarbete,
8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,
9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,
9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,
10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
13 kap. 10 § om motivering av beslut,
13 kap. 11 § om tolkersättning,
13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och
19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.
Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Paragrafen hänvisar till bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll, LSU. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.

I paragrafen införs en hänvisning till de nya bestämmelserna i 5 b kap. utlänningslagen om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete. Hänvisningen innebär att de angivna bestämmelserna ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt LSU.

22.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Undantag från lagens tillämpningsområde

3 § Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har *beviljats* uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser, *eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,*

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut *som fått laga kraft och* som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen,

5. har *ställning som varaktigt bosatt* i en annan EU-stat,

6. *är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,*

7. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller*

8. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.*

Av paragrafen framgår att lagens bestämmelser om gästforskare inte är tillämpliga på vissa kategorier av tredjelandsmedborgare. Övervägandena finns i avsnitt 6. Ändringen genomför artikel 2 i student- och forskardirektivet.

Ändringen i *punkt 1* är språklig. *Punkt 3* ändras för att anpassas till 5 b kap. 10 § 2. Ändringen i *punkt 5* innebär att den tidigare bestämmelsen om att tredjelandsmedborgare som har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat är undantagna från lagens tillämpningsområde inte längre ska gälla. I stället införs en ny bestämmelse som innebär att lagen inte gäller för en tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Enligt *punkt 6*, som är ny, gäller lagen inte heller tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till EES-medborgare eller medborgare i Schweiz

Punkt 7, som är ny, innebär att lagen inte gäller för en tredjelandsmedborgare som har beviljats ett kombinerat uppehålls- och

arbetstillstånd för högkvalificerad anställning i Sverige, ett EU-blåkort.

Slutligen anges i *punkt 8*, som är ny, att en tredjelandsmedborgare som har beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för EU-direktivet om företagsintern förflyttning av personal, ett s.k. ICT-tillstånd, inte ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

Mottagningsavtal

6 § Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning *eller ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse*, ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på mottagningsavtal. Övervägandena finns i avsnitt 8.4. Ändringen genomför delvis artiklarna 10 och 29 i student- och forskardirektivet.

Ändringen i *första stycket* innebär att den som beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har för avsikt att bedriva en del av sin forskning i Sverige måste ha ingått ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman här för att kunna beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

7 § Mottagningsavtalet ska innehålla uppgifter om

1. syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet,
2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte,
3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen, *och*
4. *planerade vistelser för att bedriva forskning i andra EU-stater.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i ett mottagningsavtal. Övervägandena finns i avsnitt 7.4, 7.6 och 8.4.

En ny *punkt 4* har införts i paragrafen som innebär att det av mottagningsavtalet ska framgå om utlänningen har för avsikt att bedriva forskning i andra EU-stater. Till följd av att kraven på heltäckande sjukförsäkring och tillräckliga medel för uppehälle och

återresa inte längre ska ingå som en del i mottagningsavtalet har paragrafens *andra stycke* utgått. Dessa krav för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse finns i 5 b kap. 1 § utlänningslagen (2005:716).

22.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap. Uppehållstillstånd

När ansökan om uppehållstillstånd skall vara gjord

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 4 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2, 3, 5, 8 eller 9 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2019–19 januari 2023.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 17.1. Se vidare kommentaren till 5 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

Student- och forskardirektivet

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/801

av den 11 maj 2016

om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete**(omarbetning)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 79.2 a och b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Flera ändringar ska göras av rådets direktiv 2004/114/EG ⁽⁴⁾ och 2005/71/EG ⁽⁵⁾. De direktiven bör av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Detta direktiv bör tillfredsställa det behov som konstaterats i rapporterna om genomförandet av direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG, dvs. att åtgärda de konstaterade bristerna, säkerställa ökad insyn och rättssäkerhet och inrätta en sammanhängande rättslig ram för olika kategorier av tredjelandsmedborgare som kommer till unionen. Det bör därför förenkla och effektivisera de befintliga bestämmelserna för dessa kategorier i ett enda instrument. Trots att det finns skillnader mellan de kategorier som omfattas av detta direktiv har de också ett antal gemensamma kännetecken som gör det möjligt att reglera vad som ska gälla för dem genom en gemensam rättslig ram på unionsnivå.
- (3) Detta direktiv bör bidra till Stockholmprogrammets mål att tillnärma nationell lagstiftning om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse. Invandring från länder utanför unionen är en källa till högkvalificerad arbetskraft, och särskilt studerande och forskare är allt mer eftersökta. De spelar en viktig roll genom att utgöra en del i unionens viktigaste tillgång – humankapitalet – och genom att trygga en smart och hållbar tillväxt för alla, och bidrar därför till målen i Europa 2020-strategin.
- (4) Rapporterna om genomförandet av direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG tog upp vissa brister främst när det gäller villkor för inresa och vistelse, rättigheter, rättssäkerhetsgarantier, studerandes tillträde till arbetsmarknaden under studietiden och bestämmelser om rörlighet inom EU. Särskilda förbättringar ansågs också nödvändiga beträffande de kategorier av tredjelandsmedborgare som omfattas av frivilliga regler. Senare mer omfattande samråd har också visat på ett behov av bättre möjligheter för forskare och studerande att söka arbete samt bättre skydd av au pairer som inte omfattas av direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG.

⁽¹⁾ EUT C 341, 21.11.2013, s. 50.⁽²⁾ EUT C 114, 15.4.2014, s. 42.⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 25 februari 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets ståndpunkt vid första behandlingen av den 10 mars 2016 (ännu ej offentliggjord i EUT).⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2004/114/EG av den 13 december 2004 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete (EUT L 375, 23.12.2004, s. 12).⁽⁵⁾ Rådets direktiv 2005/71/EG av den 12 oktober 2005 om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte (EUT L 289, 3.11.2005, s. 15).

- (5) För att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) att det ska beslutas om åtgärder på områdena för asyl, invandring och skydd för tredjelandsmedborgares rättigheter.
- (6) Detta direktiv bör också syfta till att främja direkta personkontakter och rörlighet, som är viktiga inslag i unionens utrikespolitik, främst när det gäller de länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och unionens strategiska partner. Det bör möjliggöra ett bättre bidrag till den övergripande strategin för migration och rörlighet och dess partnerskap för rörlighet vilka utgör en konkret ram för dialog och samarbete mellan medlemsstaterna och tredjeländer, också när det gäller att underlätta och organisera laglig migration.
- (7) Migration i de syften som anges i detta direktiv bör främja skapande och förvärv av kunskap och färdigheter. Den är ömsesidigt berikande för de berörda migranterna, deras ursprungsland och den berörda medlemsstaten samtidigt som den stärker de kulturella banden och ökar den kulturella mångfalden.
- (8) Direktivet bör bidra till att unionen får en ställning som en attraktiv plats för forskning och innovation och stärka unionen i den globala konkurrensen om begåvningar. Detta kan leda till en ökning av unionens sammantagna konkurrenskraft och tillväxt samtidigt som man skapar arbetstillfällen som i högre grad bidrar till BNP:s tillväxt. Att öppna upp unionen för tredjelandsmedborgare som kan få rätt till inresa och vistelse i forskningssyfte är också en del av flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen. Inrättandet av en öppen arbetsmarknad för unionens forskare och forskare från tredjeländer angavs också som ett huvudmål för det europeiska forskningsområdet, som är ett enhetligt område där forskare, vetenskapliga rön och teknik kan röra sig fritt.
- (9) Det är lämpligt att underlätta inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som ansöker om tillstånd i syfte att bedriva forskningsverksamhet genom ett förfarande för inresa och vistelse som är oberoende av forskarnas rättsförhållande till det mottagande forskningsorganet och genom att inte längre utöver tillståndet även kräva arbetstillstånd. Detta förfarande bör bygga på att forskningsorganen samarbetar med medlemsstaternas behöriga migrationsmyndigheter. Det bör ge forskningsorganen en central roll i förfarandet för inresa och vistelse i syfte att underlätta och påskynda inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som ansöker om tillstånd i syfte att bedriva forskningsverksamhet i unionen, samtidigt som medlemsstaterna behåller sina befogenheter i frågor som rör invandringspolitik. Forskningsorgan, som medlemsstaterna bör kunna förhandsgodkänna, bör kunna teckna antingen ett mottagningsavtal eller ett kontrakt med en tredjelandsmedborgare i syfte att han eller hon ska bedriva forskningsverksamhet. Medlemsstaterna bör utfärda ett tillstånd på grundval av mottagningsavtalet eller kontraktet, förutsatt att villkoren för inresa och vistelse är uppfyllda.
- (10) Eftersom de insatser som måste göras för att uppnå målet att investera 3 % av BNP i forskning till stor del gäller den privata sektorn, bör denna sektor, när så är lämpligt, uppmuntras att rekrytera fler forskare under de kommande åren.
- (11) För att öka unionens attraktionskraft bland tredjelandsmedborgare som önskar bedriva forskningsverksamhet i unionen bör deras familjemedlemmar, i enlighet med definitionen i rådets direktiv 2003/86/EG^(*), ha rätt att följa med dem och att omfattas av bestämmelser om rörlighet inom EU. Familjemedlemmarna bör ha tillgång till arbetsmarknaden i den första medlemsstaten och, om det gäller rörlighet för längre vistelse, i den andra medlemsstaten, utom under exceptionella omständigheter som särskilt hög arbetslöshet, då medlemsstaterna bör behålla möjligheten att genomföra en kontroll som visar att en tjänst inte kan besättas med arbetskraft som redan finns på den inhemska arbetsmarknaden under en period som inte överstiger tolv månader. Med undantag för de avvikelser som föreskrivs i detta direktiv bör alla bestämmelser i direktiv 2003/86/EG gälla, inbegripet grunder för avslag på ansökan om återkallelse av eller avslag på ansökan om förlängning av tillstånd. Följaktligen kan uppehållstillstånd för familjemedlemmar återkallas, eller en ansökan om att förlänga dessa avslås, om tillståndet för den forskare som de medföljer upphör att gälla och de inte har en självständig rätt till uppehållstillstånd.
- (12) När så är lämpligt bör medlemsstaterna uppmuntras att behandla doktorander som forskare vid tillämpningen av detta direktiv.
- (13) Genomförandet av detta direktiv bör inte stimulera till kunskapsflykt från länder med framväxande ekonomi eller utvecklingsländer. Åtgärder för att främja att forskarna återvänder till sina ursprungsländer bör vidtas i partnerskap med ursprungsländerna i en strävan att skapa en övergripande migrationspolitik.

(*) Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s. 12).

- (14) För att verka för att Europa som helhet får en ställning som världsledande expertiscentrum för studier och praktik bör man förbättra och förenkla villkoren för inresa och vistelse för dem som vill komma till unionen för dessa ändamål. Detta ligger i linje med målen för agendan för modernisering av Europas system för högre utbildning, särskilt inom ramen för internationaliseringen av den högre utbildningen i Europa. Tillnärmingen av medlemsstaternas berörda nationella lagstiftning är en del av denna strävan. I detta sammanhang och i överensstämmelse med rådets slutsatser om moderniseringen av den högre utbildningen⁽¹⁾ omfattar *högre utbildning* alla slags anstalter för högre utbildning, bland vilka kan ingå universitet i olika former, tekniska högskolor, franska elitkolor (*grandes écoles*), handelshögskolor, tekniska skolor, yrkeshögskolor, polytekniska institut och akademier.
- (15) Den utvidgning och fördjupning av Bolognaprocessen, som inleddes genom de europeiska utbildningsministrarnas gemensamma Bolognaförklaring av den 19 juni 1999, har lett till mer jämförbara, kompatibla och enhetliga system för högre utbildning i de deltagande länderna, men även i andra länder. Orsaken är att medlemsstater har stött de studerandes rörlighet och att läroanstalter för högre utbildning har integrerat rörligheten i sina kursplaner. Detta måste avspeglas genom förbättrade bestämmelser om studerandes rörlighet inom EU. Ett av målen med Bolognaförklaringen är att göra den högre utbildningen i Europa mer attraktiv och konkurrenskraftig. Bolognaprocessen har lett till inrättandet av det europeiska området för högre utbildning. Dess struktur med tre cykler med lättbegripliga program och examensbevis samt införandet av referensramar för kvalifikationer har gjort det attraktiva för tredjelandsmedborgare att studera i Europa.
- (16) De förberedande kursernas längd och andra villkor för förberedande kurser för studerande som omfattas av detta direktiv bör fastställas av medlemsstaterna i enlighet med nationell rätt.
- (17) Bevis för att en tredjelandsmedborgare har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning skulle kunna utgöras av t.ex. ett brev eller intyg som styrker inskrivningen.
- (18) Tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse som praktikanter bör styrka att de har erhållit en examen från högre utbildning inom de två år som föregår ansökningsdatumet eller att de följer ett studieprogram i ett tredjeland som leder till en examen från högre utbildning. De bör också uppvisa ett praktikavtal innehållande en beskrivning av praktikprogrammet, med uppgifter om dess utbildningssyfte eller utbildningsinslag, varaktighet och förutsättningarna för praktikantens handledning, så att det framgår att de kommer att ges verklig utbildning och inte användas som vanliga arbetstagare. Dessutom kan värdenheterna vara skyldiga att styrka att praktiktjänstgöringen inte ersätter någon tjänst. I fall då särskilda villkor för praktikanter redan uppställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis bör medlemsstaterna ha möjlighet att kräva att tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse som praktikanter uppfyller dessa särskilda villkor.
- (19) Praktikanter som kommer för att arbeta i unionen inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal omfattas inte av detta direktiv, eftersom de omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU⁽²⁾.
- (20) Direktivet bör stödja målen med Europeisk volontärtjänst att utveckla solidaritet, ömsesidig förståelse och tolerans bland ungdomar och de samhällen de lever i och bidra till en starkare social sammanhållning och främja ungdomars aktiva samhällsengagemang. För att säkerställa ett enhetligt tillträde till Europeisk volontärtjänst i hela unionen bör medlemsstaterna tillämpa bestämmelserna i detta direktiv på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse inom ramen för Europeisk volontärtjänst.
- (21) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv på elever, andra volontärer än de som omfattas av Europeisk volontärtjänst och au pairer, för att underlätta deras inresa och vistelse och för att säkerställa deras rättigheter.
- (22) Medlemsstater som beslutar att tillämpa detta direktiv på elever uppmanas att se till att det nationella förfarandet för inresa och vistelse för lärare som uteslutande följer med elever inom ramen för ett elevutbytestycke eller ett utbildningsprojekt står i överensstämmelse med förfarandet för elever enligt detta direktiv.

⁽¹⁾ EUT C 372, 20.12.2011, s. 36.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (EUT L 157, 27.5.2014, s. 1).

- (23) Au pair-arbete bidrar till att främja direkta personkontakter genom att ge tredjelandsmedborgare ett tillfälle att förbättra sina språkkunskaper och att utveckla sina kunskaper om och sina kulturella band med medlemsstaterna. Samtidigt skulle au pairer som är tredjelandsmedborgare kunna vara utsatta för risker för övergrepp. För att se till att au pairer behandlas rättvist och för att tillgodose deras särskilda behov bör medlemsstaterna ha möjlighet att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv om inresa och vistelse för au pairer.
- (24) Om tredjelandsmedborgare kan styrka att de under hela sin vistelse i den berörda medlemsstaten erhåller medel som kommer från ett bidrag, stipendium eller studiestöd, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande eller omfattas av ett ekonomiskt åtagande från en organisation för elevutbyte, en värdenhet för praktikanter, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer bör medlemsstaterna ta hänsyn till dessa medel vid bedömningen av huruvida tillräckliga medel finns. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att fastställa ett vägledande referensbelopp som de anser utgör "tillräckliga medel" som eventuellt kan variera mellan de olika kategorierna av tredjelandsmedborgare.
- (25) Medlemsstaterna uppmanas att tillåta sökanden att ge in handlingar och uppgifter på ett annat av unionens officiella språk än statens eget eller egna officiella språk, vilket fastställs av den berörda medlemsstaten.
- (26) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att föreskriva ett godkännandeförfarande för offentliga eller privata forskningsorgan, eller för bådadera, som vill ta emot forskare som är tredjelandsmedborgare, eller för läroanstalter för högre utbildning som vill ta emot studerande som är tredjelandsmedborgare. Detta godkännande bör överensstämma med de förfaranden som anges i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis. Ansökningar till godkända forskningsorgan eller läroanstalter för högre utbildning bör underlättas och bör påskynda inresa för tredjelandsmedborgare som kommer till unionen för att forska eller studera.
- (27) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att föreskriva ett godkännandeförfarande för de värdenheter som vill ta emot tredjelandsmedborgare i egenskap av elever, praktikanter eller volontärer. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa detta förfarande på vissa eller alla kategorier av värdenheter. Detta godkännande bör ske i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis. Ansökningar till godkända värdenheter bör påskynda inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som kommer till unionen för praktik, volontärarbete, för att delta i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt.
- (28) Om medlemsstaterna fastställer godkännandeförfaranden för värdenheter bör de ha möjlighet att besluta att antingen tillåta inresa och vistelse enbart genom godkända värdenheter eller fastställa ett godkännandeförfarande och då även tillåta inresa och vistelse genom icke-godkända värdenheter.
- (29) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas rätt att utfärda andra tillstånd för studier, forskning eller praktik än de som regleras i detta direktiv, för tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivet.
- (30) När de allmänna och särskilda villkoren för inresa och vistelse är uppfyllda bör medlemsstaterna inom angivna tidsfrister utfärda ett tillstånd. Om en medlemsstat utfärdar uppehållstillstånd enbart på sitt territorium och alla villkor i detta direktiv för inresa och vistelse är uppfyllda bör medlemsstaten bevilja den berörda tredjelandsmedborgaren den visering som krävs och säkerställa att de behöriga myndigheterna effektivt samarbetar i detta syfte. Om medlemsstaten inte utfärdar viseringar bör den bevilja den berörda tredjelandsmedborgaren ett motsvarande tillstånd som medger inresa.
- (31) Tillståndet bör innehålla uppgifter om den berörda tredjelandsmedborgarens ställning. Det bör vara möjligt för medlemsstaterna att ange ytterligare uppgifter i pappersformat eller att laga sådana uppgifter i elektroniskt format, om detta inte utgör ytterligare villkor.
- (32) De olika giltighetstiderna för tillstånd enligt detta direktiv bör återspegla den specifika karaktären på vistelsen för varje kategori av tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv.

- (33) Medlemsstaterna bör ha rätt att bestämma att vistelsens totala varaktighet inte får överstiga den maximala studietiden, i enlighet med nationell rätt. I detta avseende kan den maximala studietiden även inbegripa en eventuell förlängning av studierna för att upprepa ett eller flera studieår, om så föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt.
- (34) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att ta ut en avgift av sökanden för handläggning av tillståndsansökningar och för underrättelser. Avgiftsnivån bör inte vara oproportionell eller oskäligen hög för att inte utgöra ett hinder för målen för detta direktiv.
- (35) De rättigheter som tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv beviljas bör inte vara beroende av vilken form av tillstånd varje medlemsstat utfärdar.
- (36) Det bör vara möjligt att neka inresa och vistelse enligt detta direktiv på vederbörligen motiverade grunder. Framför allt bör det vara möjligt att neka inresa och vistelse om en medlemsstat i ett enskilt fall, efter en bedömning som grundar sig på fakta och med beaktande av proportionalitetsprincipen, anser att den berörda tredjelandsmedborgaren är ett potentiellt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.
- (37) Syftet med detta direktiv är inte att reglera tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för anställning eller att harmonisera medlemsstaternas nationella rätt eller praxis när det gäller arbetstagares ställning. Det är dock möjligt att vissa kategorier av tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv i vissa medlemsstater anses vara i ett anställningsförhållande på grundval av nationell rätt, kollektivavtal eller praxis. Om en medlemsstat anser att forskare, volontärer, praktikanter eller au pairer från tredjeländer är i ett anställningsförhållande bör denna medlemsstat även i fortsättningen ha rätt att fastställa inresekvoter för den eller de berörda kategorierna i enlighet med artikel 79.5 i EUF-fördraget.
- (38) Om en forskare, volontär, praktikant eller au pair som är tredjelandsmedborgare ansöker om att beviljas inresa för att ingå ett anställningsförhållande i en medlemsstat bör den medlemsstaten ha möjlighet att genomföra en kontroll som visar att den aktuella tjänsten inte kan besättas med arbetskraft som redan finns på den inhemska arbetsmarknaden.
- (39) Inresekvoter bör inte tillämpas för studerande, även om de har rätt att arbeta under studieperioden i enlighet med villkoren i detta direktiv, eftersom de ansöker om rätt till inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium i syfte att som huvudsaklig verksamhet på heltid följa ett studieprogram som kan inbegripa en obligatorisk praktik.
- (40) Om en forskare, volontär, praktikant eller au pair, efter att ha beviljats inresa till och vistelse på den berörda medlemsstatens territorium, ansöker om förlängt tillstånd i syfte att ingå eller fortsätta ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, med undantag för forskare som fortsätter sitt anställningsförhållande med samma värdenhet, bör det vara möjligt för den medlemsstaten att genomföra en kontroll som visar att den aktuella tjänsten inte kan besättas med arbetskraft som redan finns på den inhemska arbetsmarknaden.
- (41) Om medlemsstaterna hyser betänkligheter mot grunderna för ansökan om inresa och vistelse bör de kunna genomföra lämpliga kontroller eller kräva bevis för att från fall till fall bedöma sökandens planerade forskning, studier, praktik, volontärarbete, elevutbytesprogram, utbildningsprojekt eller au pair-arbete och bekämpa missbruk och felaktig användning av det förfarande som anges i detta direktiv.
- (42) Om de uppgifter som lämnats in är ofullständiga bör medlemsstaterna inom rimlig tid underrätta sökanden om vilka ytterligare uppgifter som krävs och ställa upp en rimlig tidsfrist för att tillhandahålla dem. Om dessa ytterligare uppgifter inte har lämnats inom tidsfristen kan ansökan avslås.
- (43) De nationella myndigheterna bör underrätta sökanden om beslutet rörande ansökan. Detta bör ske skriftligen så snart som möjligt och senast inom den tidsperiod som anges i detta direktiv.
- (44) Målet med detta direktiv är att underlätta rörligheten inom EU för forskare och studerande bland annat genom att minska den administrativa bördan i samband med rörlighet i flera medlemsstater. För detta ändamål inrättas det genom direktivet ett särskilt system för rörlighet inom EU, varigenom en tredjelandsmedborgare som innehar ett

tillstånd för forskning eller studier som utfärdats av den första medlemsstaten har rätt att resa in i, vistas i och bedriva en del av forskningen eller studierna i en eller flera andra medlemsstater i enlighet med bestämmelserna om rörlighet i detta direktiv.

- (45) För att göra det möjligt för forskare att lättare flytta från ett forskningsorgan till ett annat i forskningssyfte bör deras rörlighet för kortare vistelse omfatta vistelser i andra medlemsstater för en period av högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat. Rörlighet för längre vistelse för forskare bör omfatta vistelser i en eller flera medlemsstater under en period som överstiger 180 dagar per medlemsstat. Familjemedlemmar till forskare bör ha rätt att följa med forskaren under rörlighetsperioden. Förfarandet för deras rörlighet bör överensstämma med förfarandet för den forskare de medföljer.
- (46) När det gäller studerande som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning bör detta direktiv, för att säkerställa kontinuitet i deras studier, föreskriva rörlighet i en eller flera andra medlemsstater för en period av högst 360 dagar per medlemsstat.
- (47) Om en forskare eller en studerande flyttar till en andra medlemsstat på grundval av ett underrättelseförfarande och en handling är nödvändig för att underlätta hans eller hennes tillgång till tjänster och rättigheter, bör den andra medlemsstaten ha möjlighet att utfärda en handling som styrker att forskaren eller den studerande har rätt att vistas på medlemsstatens territorium. En sådan handling bör inte utgöra ett ytterligare villkor för att omfattas av de rättigheter som följer av detta direktiv och bör endast ha en förklarande karaktär.
- (48) Även om det särskilda system för rörlighet som inrättas genom detta direktiv bör innehålla fristående regler om inresa och vistelse för forskning eller studier i andra medlemsstater än den som utfärdade det ursprungliga tillståndet bör alla andra regler om gränspassage för personer enligt de relevanta bestämmelserna i Schengenregelverket fortsätta att gälla.
- (49) Om tillståndet utfärdas av en medlemsstat som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut och forskaren, forskarens familjemedlemmar eller den studerande, inom ramen för rörlighet inom EU passerar en yttre gräns i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 (1), bör denna medlemsstat ha rätt att kräva bevis för att forskaren eller den studerande flyttar till dess territorium i syfte att bedriva forskning eller studier eller att familjemedlemmarna flyttar till dess territorium i syfte att medfölja forskaren inom ramen för rörlighet. Vid passage av en yttre gräns i den mening som avses i förordning (EU) 2016/399 bör dessutom de medlemsstater som tillämpar Schengenregelverket fullt ut, göra sökningar i Schengens informationssystem och neka inresa eller invända mot rörlighet för personer som är registrerade i syfte att neka inresa eller vistelse i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 (2).
- (50) Detta direktiv bör göra det möjligt för den andra medlemsstaten att kräva att forskare eller studerande, som flyttar på grundval av ett tillstånd som den första medlemsstaten har utfärdat och som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för rörlighet, lämnar dess territorium. Om forskaren eller den studerande har ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten bör den andra medlemsstaten ha möjlighet att begära att forskaren eller den studerande återvänder till den första medlemsstaten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG (3). Om den andra medlemsstaten tillåter rörligheten på grundval av det tillstånd som den första medlemsstaten utfärdat och detta tillstånd har återkallats eller har löpt ut under rörlighetsperioden, bör den andra medlemsstaten ha möjlighet att antingen besluta att forskaren eller den studerande ska återvända till ett tredjeland i enlighet med direktiv 2008/115/EG, eller utan dröjsmål begära att den första medlemsstaten ska tillåta att forskaren eller den studerande åter reser in till dess territorium. I det sistnämnda fallet bör den första medlemsstaten utfärda en handling till forskaren eller den studerande som gör återinresan till dess territorium möjlig.
- (51) Unionens immigrationspolitik och immigrationsbestämmelser, å ena sidan, och unionspolitik och unionsprogram som främjar rörlighet för forskare och studerande på unionsnivå, å andra sidan, bör i större utsträckning komplettera varandra. När medlemsstaterna fastställer giltighetstiden för ett tillstånd som utfärdas för forskare

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengenränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

(2) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 av den 20 december 2006 om inrättande, drift och användning av andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II) (EUT L 381, 28.12.2006, s. 4).

(3) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

eller studerande bör de beakta den planerade rörligheten till andra medlemsstater, i enlighet med bestämmelserna om rörlighet. Forskare och studerande som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder eller avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning bör ha rätt att få tillstånd som omfattar minst två år, förutsatt att de uppfyller de relevanta villkoren för inresa och vistelse för den perioden.

- (52) För att studerande ska kunna täcka en del av kostnaderna för sina studier och om möjligt få praktisk erfarenhet, bör de ges tillträde till arbetsmarknaden under studierna i den medlemsstat där studierna bedrivs, enligt villkoren i detta direktiv. Studerande bör för det ändamålet ha rätt att arbeta ett visst minimiantal timmar, i enlighet med vad som anges i detta direktiv. Principen om att de studerande ska ha tillträde till arbetsmarknaden bör vara huvudregeln. I undantagsfall bör medlemsstaterna dock kunna beakta läget på den nationella arbetsmarknaden.
- (53) Som en del i strävan efter att trygga en högkvalificerad arbetskraft för framtiden bör studerande som tar sin examen i unionen ha möjlighet att stanna kvar på den berörda medlemsstatens territorium under den tidsperiod som anges i detta direktiv för att söka efter arbetsmöjligheter eller etablera ett företag. Forskare bör också ha den möjligheten när de har slutfört sin forskningsverksamhet i enlighet med mottagningsavtalet. För att ett uppehållstillstånd ska kunna utfärdas i det syftet kan studerande eller forskare ombes att lämna bevisning i enlighet med kraven i detta direktiv. När medlemsstaterna väl har utfärdat ett sådant uppehållstillstånd till dem upphör de att betraktas som forskare eller studerande i den mening som avses i detta direktiv. Medlemsstaterna bör efter en minimiperiod som fastställs i detta direktiv kunna kontrollera huruvida de har en faktisk möjlighet att få anställning eller etablera ett företag. Denna möjlighet påverkar inte andra rapporteringskrav som föreskrivs i nationell rätt för andra syften. Det tillstånd som utfärdas för att man ska kunna söka efter arbetsmöjligheter eller etablera ett företag bör inte innebära någon automatisk rätt till tillträde till arbetsmarknaden eller till att starta ett företag. Medlemsstaterna bör bibehålla sin rätt att beakta läget på arbetsmarknaden när en tredjelandsmedborgare till vilken det har utfärdats ett tillstånd att stanna kvar på deras territorium för att söka efter arbetsmöjligheter eller etablera ett företag ansöker om arbetstillstånd för att besätta en tjänst.
- (54) Rättsvis behandling av tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv bör säkerställas i enlighet med artikel 79 i EUF-fördraget. Forskare bör likabehandlas med den berörda medlemsstatens medborgare vad gäller artikel 12.1 och 12.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/98/EU ⁽¹⁾, med förbehåll för den medlemsstatens möjlighet att begränsa likabehandlingen i de särskilda fall som föreskrivs i detta direktiv. Direktiv 2011/98/EU bör fortsätta att gälla studerande, inbegripet de begränsningar som föreskrivs i det direktivet. Direktiv 2011/98/EU bör gälla praktikanter, volontärer och au pairer när dessa anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten. Praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten samt elever bör likabehandlas med den berörda medlemsstatens medborgare när det gäller en minimiuppsättning rättigheter som föreskrivs i detta direktiv. Detta inbegriper tillgång till varor och tjänster, med undantag av allmänna stipendier, stipendier för yrkesutbildning och lån.
- (55) Likabehandling som beviljas forskare och studerande, samt praktikanter, volontärer och au pairer som anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten inbegriper likabehandling när det gäller de grenar av den sociala tryggheten som förtecknas i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 ⁽²⁾. Detta direktiv harmoniserar inte medlemsstaternas lagstiftning i fråga om social trygghet. Det begränsar sig till att tillämpa principen om likabehandling inom området social trygghet på tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Vidare tillerkänner direktivet inte rättigheter i situationer som inte omfattas av unionsrätten, såsom i förhållande till familjemedlemmar som är bosatta i ett tredjeland. Detta bör dock inte påverka rätten för efterlevande som har rättigheter vilka härleds från tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv att i tillämpliga fall få efterlevandepension när de är bosatta i ett tredjeland.
- (56) I många medlemsstater är rätten till familjeförmåner avhängig av en viss anknytning till den aktuella medlemsstaten, eftersom förmånerna är utformade för att stödja en positiv demografisk utveckling för att säkerställa den framtida arbetskraften i den medlemsstaten. Eftersom forskaren och dennes medföljande familjemedlemmar endast tillfälligt vistas i den medlemsstaten, bör detta direktiv därför inte påverka medlemsstaternas rätt att, under vissa villkor, begränsa likabehandlingen i fråga om familjeförmåner.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/98/EU av den 13 december 2011 om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat (EUT L 343, 23.12.2011, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

- (57) Vid rörlighet mellan medlemsstater tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 ⁽¹⁾. Detta direktiv bör inte ge fler rättigheter än de som redan föreskrivs i gällande unionsrätt om social trygghet för tredjelandsmedborgare som befinner sig i en situation med intressen i flera medlemsstater.
- (58) Detta direktiv bör tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av förmånligare bestämmelser i unionsrätten och i tillämpliga internationella instrument.
- (59) De behöriga myndigheterna i medlemsstaten bör utfärda de uppehållstillstånd som föreskrivs i detta direktiv med användning av den enhetliga utformning som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 ⁽²⁾.
- (60) Varje medlemsstat bör se till att allmänheten tillhandahålls lämplig och regelbundet uppdaterad information, särskilt via internet, om värdenheter som godkänts enligt detta direktiv, och om villkoren och förfarandena för tredjelandsmedborgares inresa till och vistelse på medlemsstaternas territorium enligt detta direktiv.
- (61) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i enlighet med artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
- (62) Medlemsstaterna bör genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.
- (63) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽³⁾ har medlemsstaterna åtagit sig att i motiverade fall låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.
- (64) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik och Europeisk volontärtjänst, i egenskap av tvingande bestämmelser, och elevutbyte, annan volontärtjänst än Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, i egenskap av frivilliga bestämmelser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av dess omfattning eller verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (65) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Förenade kungariket eller Irland.
- (66) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning som fogas till EU-fördraget och EUF-fördraget deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (67) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av de direktiven.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar (EUT L 344, 29.12.2010, s. 1).

⁽²⁾ Rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland (EGT L 157, 15.6.2002, s. 1).

⁽³⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

- (68) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning av direktiven som anges i bilaga I del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs

- a) villkoren för inresa till och vistelse på medlemsstaternas territorium under en period som överstiger 90 dagar, samt de rättigheter som tillkommer tredjelandsmedborgare – och i tillämpliga fall deras familjemedlemmar – i samband med forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst och, om medlemsstaterna så beslutar, i samband med elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt, annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst, eller au pair-arbete,
- b) villkoren för inresa och vistelse, samt de rättigheter som tillkommer sådana forskare – och i tillämpliga fall deras familjemedlemmar – och studerande som avses i led a, i andra medlemsstater än den som först beviljar tredjelandsmedborgaren ett tillstånd på grundval av detta direktiv.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse eller har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Medlemsstaterna får också besluta att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett elevutbytesprogram eller i ett utbildningsprojekt, för att bedriva annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för att arbeta som au pair.
2. Direktivet ska inte tillämpas på tredjelandsmedborgare
- a) som söker internationellt skydd, som beviljats internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU ⁽¹⁾ eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG ⁽²⁾,
- b) vars avvisning eller utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter,
- c) som är familjemedlemmar till unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen,
- d) som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG ⁽³⁾,
- e) som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer,
- f) som kommer till unionen som praktikanter inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal enligt direktiv 2014/66/EU,
- g) som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare i enlighet med rådets direktiv 2009/50/EG ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 20.12.2011, s. 9).

⁽²⁾ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).

⁽³⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.1.2004, s. 44).

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2009/50/EG av den 25 maj 2009 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (EUT L 155, 18.6.2009, s. 17).

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *tredjelandsmedborgare*: en person som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i EUF-fördraget,
2. *forskare*: en tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller ett lämpligt bevis på högre utbildning som ger tredjelandsmedborgaren tillträde till doktorandutbildningar, som väljs ut av ett forskningsorgan och beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att bedriva forskningsverksamhet som normalt kräver sådan utbildning,
3. *studerande*: en tredjelandsmedborgare som har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning och som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att som huvudsaklig verksamhet på heltid följa ett studieprogram som leder till ett bevis på högre utbildning som erkänns av den medlemsstaten, inbegripet examensbevis, utbildningsbevis eller doktorsexamen från en läroanstalt för högre utbildning, vilket kan omfatta en förberedande kurs före sådan utbildning, i enlighet med nationell rätt, eller obligatorisk praktik,
4. *elev*: en tredjelandsmedborgare som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att, inom ramen för ett elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt som genomförs av en utbildningsanstalt i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis, följa ett erkänt eller statligt eller regionalt utbildningsprogram inom sekundärutbildningen som motsvarar ISCED 2 eller 3 i den internationella standarden för utbildningsklassificering (*International Standard Classification of Education*),
5. *praktikant*: en tredjelandsmedborgare som innehar en examen från högre utbildning eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning och som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att följa ett praktikprogram i syfte att förvärva kunskaper, praktik och erfarenheter i en yrkesmiljö,
6. *volontär*: en tredjelandsmedborgare som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att delta i ett volontärprogram,
7. *volontärprogram*: ett program för konkret solidaritetsverksamhet som bygger på ett program som är erkänt som sådant av den berörda medlemsstaten eller unionen med allmännyttiga mål för ett ideellt syfte, där verksamheten inte är avlönad, med undantag för ersättning för utlägg och/eller fickpengar,
8. *au pair*: en tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att tillfälligt tas emot av en familj i syfte att förbättra sina språkkunskaper och sin kunskap om den berörda medlemsstaten i utbyte mot att han eller hon utför lättare hushållsarbete och tar hand om barn,
9. *forskning*: skapande arbete som bedrivs systematiskt för att höja den totala nivån på kunskapen om bland annat människan, kulturen och samhället, samt användning av dessa kunskaper för nya tillämpningar,
10. *forskningsorgan*: varje form av offentlig eller privat organisation som bedriver forskning,
11. *utbildningsanstalt*: en offentlig eller privat utbildningsanstalt för sekundärutbildning, som erkänns av den berörda medlemsstaten eller vars studieprogram erkänns enligt värdmedlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis på grundval av tydliga kriterier och som deltar i ett elevutbytesprogram eller ett utbildningsprojekt för de ändamål som fastställs i detta direktiv,
12. *utbildningsprojekt*: en uppsättning utbildningsåtgärder som har utvecklats av en utbildningsanstalt i en medlemsstat i samarbete med liknande anstalter i ett tredjeländ för kultur- och kunskapsutbyte,
13. *läroanstalt för högre utbildning*: alla slags läroanstalter för högre utbildning som är erkända eller betraktas som sådana i enlighet med nationell rätt och som, i överensstämmelse med nationell rätt eller praxis, erbjuder erkänd examen från högre utbildning eller annan erkänd eftergymnasial behörighet, oavsett vad dessa anstalter kallas, eller läroanstalter som, i enlighet med nationell rätt eller praxis, tillhandahåller yrkesutbildning eller praktik på eftergymnasial nivå,
14. *värdighet*: ett forskningsorgan, en läroanstalt för högre utbildning, en utbildningsanstalt, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram eller en enhet som tar emot praktikanter, som tar emot en tredjelandsmedborgare i enlighet med detta direktiv och som är belägen på den berörda medlemsstatens territorium, oavsett rättslig form, i enlighet med nationell rätt,
15. *värfamilj*: en familj som tillfälligt tar emot en au pair och låter honom eller henne delta i familjens dagliga liv på en medlemsstats territorium på grundval av ett avtal som ingåtts mellan den familjen och au pären,

16. *anställning*: verksamhet som omfattar varje form av arbete som regleras av nationell rätt, tillämpliga kollektivavtal eller i enlighet med etablerad praxis för eller under ledning eller kontroll av en arbetsgivare,
17. *arbetsgivare*: varje fysisk eller juridisk person för vilken eller under vars ledning eller kontroll anställning sker,
18. *första medlemsstat*: den medlemsstat som först utfärdar ett tillstånd för en tredjelandsmedborgare på grundval av detta direktiv,
19. *andra medlemsstat*: varje annan medlemsstat än den första medlemsstaten,
20. *unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder*: program finansierade av unionen eller medlemsstaterna som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet i unionen eller i de medlemsstater som deltar i de respektive programmen,
21. *tillstånd*: ett uppehållstillstånd eller, om detta fastställs i nationell rätt, en visering för längre vistelse som utfärdas enligt detta direktiv,
22. *uppehållstillstånd*: ett tillstånd som utfärdas med användning av den enhetliga utformning som föreskrivs i förordning (EG) nr 1030/2002 som ger innehavaren av tillståndet rätt att lagligen vistas på en medlemsstats territorium,
23. *visering för längre vistelse*: ett tillstånd som utfärdats av en medlemsstat enligt artikel 18 i Schengenkonventionen ⁽¹⁾ eller utfärdats i enlighet med nationell rätt i medlemsstater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut,
24. *familjemedlemmar*: tredjelandsmedborgare enligt definitionen i artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG.

Artikel 4

Förmånligare bestämmelser

1. Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i
 - a) bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts mellan unionen, eller unionen och dess medlemsstater, och ett eller flera tredjeländer eller
 - b) bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer.
2. Detta direktiv ska inte påverka medlemsstaternas rätt att anta eller behålla bestämmelser som är förmånligare för de tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv med avseende på artiklarna 10.2 a, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 34 och 35.

KAPITEL II

VILLKOR FÖR INRESA OCH VISTELSE

Artikel 5

Principer

1. För att en tredjelandsmedborgare ska ha rätt till inresa och vistelse enligt detta direktiv måste det framgå av styrkande handlingar att tredjelandsmedborgaren uppfyller
 - a) de allmänna villkoren i artikel 7, och
 - b) de relevanta särskilda villkoren i artikel 8, 11, 12, 13, 14 eller 16.
2. Medlemsstaterna får kräva att sökanden ska uppvisa de styrkande handlingar som avses i punkt 1 på ett av den berörda medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

⁽¹⁾ Konvention om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EUT L 239, 22.9.2000, s. 19).

3. Om de allmänna villkoren och de relevanta särskilda villkoren är uppfyllda ska tredjelandsmedborgare ha rätt till ett tillstånd.

Om en medlemsstat utfärdar uppehållstillstånd enbart på sitt territorium och alla villkor för inresa och vistelse som anges i detta direktiv är uppfyllda ska den berörda medlemsstaten utfärda erforderlig visering till tredjelandsmedborgaren.

Artikel 6

Inresekvoter

Detta direktiv ska inte inverka på en medlemsstats rätt att i enlighet med artikel 79.5 i EUF-fördraget fastställa inresekvoterna för de tredjelandsmedborgare som avses i artikel 2.1 i detta direktiv, med undantag av studerande, om den berörda medlemsstaten anser att de är eller kommer att vara i ett anställningsförhållande. På denna grund får en ansökan om tillstånd antingen avvisas eller avslås.

Artikel 7

Allmänna villkor

1. Vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare enligt detta direktiv ska sökanden
 - a) uppvisa en giltig resehandling såsom denna fastställs i nationell rätt och, om så krävs, en viseringsansökan eller en giltig visering eller, i tillämpliga fall, ett giltigt uppehållstillstånd eller en giltig visering för längre vistelse; medlemsstaterna får kräva att resehandlingens giltighetstid omfattar minst den planerade vistelsens längd,
 - b) om tredjelandsmedborgaren är underårig enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt, uppvisa ett medgivande från föräldrarna eller en likvärdig handling avseende den planerade vistelsen,
 - c) styrka att tredjelandsmedborgaren innehar en sjukförsäkring eller, om detta föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt, har ansökt om en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den medlemsstaten normalt har täckning för och som är giltig för hela den planerade vistelsen,
 - d) styrka, om medlemsstaten kräver det, att den avgift för handläggning av ansökan som anges i artikel 36 i detta direktiv är betald,
 - e) styrka, genom sådana bevis som den berörda medlemsstaten begär, att tredjelandsmedborgaren under den planerade vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, och för att bekosta sin återresa. Bedömningen av huruvida det finns tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet och beakta medel som kommer från till exempel ett bidrag, ett stipendium, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande eller ett finansiellt åtagande av en organisation för elevutbytesprogram, en värdenhet för praktikanter, en organisation för volontärprogram, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer.
2. Medlemsstaterna får kräva att sökanden uppger den berörda tredjelandsmedborgarens adress på deras territorium.

Om det enligt en medlemsstats nationella rätt krävs att en adress uppges vid tidpunkten för ansökan och den berörda tredjelandsmedborgaren ännu inte känner till sin kommande adress, ska medlemsstaten godkänna en tillfällig adress. Tredjelandsmedborgaren ska i sådana fall uppge sin fasta adress senast vid tidpunkten för utfärdandet av ett tillstånd enligt artikel 17.

3. Medlemsstaterna får ange ett referensbelopp som de anser utgör "tillräckliga medel" enligt punkt 1 e. Bedömningen av frågan om tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet.

4. Ansökan ska ges in och prövas antingen när den berörda tredjelandsmedborgaren vistas utanför den medlemsstat som tredjelandsmedborgaren vill resa in i eller när tredjelandsmedborgaren redan vistas i den medlemsstaten i egenskap av innehavare av ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse.

En medlemsstat får undantagsvis, i enlighet med sin nationella rätt, godta en ansökan som getts in vid en tidpunkt då den berörda tredjelandsmedborgaren inte innehar ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse men vistas lagligen på dess territorium.

5. Medlemsstaterna ska fastställa huruvida ansökningar ska ges in av den berörda tredjelandsmedborgaren eller av värdenheten eller av endera av dessa två.

6. Tredjelandsmedborgare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte beviljas inresa.

Artikel 8

Särskilda villkor för forskare

1. Utöver att uppfylla de allmänna villkoren i artikel 7 ska, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare i forskningssyfte, sökanden uppvisa ett mottagningsavtal eller, om så föreskrivs i nationell rätt, ett kontrakt, i enlighet med artikel 10.

2. Medlemsstaterna får kräva, i enlighet med nationell rätt, att forskningsorganet skriftligen åtar sig att, för det fall forskaren olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium, ersätta de kostnader för forskarens vistelse och återresa som betalats med offentliga medel. Forskningsorganets ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att mottagningsavtalet har löpt ut.

Om forskarens rätt till vistelse förlängs i enlighet med artikel 25 ska forskningsorganets ansvar enligt första stycket begränsas till tiden fram till den dag som uppehållstillståndet för att söka arbete eller driva företagsverksamhet börjar gälla.

3. En medlemsstat som har inrättat ett godkännandeförfarande för forskningsorgan i enlighet med artikel 9 ska befria sökande från skyldigheten att uppvisa en eller flera av de handlingar eller bevis som avses i punkt 2 i den här artikeln eller i artikel 7.1 c, d eller e, eller i artikel 7.2, i de fall då tredjelandsmedborgarna ska tas emot av godkända forskningsorgan.

Artikel 9

Godkännande av forskningsorgan

1. Medlemsstaterna får besluta att föreskriva ett godkännandeförfarande för offentliga och/eller privata forskningsorgan som vill ta emot en forskare i enlighet med det förfarande för inresa och vistelse som fastställs i detta direktiv.

2. Forskningsorgan ska godkännas i enlighet med förfaranden som föreskrivs i nationell rätt eller administrativ praxis i den berörda medlemsstaten. Ansökningar om godkännande från forskningsorgan ska ges in i enlighet med dessa förfaranden och grundas på forskningsorganens uppdrag enligt lag eller på deras stadgeenliga ändamål, beroende på vad som är lämpligt, samt på uppgifter som styrker att de bedriver forskning.

Forskningsorganet ska godkännas för minst fem år. I undantagsfall får medlemsstaterna bevilja godkännande för en kortare tid.

3. En medlemsstat får, bland annat, neka förlängning av eller besluta att återkalla godkännandet om

- a) ett forskningsorgan inte längre uppfyller villkoren i punkt 2 i denna artikel, artikel 8.2 eller artikel 10.7,
- b) godkännandet har förvärvat på ett bedrägligt sätt, eller
- c) forskningsorganet har ingått ett mottagningsavtal med en tredjelandsmedborgare på ett bedrägligt eller försumligt sätt.

Om den berörda medlemsstaten har avslagit en ansökan om förlängning eller återkallat sitt godkännande, får det berörda forskningsorganet förbjudas att ansöka om ett nytt godkännande under en period på upp till fem år från det att beslutet att inte förlänga eller att återkalla godkännandet offentliggjordes.

Artikel 10

Mottagningsavtal

1. Ett forskningsorgan som vill ta emot en tredjelandsmedborgare i forskningssyfte ska ingå ett mottagningsavtal med tredjelandsmedborgaren. Medlemsstaterna får föreskriva att kontrakt som innehåller de delar som avses i punkt 2 och, i förekommande fall, punkt 3, ska anses likställda med mottagningsavtal vid tillämpningen av detta direktiv.
2. Mottagningsavtalet ska innehålla följande:
 - a) Rubriken för eller syftet med forskningsverksamheten eller forskningsområdet.
 - b) Ett åtagande av tredjelandsmedborgaren att sträva efter att slutföra forskningsverksamheten.
 - c) Ett åtagande av forskningsorganet att ta emot tredjelandsmedborgaren i syfte att slutföra forskningsverksamheten.
 - d) Forskningsverksamhetens start- och slutdatum eller dess uppskattade längd.
 - e) Information om planerad rörlighet i en eller flera andra medlemsstater om rörligheten är känd vid tiden för ansökan i den första medlemsstaten.
3. Medlemsstaterna får också kräva att mottagningsavtalet innehåller
 - a) information om rättsförhållandet mellan forskningsorganet och forskaren,
 - b) information om forskarens arbetsvillkor.
4. Ett forskningsorgan får ingå mottagningsavtal endast om forskningsverksamheten har godtagits av forskningsorganets behöriga instanser, efter kontroll av följande:
 - a) Forskningsverksamhetens syfte och planerade längd och tillgång till den finansiering som behövs för att genomföra projektet.
 - b) Tredjelandsmedborgarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte; kvalifikationerna ska styrkas med en vidimerad kopia av tredjelandsmedborgarens kvalifikationer.
5. Mottagningsavtalet ska automatiskt upphöra att gälla om tredjelandsmedborgaren inte beviljas rätt till inresa och vistelse eller om rättsförhållandet mellan forskaren och forskningsorganet upphör.
6. Forskningsorganet ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten om varje omständighet som kan hindra genomförandet av mottagningsavtalet.
7. Medlemsstaterna får föreskriva att forskningsorganet, inom två månader från den dag då mottagningsavtalet har löpt ut, ska bekräfta för de behöriga myndigheter som har utsetts för detta ändamål att forskningsverksamheten har slutförts.
8. Medlemsstaterna får i sin nationella rätt fastställa vilka följder som en återkallelse av ett godkännande eller ett beslut att neka förlängning av godkännandet får för befintliga mottagningsavtal som ingåtts i enlighet med denna artikel, samt följdena för de berörda forskarnas tillstånd.

Artikel 11

Särskilda villkor för studerande

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare i studiesyfte, styrka
 - a) att tredjelandsmedborgaren har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning för att följa ett studieprogram,
 - b) om medlemsstaten kräver det, att de avgifter som tas ut av läroanstalten för högre utbildning är betalda,
 - c) om medlemsstaten kräver det, tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket för det studieprogram som tredjelandsmedborgaren följer,
 - d) om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren kommer att ha tillräckliga medel för att täcka studiekostnaderna.
2. Tredjelandsmedborgare som automatiskt omfattas av en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för när de är inskrivna vid en läroanstalt för högre utbildning, ska presumeras uppfylla villkoret i artikel 7.1 c.

3. En medlemsstat som har inrättat ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning i enlighet med artikel 15 ska befria sökande från skyldigheten att uppvisa en eller flera av de handlingar eller bevis som avses i punkt 1 b, c eller d, i artikel 7.1 d eller i artikel 7.2, i de fall då tredjelandsmedborgare ska tas emot av godkända läroanstalter för högre utbildning.

Artikel 12

Särskilda villkor för elever

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare för deltagande i ett elevutbytesprogram eller ett utbildningsprojekt, styrka
 - a) att tredjelandsmedborgaren innehar minst den minimiålder och högst den maxiålder, eller går i den lägsta, respektive högsta, klass som den berörda medlemsstaten har fastställt,
 - b) att tredjelandsmedborgaren har antagits vid en utbildningsanstalt,
 - c) att tredjelandsmedborgaren deltar i ett erkänt eller statligt eller regionalt utbildningsprogram inom ramen för ett elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt som genomförs av en utbildningsanstalt i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis,
 - d) att utbildningsanstalten eller, i den mån detta föreskrivs i nationell rätt, en tredje part påtar sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på den berörda medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller studiekostnader,
 - e) att tredjelandsmedborgaren under hela sin vistelse kommer att bo hos en familj, på en särskild anläggning inom utbildningsanstalten eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, på någon annan anläggning som uppfyller de villkor som har fastställts av den berörda medlemsstaten och som har valts ut i enlighet med reglerna i det elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt som tredjelandsmedborgaren deltar i.
2. Medlemsstaterna får begränsa rätten till inresa och vistelse för elever som deltar i ett elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt till att omfatta enbart medborgare i de tredjeländer som erbjuder medlemsstatens medborgare motsvarande möjlighet.

Artikel 13

Särskilda villkor för praktikanter

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare i praktiksyfte,
 - a) uppvisa ett praktikavtal, som föreskriver teoretisk och praktisk utbildning, med en värdenhet. Medlemsstaterna får kräva att praktikavtalet har godkänts av den behöriga myndigheten och att de villkor som avtalet grundar sig på uppfyller de krav som fastställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten. Praktikavtalet ska innehålla följande:
 - i) En beskrivning av praktikprogrammet, inbegripet utbildningsmålet eller utbildningsinslagen.
 - ii) Praktikens längd.
 - iii) Tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken.
 - iv) Tiderna för praktiktjänstgöringen.
 - v) Rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten.
 - b) styrka att tredjelandsmedborgaren har erhållit en examen från högre utbildning inom de två år som föregår ansökningsdatumet eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning,
 - c) styrka, om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren under vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken,
 - d) styrka, om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren har fått eller kommer att få språkutbildning så att tredjelandsmedborgaren kan förvärva de språkkunskaper som är nödvändiga för praktiken,
 - e) styrka, om medlemsstaten kräver det, att värdenheten påtar sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på den berörda medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller kostnaderna för uppehälle och logi,
 - f) styrka, om medlemsstaten kräver det och om tredjelandsmedborgaren inkvarteras av värdenheten under hela sin vistelse, att inkvarteringen uppfyller de krav som den berörda medlemsstaten uppställt.

2. Medlemsstaterna får kräva att praktiken genomförs inom samma område och på samma kvalifikationsnivå som den examen från högre utbildning eller det studieprogram som avses i punkt 1 b.
3. Medlemsstaterna får kräva att värdenheten ska styrka att praktiken inte ersätter någon tjänst.
4. Medlemsstaterna får kräva, i enlighet med nationell rätt, att värdenheten skriftligen åtar sig att, om en praktikant olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium, ersätta de kostnader för vistelsen och återresan som betalats med offentliga medel. Värdenhetens ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att praktikavtalet har löpt ut.

Artikel 14

Särskilda villkor för volontärer

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare för deltagande i ett volontärprogram,
 - a) uppvisa ett avtal med värdenheten eller, om det föreskrivs i nationell rätt, med ett annat organ i den berörda medlemsstaten som ansvarar för det volontärprogram som tredjelandsmedborgaren deltar i. Avtalet ska innehålla
 - i) en beskrivning av volontärprogrammet,
 - ii) volontärprogrammets längd,
 - iii) tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärprogrammet,
 - iv) tiderna för volontärtjänstgöringen,
 - v) uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedborgarens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen och,
 - vi) i förekommande fall, den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna utföra volontärarbetet.
 - b) styrka, om medlemsstaten kräver det, och om tredjelandsmedborgaren inkvarteras av värdenheten under hela sin vistelse, att inkvarteringen uppfyller de krav som den berörda medlemsstaten uppställt,
 - c) styrka att värdenheten eller, om så föreskrivs i nationell rätt, ett annat organ som ansvarar för volontärprogrammet har tecknat en ansvarsförsäkring,
 - d) styrka, om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren har fått eller kommer att få grundläggande utbildning i den medlemsstatens språk, historia och politiska och sociala strukturer.
2. Medlemsstaterna får fastställa en minimiålder och en maxiålder för tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett volontärprogram utan att det påverkar tillämpningen av reglerna för Europeisk volontärtjänst.
3. Volontärer som deltar i Europeisk volontärtjänst ska inte behöva förete bevis enligt punkt 1 c och, i förekommande fall, punkt 1 d.

Artikel 15

Godkännande av läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter

1. Vid tillämpningen av detta direktiv får medlemsstaterna besluta att föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter.
2. Godkännandet ska vara förenligt med de förfaranden som föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis.

3. Om en medlemsstat beslutar att inrätta ett godkännandeförfarande i enlighet med punkterna 1 och 2 ska den tillhandahålla de berörda värdenheterna klar och tydlig information om bland annat villkoren och kriterierna för godkännande, godkännandets giltighetstid, konsekvenserna av bristande efterlevnad, inbegripet eventuella beslut om återkallelse eller icke-förlängning, samt om eventuella sanktioner.

Artikel 16

Särskilda villkor för au pairer

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska tredjelandsmedborgaren, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare för au pair-arbete,
 - a) uppvisa ett avtal mellan tredjelandsmedborgaren och värdfamiljen som fastställer tredjelandsmedborgarens rättigheter och skyldigheter som au pair, inbegripet specifikationer om de fickpengar som tredjelandsmedborgaren ska motta och lämpliga arrangemang som gör det möjligt för au pairen att följa kurser, samt det högsta antalet timmar för au pair-uppgifterna,
 - b) vara mellan 18 och 30 år; i undantagsfall får medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse som au pair för en tredjelandsmedborgare vars ålder överstiger den högsta åldersgränsen,
 - c) styrka att värdfamiljen eller en organisation som förmedlar au pairer, om detta föreskrivs i nationell rätt, påtar sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på den berörda medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller utgifter i samband med uppehälle, logi och olycksrisiker.
2. Medlemsstaterna får kräva att den tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse som au pair styrker
 - a) grundläggande kunskaper i språket i den berörda medlemsstaten, eller
 - b) att tredjelandsmedborgaren har sekundärutbildning, yrkeskvalifikationer eller, i förekommande fall, uppfyller villkoren för att utöva ett reglerat yrke, i enlighet med nationell rätt.
3. Medlemsstaterna får besluta att utplacering av au pairer endast ska utföras av en organisation som förmedlar au pairer enligt de villkor som fastställs i nationell rätt.
4. Medlemsstaterna får kräva att medlemmarna i värdfamiljen är av annan nationalitet än den tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för au pair-arbete och att de inte har några familjeband till den berörda tredjelandsmedborgaren.
5. Au pair-uppgifterna får inte omfatta mer än 25 timmars arbete per vecka. Au pairen ska vara befriad från au pair-arbete minst en dag per vecka.
6. Medlemsstaterna får fastställa ett lägsta belopp som ska betalas ut som fickpengar till au pairen.

KAPITEL III

TILLSTÅND OCH VISTESENS VARAKTIGHET

Artikel 17

Tillstånd

1. När tillståndet har formen av ett uppehållstillstånd ska medlemsstaterna använda den modell som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 och ange någon av beteckningarna "forskare", "studerande", "elev", "praktikant", "volontär" och "au pair" på uppehållstillståndet.
2. När tillståndet utfärdats i form av en visering för längre vistelse ska medlemsstaterna under rubriken "anmärkningar" på viseringsmärket föra in en hänvisning som anger att handlingen är utfärdad till en "forskare", "studerande", "elev", "praktikant", "volontär" eller "au pair".

3. För forskare och studerande som kommer till unionen inom ramen för ett särskilt unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller ett avtal mellan två eller flera erkända läroanstalter för högre utbildning, ska tillståndet hänvisa till det särskilda programmet eller avtalet.

4. När tillståndet för rörlighet för längre vistelse utfärdas till forskare i form av uppehållstillstånd ska medlemsstaterna använda det format som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 och ange "forskare-rörlighet" på uppehållstillståndet. När tillståndet för rörlighet för längre vistelse utfärdas till en forskare i form av en visering för längre vistelse ska medlemsstaterna ange "forskare-rörlighet" under rubriken "anmärkningar" på viseringsmärket.

Artikel 18

Tillståndets giltighetstid

1. Giltighetstiden för ett tillstånd för forskare ska vara minst ett år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Tillståndet ska förlängas förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

Giltighetstiden för tillståndet för forskare som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder ska vara minst två år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Om de allmänna villkoren i artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller för hela mottagningsavtalets giltighetstid, tillämpas första stycket i denna punkt. Medlemsstaterna ska behålla rätten att kontrollera att de grunder för återkallelse som anges i artikel 21 inte är tillämpliga.

2. Giltighetstiden för ett tillstånd för studerande ska vara minst ett år eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Tillståndet ska förlängas förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

Giltighetstiden för tillståndet för studerande vilka omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, ska vara minst två år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Om de allmänna villkoren i artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller hela studietiden, tillämpas första stycket i denna punkt. Medlemsstaterna ska behålla rätten att kontrollera att de grunder för återkallelse som anges i artikel 21 inte är tillämpliga.

3. Medlemsstaterna får bestämma att den totala längden på vistelser i studiesyfte inte får överstiga den maximala längden för studier enligt nationell rätt.

4. Giltighetstiden för ett tillstånd för elever ska vara lika lång som elevutbytesprogrammet eller utbildningsprojektet om detta är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång för den tidsperiod som behövs för att fullfölja elevutbytesprogrammet eller utbildningsprojektet förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

5. Giltighetstiden för ett tillstånd för au pairer ska vara lika lång som giltighetstiden för avtalet mellan au pairen och värdfamiljen om denna är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång med högst sex månader efter motiverad begäran från värdfamiljen, förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

6. Giltighetstiden för ett tillstånd för praktikanter ska vara lika lång som praktikavtalets giltighetstid om denna är kortare än sex månader, eller uppgå till högst sex månader. Om avtalets giltighetstid överstiger sex månader, får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstatens nationella rätt.

Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång med den tidsperiod som behövs för att fullfölja praktiken förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

7. Giltighetstiden för ett tillstånd för volontärer ska vara lika lång som giltighetstiden för det avtal som avses i artikel 14.1 a om denna är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Om avtalets giltighetstid överstiger ett år, får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstatens nationella rätt.

8. Medlemsstaterna får bestämma att tillståndets giltighetstid inte får överstiga resehandlingens i de fall då giltighetstiden för en tredjelandsmedborgares resehandling är kortare än ett år, eller kortare än två år i de fall som avses i punkterna 1 och 2.

9. I fall där medlemsstaterna tillåter inresa och vistelse under det första året på grundval av en visering för längre vistelse ska en ansökan om uppehållstillstånd lämnas in innan viseringen för längre vistelse löper ut. Upphållstillståndet ska utfärdas förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

Artikel 19

Ytterligare uppgifter

1. Medlemsstaterna får ange ytterligare uppgifter i pappersformat eller laga sådana uppgifter i elektroniskt format i enlighet med artikel 4 i förordning (EG) nr 1030/2002 och punkt a 16 i bilagan till den förordningen. Dessa uppgifter får avse den studerandes vistelse och, i fall som omfattas av artikel 24 i detta direktiv, den studerandes ekonomiska verksamhet, och innehålla framför allt den fullständiga förteckningen över de medlemsstater som forskaren eller den studerande avser att resa till inom ramen för rörlighet, eller relevanta uppgifter om ett specifikt unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning.

2. Medlemsstaterna får också föreskriva att de uppgifter som avses i punkt 1 i denna artikel ska anges på viseringen för längre vistelse i enlighet med punkt 12 i bilagan till rådets förordning (EG) nr 1683/95 ⁽¹⁾.

KAPITEL IV

GRUNDER FÖR AVSLAG PÅ ANSÖKAN OM, ÅTERKALLELSE AV ELLER BESLUT ATT INTE FÖRLÄNGA TILLSTÅND

Artikel 20

Grunder för avslag

1. Medlemsstaterna ska avslå en ansökan i följande fall:
 - a) Om de allmänna villkoren i artikel 7 eller de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11, 12, 13, 14 eller 16 inte är uppfyllda.
 - b) Om de uppvisade handlingarna har erhållits på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.
 - c) Om den berörda medlemsstaten endast tillåter inresa och vistelse via en godkänd värdenhet och värdenheten inte är godkänd.
2. Medlemsstaterna får avslå en ansökan i följande fall:
 - a) Om värdenheten, ett annat organ som avses i artikel 14.1 a, en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.
 - b) I tillämpliga fall, om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt eller kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller värdfamilj som kommer att anställa tredjelandsmedborgaren.
 - c) Om värdenheten, ett annat organ som avses i artikel 14.1 a, en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.
 - d) Om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv.
 - e) I tillämpliga fall, om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet.
 - f) Om medlemsstaten har bevis eller allvarliga och objektiva skäl för att fastställa att tredjelandsmedborgarens vistelse skulle avse andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelse.

⁽¹⁾ Rådets förordning (EG) nr 1683/95 av den 29 maj 1995 om en enhetlig utformning av visumhandlingar (EGT L 164, 14.7.1995, s. 1).

3. Om en tredjelandsmedborgare ansöker om inresa och vistelse för att ingå ett anställningsförhållande i en medlemsstat får den medlemsstaten kontrollera huruvida tjänsten i fråga kan besättas med medborgare i den medlemsstaten eller med andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i den medlemsstaten, och får i sådana fall avslå ansökan. Denna punkt ska tillämpas utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i relevanta anslutningsakter.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska alla beslut att avslå en ansökan fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen.

Artikel 21

Grunder för återkallelse av eller beslut att inte förlänga ett tillstånd

1. Medlemsstaterna ska återkalla eller, i tillämpliga fall, besluta att inte förlänga ett tillstånd i följande fall:
 - a) Om tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller de allmänna villkoren i artikel 7, med undantag av artikel 7.6, de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11, 12, 13, 14 och 16 eller villkoren i artikel 18.
 - b) Om de uppvisade tillstånden eller handlingarna har erhållits på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.
 - c) Om den berörda medlemsstaten endast tillåter inresa via en godkänd värdenhet och värdenheten inte är godkänd.
 - d) Om tredjelandsmedborgaren vistas i landet för andra ändamål än de för vilka tredjelandsmedborgarens tillstånd utfärdades.
2. Medlemsstaterna får återkalla eller besluta att inte förlänga ett tillstånd i följande fall:
 - a) Om värdenheten, ett annat organ som avses i artikel 14.1 a, en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.
 - b) I tillämpliga fall, om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt eller kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller den värdfamilj som anställt tredjelandsmedborgaren.
 - c) Om värdenheten eller ett annat organ som avses i artikel 14.1 a eller en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.
 - d) Om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv.
 - e) I tillämpliga fall, om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller om det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet.
 - f) När det gäller studerande, om de tidsfrister som gäller för tillträde till ekonomisk verksamhet enligt artikel 24 inte iakttas eller den studerande inte gör godtagbara framsteg inom de relevanta studierna i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis.
3. I händelse av återkallelse får en medlemsstat samråda med värdenheten när den bedömer huruvida det föreligger en sådan brist på framsteg inom de relevanta studierna som avses i punkt 2 f.
4. Medlemsstaterna får återkalla eller besluta att inte förlänga ett tillstånd av hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.

5. Om en tredjeland-medborgare ansöker om förlängning av tillståndet för att ingå eller fortsätta ett anställningsförhållande i en medlemsstat, med undantag för forskare som fortsätter anställningsförhållandet med samma värdenhet, får den medlemsstaten kontrollera huruvida tjänsten i fråga kan besättas med medborgare i den medlemsstaten eller med andra unionsmedborgare, eller med tredjeland-medborgare som är varaktigt bosatta i den medlemsstaten, och får i sådana fall avslå ansökan om förlängning av tillståndet. Denna punkt ska tillämpas utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i relevanta anslutningsakter.

6. Om en medlemsstat avser att återkalla eller att inte förlänga tillståndet för en studerande i enlighet med punkt 2 a, c, d eller e, ska den studerande ha rätt att ge in en ansökan om att bli mottagen av en annan läroanstalt för högre utbildning för ett likvärdigt studieprogram i syfte att göra det möjligt att slutföra studierna. Den studerande ska ha rätt att vistas på den berörda medlemsstatens territorium fram till dess att de behöriga myndigheterna har fattat ett beslut om ansökan.

7. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska alla beslut att återkalla ett tillstånd eller att avslå en ansökan om förlängning av ett tillstånd fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen.

KAPITEL V

RÄTTIGHETER

Artikel 22

Likabehandling

1. Forskare ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU.
2. Medlemsstaterna får när det gäller forskare begränsa rätten till likabehandling
 - a) enligt artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU, genom att undanta stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån,
 - b) enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU, genom att inte bevilja familjeförmåner till forskare som har fått tillstånd att vistas på den berörda medlemsstatens territorium under en period som inte överstiger sex månader,
 - c) enligt artikel 12.1 f i direktiv 2011/98/EU, genom att begränsa dess tillämpning till fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för de familjemedlemmar för vilka forskaren ansöker om förmåner ligger inom den berörda medlemsstatens territorium,
 - d) enligt artikel 12.1 g i direktiv 2011/98/EU, genom att begränsa tillgången till bostäder.
3. Praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, liksom studerande, ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU med förbehåll för de begränsningar som föreskrivs i artikel 12.2 i det direktivet.
4. Praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, liksom elever, ska ha rätt till likabehandling vad gäller tillgång till varor och tjänster och tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten, i enlighet med nationell rätt, samt, i tillämpliga fall, vad gäller erkännande av examensbevis, utbildningsbevis och andra yrkeskvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.

Medlemsstaterna får besluta att inte bevilja dem likabehandling vad gäller förfaranden för att erhålla bostad och/eller tjänster som tillhandahålls av offentliga arbetsförmedlingar i enlighet med nationell rätt.

Artikel 23

Undervisning som ges av forskare

Forskare får, utöver att bedriva forskningsverksamhet, undervisa i enlighet med nationell rätt. Medlemsstaterna får fastställa ett högsta antal timmar eller dagar för undervisningen.

Artikel 24

Studerandes ekonomiska verksamhet

1. Vid sidan av studierna och under förutsättning att de regler och villkor som gäller för den relevanta verksamheten i den berörda medlemsstaten iakttas, ska de studerande ha rätt att ta anställning och kan få rätt att bedriva verksamhet som egenföretagare om inte annat följer av de begränsningar som föreskrivs i punkt 3.
2. Vid behov ska medlemsstaterna i förväg bevilja de studerande och/eller arbetsgivarna tillstånd i enlighet med nationell rätt.
3. Varje medlemsstat ska fastställa det högsta antalet timmar per vecka, eller det högsta antalet dagar eller månader per år, som sådan verksamhet får bedrivas, vilket inte får vara mindre än 15 timmar per vecka eller motsvarande i antal dagar eller månader per år. Läget på arbetsmarknaden i den berörda medlemsstaten får beaktas.

Artikel 25

Vistelse för forskare och studerande i syfte att söka arbete eller driva företagsverksamhet

1. Efter att ha slutfört sin forskning eller sina studier ska forskare och studerande ha möjlighet att vistas på territoriet i den medlemsstat som utfärdat tillstånd enligt artikel 17, på grundval av det uppehållstillstånd som avses i punkt 3 i denna artikel, under en period på minst nio månader för att söka anställning eller etablera ett företag.
2. Medlemsstaterna får besluta att fastställa en lägsta studienivå som de studerande ska ha uppnått för att denna artikel ska kunna tillämpas på dem. Denna nivå ska inte vara högre än nivå 7 i den europeiska referensramen för kvalifikationer⁽¹⁾.
3. För vistelse som avses i punkt 1 ska medlemsstaterna, efter ansökan från forskaren eller den studerande, utfärda ett uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgaren i enlighet med förordning (EG) nr 1030/2002 om villkoren i artikel 7.1 a, c, d och e, artikel 7.6 och, i tillämpliga fall, artikel 7.2 i detta direktiv fortfarande är uppfyllda. Medlemsstaterna ska för forskare kräva en bekräftelse från forskningsorganet på att forskningsverksamheten slutförts eller, för studerande, examensbevis från högre utbildning, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer. I tillämpliga fall, och om bestämmelserna i artikel 26 fortfarande är uppfyllda, ska det uppehållstillstånd som avses i den artikeln förlängas i enlighet med detta.
4. Medlemsstaterna får avslå en ansökan enligt denna artikel i följande fall:
 - a) Om villkoren i punkt 3 och, i tillämpliga fall, punkterna 2 och 5 inte är uppfyllda.
 - b) Om de uppgivade handlingarna har förvärvat på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.
5. Medlemsstaterna får kräva att en ansökan enligt denna artikel som lämnas in av forskaren eller den studerande och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, ska lämnas in minst 30 dagar innan det tillstånd som utfärdats enligt artikel 17 eller 26 löper ut.
6. Om examensbevis från högre utbildning, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller bekräftelsen från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga innan det tillstånd som har utfärdats enligt artikel 17 löper ut, och alla övriga villkor är uppfyllda, ska medlemsstaten tillåta tredjelandsmedborgaren att vistas på dess territorium i syfte att lägga fram sådan bevisning inom skälig tid i enlighet med nationell rätt.
7. När det har förlutit minst tre månader från det att den berörda medlemsstaten utfärdat uppehållstillståndet enligt denna artikel får medlemsstaten kräva att tredjelandsmedborgare ska styrka att de har en verklig möjlighet att få anställning eller etablera ett företag.

Medlemsstaterna får kräva att den anställning som tredjelandsmedborgaren söker eller den företagsverksamhet som han eller hon är i färd med att etablera motsvarar nivån på den forskning eller de studier som slutförts.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 23 april 2008 om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (EUT C 111, 6.5.2008, s. 1).

8. Om villkoren i punkt 3 eller 7 inte längre uppfylls får en medlemsstat återkalla uppehållstillståndet för tredjelandsmedborgaren och, i förekommande fall, hans eller hennes familjemedlemmar i enlighet med nationell rätt.
9. Andra medlemsstater får tillämpa denna artikel på forskare och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar eller studerande som vistas eller har vistats i den berörda andra medlemsstaten i enlighet med artikel 28, 29, 30 eller 31.

Artikel 26

Forskares familjemedlemmar

1. För att ge forskares familjemedlemmar möjlighet att ansluta sig till forskaren i den första medlemsstaten eller, vid rörlighet för längre vistelse, i den andra medlemsstaten, ska medlemsstaterna tillämpa bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG med de undantag som föreskrivs i denna artikel.
2. Med avvikelse från artiklarna 3.1 och 8 i direktiv 2003/86/EG ska beviljande av uppehållstillstånd för familjemedlemmar inte göras beroende av kravet att forskaren ska ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd och ha vistats i landet under en viss minimiperiod.
3. Med avvikelse från artikel 4.1 sista stycket och artikel 7.2 i direktiv 2003/86/EG får de kriterier för integration och integrationsåtgärder som avses där tillämpas först efter det att de berörda personerna har beviljats uppehållstillstånd.
4. Med avvikelse från artikel 5.4 första stycket i direktiv 2003/86/EG ska en medlemsstat, om villkoren för familjeåterförening är uppfyllda, bevilja uppehållstillstånd för familjemedlemmarna inom 90 dagar från den dag då den fullständiga ansökan lämnades in. Den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten ska behandla ansökan för familjemedlemmarna samtidigt med ansökan om inresa och vistelse eller om rörlighet för längre vistelse för forskaren i de fall då ansökan för familjemedlemmarna lämnas in samtidigt. Uppehållstillståndet för familjemedlemmar ska beviljas endast om det utfärdas ett tillstånd till forskaren enligt artikel 17.
5. Med avvikelse från artikel 13.2 och 13.3 i direktiv 2003/86/EG ska giltighetstiden för familjemedlemmars uppehållstillstånd i regel upphöra den dag då forskarens tillstånd löper ut. Detta ska i tillämpliga fall innefatta tillstånd som utfärdats till forskaren i syfte att söka arbete eller driva företag i enlighet med artikel 25. Medlemsstaten får kräva att giltighetstiden för familjemedlemmarnas resehandlingar minst omfattar den planerade vistelsens längd.
6. Med avvikelse från artikel 14.2 andra meningen i direktiv 2003/86/EG ska den första medlemsstaten eller, vid rörlighet för längre vistelse, den andra medlemsstaten inte tillämpa någon tidsfrist med avseende på tillträde till arbetsmarknaden för familjemedlemmar, utom vid exceptionella omständigheter såsom särskilt hög arbetslöshet.

KAPITEL VI

RÖRLIGHET MELLAN MEDLEMSSTATER

Artikel 27

Rörlighet inom EU

1. En tredjelandsmedborgare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten för studier inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, eller för forskningsändamål, får resa in och vistas i en eller flera andra medlemsstater för att bedriva en del av studierna eller forskningen där på grundval av det tillståndet och en giltig resehandling enligt villkoren i artiklarna 28, 29 och 31 om inte annat följer av artikel 32.
2. Under tiden för den rörlighet som avses i punkt 1 får forskare, utöver forskningen, undervisa, och studerande får utöver studierna arbeta, i en eller flera andra medlemsstater i enlighet med de villkor som fastställs i artikel 23 respektive 24.

3. Om en forskare flyttar till en andra medlemsstat i enlighet med artikel 28 eller 29 ska familjemedlemmar som innehar ett uppehållstillstånd som utfärdats i enlighet med artikel 26 tillåtas följa med forskaren inom ramen för forskarens rörlighet på de villkor som fastställs i artikel 30.

Artikel 28

Forskarens rörlighet för kortare vistelse

1. Forskare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten ska ha rätt att vistas i en eller flera andra medlemsstater under en period av högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat i syfte att bedriva en del av sin forskning vid ett forskningsorgan, med förbehåll för de villkor som fastställs i denna artikel.

2. Den andra medlemsstaten får kräva att forskaren, forskningsorganet i den första medlemsstaten eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten ska underrätta de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och i den andra medlemsstaten om forskarens avsikt att bedriva en del av forskningen vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten.

I sådana fall ska den andra medlemsstaten tillåta att underrättelsen sker antingen

- a) i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörligheten till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet, eller
- b) efter det att forskaren beviljats inresa i den första medlemsstaten, så snart den planerade rörligheten till den andra medlemsstaten är känd.

3. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 a, och om den andra medlemsstaten inte har framfört några invändningar till den första medlemsstaten i enlighet med punkt 7, får forskarens rörlighet till den andra medlemsstaten äga rum när som helst inom tillståndets giltighetstid.

4. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 b får rörligheten inledas omedelbart efter eller när som helst efter underrättelsen till den andra medlemsstaten, inom tillståndets giltighetstid.

5. Underrättelsen ska omfatta den giltiga resehandlingen enligt artikel 7.1 a och det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som täcker rörlighetsperioden.

6. Den andra medlemsstaten får kräva att underrättelsen ska omfatta översändande av följande handlingar och uppgifter:

- a) Det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten enligt artikel 10 eller, om den andra medlemsstaten kräver det, ett mottagningsavtal som ingåtts med ett forskningsorgan i den andra medlemsstaten.
- b) Rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut om detta inte framgår av mottagningsavtalet.
- c) Bevis som styrker att forskaren har en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 c.
- d) Bevis som styrker att forskaren under sin vistelse kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta den berörda medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 e, liksom kostnaderna för resan till den första medlemsstaten i de fall som avses i artikel 32.4 b.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen före rörlighetens början uppger den berörda forskarens adress på den andra medlemsstatens territorium.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

7. Den andra medlemsstaten får, inom 30 dagar efter det att den mottagit en fullständig underrättelse som avses i punkt 2, invända mot rörligheten för forskaren till dess territorium om

- a) de villkor som anges i punkt 5 eller, i förekommande fall, punkt 6 inte är uppfyllda,
- b) någon av de grunder för avslag som anges i artikel 20.1 b eller c eller 20.2 är tillämplig,
- c) vistelsens maximala längd enligt punkt 1 har nåtts.

8. Forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.
9. De behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten ska utan dröjsmål skriftligen informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten, och den som lämnat underrättelsen, om att de invänder mot rörligheten. Om den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten i enlighet med punkt 7 och rörligheten ännu inte har ägt rum ska forskaren inte tillåtas bedriva delar av sin forskning vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten. Om rörligheten redan har ägt rum tillämpas artikel 32.4.
10. När tidsfristen för invändningar har löpt ut får den andra medlemsstaten utfärda en handling till forskaren där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 29

Forskares rörlighet för längre vistelse

1. Vad gäller forskare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som har för avsikt att vistas i en eller flera andra medlemsstater under en period på mer än 180 dagar per medlemsstat, i syfte att bedriva en del av sin forskning vid ett forskningsorgan, ska den andra medlemsstaten antingen

- a) tillämpa artikel 28 och tillåta forskaren att vistas på dess territorium på grundval av och under giltighetstiden för det tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten, eller
- b) tillämpa det förfarande som föreskrivs i punkterna 2–7.

Den andra medlemsstaten får fastställa en längsta rörlighetsperiod för längre vistelse för en forskare som inte får vara kortare än 360 dagar.

2. Om en ansökan om rörlighet för längre vistelse har lämnats in gäller följande:

- a) Den andra medlemsstaten får kräva att forskaren, forskningsorganet i den första medlemsstaten eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten översänder följande handlingar:
 - i) En giltig resehandling enligt artikel 7.1 a och ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten.
 - ii) Bevis för att forskaren har en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 c.
 - iii) Bevis för att forskaren under sin vistelse kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta den berörda medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 e, liksom kostnaderna för resan till den första medlemsstaten i de fall som avses i artikel 32.4 b.
 - iv) Det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten enligt artikel 10 eller, om den andra medlemsstaten kräver det, ett mottagningsavtal som ingåtts med forskningsorganet i den andra medlemsstaten.
 - v) Rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut, om detta inte framgår av någon av de handlingar som sökanden gett in.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden uppger den berörda forskarens adress på medlemsstatens territorium. Om det enligt den andra medlemsstatens nationella rätt krävs att en adress uppges vid tidpunkten för ansökan och den berörda forskaren ännu inte känner till sin kommande adress, ska den medlemsstaten godkänna en tillfällig adress. Om så är fallet ska forskaren uppges sin fasta adress senast vid tidpunkten för utfärdandet av tillståndet för rörlighet för längre vistelse.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

- b) Den andra medlemsstaten ska fatta beslut avseende ansökan om rörlighet för längre vistelse och skriftligen underrätta sökanden om beslutet så snart som möjligt, dock senast 90 dagar från dagen då den fullständiga ansökan lämnades in till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten.
- c) Det ska inte krävas att forskaren lämnar medlemsstaternas territorium för att lämna in ansökan, och något krav på visering ska inte ställas.

- d) Forskaren ska tillåtas bedriva en del av forskningen vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten fram till dess att ett beslut avseende ansökan om rörlighet för längre vistelse har fattats av de behöriga myndigheterna, förutsatt att
- varken den period som avses i artikel 28.1 eller giltighetstiden för det tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten har löpt ut, och att
 - om den andra medlemsstaten kräver det, den fullständiga ansökan har lämnats in till den andra medlemsstaten minst 30 dagar innan rörligheten för längre vistelse för forskaren inleds.
- e) En ansökan om rörlighet för längre vistelse får inte lämnas in vid samma tidpunkt som en underrättelse om rörlighet för kortare vistelse. Om behovet av rörlighet för längre vistelse uppstår efter det att forskarens rörlighet för kortare vistelse har inletts, får den andra medlemsstaten begära att ansökan om rörlighet för längre vistelse lämnas in minst 30 dagar före utgången av perioden av rörlighet för kortare vistelse.
3. Den andra medlemsstaten får avslå en ansökan om rörlighet för längre vistelse om
- de villkor som anges i punkt 2 a inte är uppfyllda,
 - någon av de grunder för avslag som anges i artikel 20, med undantag av artikel 20.1 a, är tillämplig,
 - forskarens tillstånd i den första medlemsstaten löper ut under förfarandet,
 - i tillämpliga fall, vistelsens maximala längd enligt punkt 1 andra stycket har nåtts.
4. Forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.
5. Om den andra medlemsstaten fattar ett positivt beslut avseende ansökan om rörlighet för längre vistelse i enlighet med punkt 2 i denna artikel ska det utfärdas ett tillstånd till forskaren i enlighet med artikel 17.4. Den andra medlemsstaten ska informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten när ett tillstånd för rörlighet för längre vistelse utfärdas.
6. Den andra medlemsstaten får återkalla tillståndet för rörlighet för längre vistelse om
- de villkor som anges i punkt 2 a eller punkt 4 i denna artikel inte, eller inte längre, är uppfyllda,
 - någon av de grunder för återkallelse av ett tillstånd som anges i artikel 21, med undantag av artikel 21.1 a, 21.2 f, 21.3, 21.5 och 21.6, är tillämplig.
7. När en medlemsstat fattar beslut om rörlighet för längre vistelse tillämpas artikel 34.2–34.5.

Artikel 30

Rörlighet för forskares familjemedlemmar

1. Familjemedlemmar till forskare som innehar ett giltigt uppehållstillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten ska ha rätt att resa in och vistas i en eller flera andra medlemsstater för att följa med forskaren.
2. Om den andra medlemsstaten tillämpar det underrättelseförfarande som avses i artikel 28.2 ska den kräva att följande handlingar och uppgifter översänds:
- De handlingar och uppgifter som krävs enligt artikel 28.5 och 28.6 b, c och d avseende de familjemedlemmar som följer med forskaren.
 - Bevis som styrker att familjemedlemmen har vistats i den första medlemsstaten i egenskap av forskarens familjemedlem i enlighet med artikel 26.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

Den andra medlemsstaten får invända mot familjemedlemmens rörlighet till dess territorium om villkoren i första stycket inte är uppfyllda. Artikel 28.7 b och c samt 28.9 ska tillämpas på dessa familjemedlemmar på motsvarande sätt.

3. Om den andra medlemsstaten tillämpar det förfarande som avses i artikel 29.1 b ska en ansökan lämnas in av forskaren eller av forskarens familjemedlemmar till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten. Den andra medlemsstaten ska kräva att sökanden överlämnar följande handlingar och uppgifter vad gäller familjemedlemmarna:

- a) De handlingar och uppgifter som krävs enligt artikel 29.2 a i, ii, iii och v, avseende de familjemedlemmar som följer med forskaren.
- b) Bevis som styrker att familjemedlemmen har varit bosatt i den första medlemsstaten i egenskap av forskarens familjemedlem i enlighet med artikel 26.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

Den andra medlemsstaten får avslå familjemedlemmens ansökan om rörlighet för längre vistelse till dess territorium om villkoren i första stycket inte är uppfyllda. Artikel 29.2 b och c, 29.3 b, c och d, 29.5, 29.6 b och 29.7 ska gälla för dessa familjemedlemmar på motsvarande sätt.

Giltigheten för familjemedlemmarnas tillstånd för rörlighet för längre vistelse ska i regel upphöra den dag då det tillstånd som den andra medlemsstaten utfärdat till forskaren löper ut.

Familjemedlemmars tillstånd för rörlighet för längre vistelse får återkallas och en ansökan om förlängning av ett sådant tillstånd får avslås, om tillståndet för rörlighet för längre vistelse för den forskare som de medföljer återkallas eller en ansökan om att förlänga detta avslås och familjemedlemmarna inte har en självständig rätt till uppehållstillstånd.

4. Familjemedlemmar som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerheten eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.

Artikel 31

Rörlighet för studerande

1. Studerande som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning ska ha rätt till inresa och vistelse i syfte att bedriva en del av sina studier vid en läroanstalt för högre utbildning i en eller flera andra medlemsstater för en period på upp till 360 dagar per medlemsstat med förbehåll för de villkor som anges i punkterna 2–10.

Studerande som inte omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning ska lämna in en ansökan om tillstånd för inresa och vistelse i en andra medlemsstat för att bedriva en del av studierna vid en läroanstalt för högre utbildning i enlighet med artiklarna 7 och 11.

2. Den andra medlemsstaten får kräva att läroanstalten för högre utbildning i den första medlemsstaten, läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten eller den studerande ska underrätta de behöriga myndigheterna i den första och den andra medlemsstaten om studerandes avsikt att bedriva en del av sina studier vid läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten.

I sådana fall ska den andra medlemsstaten tillåta att underrättelsen sker antingen

- a) i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörligheten till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet, eller
- b) efter det att den studerande beviljats inresa och vistelse i den första medlemsstaten, så snart den planerade rörligheten till den andra medlemsstaten är känd.

3. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 a, och om den andra medlemsstaten inte har framfört några invändningar till den första medlemsstaten i enlighet med punkt 7, får den studerandes rörlighet till den andra medlemsstaten äga rum när som helst under tillståndets giltighetstid.

4. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 b, och om den andra medlemsstaten inte har framfört några skriftliga invändningar mot den studerandes rörlighet i enlighet med punkterna 7 och 9 anses rörligheten godkänd och får äga rum i den andra medlemsstaten.

5. Underrättelsen ska omfatta den giltiga resehandlingen enligt artikel 7.1 a och det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som täcker den totala rörlighetsperioden.

6. Den andra medlemsstaten får kräva att underrättelsen ska omfatta översändande av följande handlingar och uppgifter:

- a) Bevis som styrker att den studerande bedriver en del av sina studier i den andra medlemsstaten inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och bevis som styrker att den studerande har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning i den andra medlemsstaten.
- b) Rörlighetens planerade längd, inklusive datum för dess början och slut, om detta inte angetts enligt led a.
- c) Bevis som styrker att den studerande har en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgare i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 c.
- d) Bevis som styrker att den studerande under vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta den berörda medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 e, sina studiekostnader samt kostnaderna för resan till den första medlemsstaten i de fall som avses i artikel 32.4 b.
- e) I tillämpliga fall, bevis som styrker att avgifter som tas ut av läroanstalten för högre utbildning är betalda.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen före rörlighetens början uppger den studerandes adress på den andra medlemsstatens territorium.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

7. På grundval av den underrättelse som avses i punkt 2 får den andra medlemsstaten, inom 30 dagar efter det att den mottagit den fullständiga underrättelsen, invända mot den studerandes rörlighet till dess territorium om

- a) de villkor som anges i punkt 5 eller 6 inte är uppfyllda,
- b) någon av de grunder för avslag som anges i artikel 20.1 b eller c eller 20.2 är tillämplig,
- c) vistelsens maximala längd enligt punkt 1 har nåtts.

8. Studerande som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.

9. De behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten ska utan dröjsmål skriftligen informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och den som lämnat underrättelsen om att de invänder mot rörligheten. Om den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten i enlighet med punkt 7 ska den studerande inte tillåtas att bedriva en del av studierna vid läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten.

10. När tidsfristen för invändningar har löpt ut får den andra medlemsstaten utfärda en handling till den studerande där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 32

Garantier och sanktioner vid rörlighet

1. Om ett tillstånd för forskning eller studier utfärdas av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut och forskaren eller den studerande inom ramen för rörlighet passerar en yttre gräns för att resa in i en andra medlemsstat, har de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten rätt att som bevis för rörligheten kräva ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och

- a) en kopia av underrättelsen i enlighet med artikel 28.2 eller 31.2, eller
- b) om den andra medlemsstaten tillåter rörlighet utan underrättelse, bevis för att den studerande bedriver en del av studierna i den andra medlemsstaten inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, eller, med avseende på forskare, antingen en kopia av mottagningsavtalet med närmare uppgifter om forskarens rörlighet eller, om mottagningsavtalet inte innehåller några närmare uppgifter om rörligheten, en skrivelse från forskningsorganet i den andra medlemsstaten, där åtminstone anges längden på rörligheten inom EU och en uppgift om var i den andra medlemsstaten forskningsorganet är beläget.

För forskares familjemedlemmar har den andra medlemsstatens behöriga myndigheter rätt att som bevis för rörligheten kräva det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och en kopia av underrättelsen i enlighet med artikel 30.2 eller bevis för att de är medföljande till forskaren.

2. Om den första medlemsstatens behöriga myndigheter återkallar tillståndet ska de, i tillämpliga fall, omedelbart underrätta den andra medlemsstatens behöriga myndigheter.
3. Den andra medlemsstaten får kräva att värdenheten i den andra medlemsstaten eller forskaren eller den studerande ska underrätta den medlemsstaten om eventuella ändringar som påverkar de förutsättningar som låg till grund för beslutet att tillåta rörlighet.
4. Om forskaren eller, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande inte längre uppfyller villkoren för rörlighet gäller följande:
 - a) Den andra medlemsstaten får begära att forskaren och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande omedelbart upphör med all verksamhet och lämnar dess territorium.
 - b) Den första medlemsstaten ska, på den andra medlemsstatens begäran, låta forskaren och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande åter resa in i den första medlemsstaten, utan formaliteter eller dröjsmål. Detta gäller också om det tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten har löpt ut eller har återkallats under perioden för rörlighet i den andra medlemsstaten.
5. Om en forskare eller forskarens familjemedlemmar eller den studerande passerar den yttre gränsen till en medlemsstat som tillämpar Schengenregelverket fullt ut ska denna medlemsstat göra en sökning i Schengens informationssystem. Medlemsstaten ska neka inresa eller invända mot rörligheten för personer som finns registrerade i Schengens informationssystem i syfte att neka inresa och vistelse.

KAPITEL VII

FÖRFARANDE OCH ÖPPENHET

Artikel 33

Sanktioner för värdenheter

Medlemsstaterna får föreskriva sanktioner för värdenheter eller, i fall som omfattas av artikel 24, arbetsgivare, som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 34

Förfarandegarantier och öppenhet

1. De behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten ska fatta beslut om ansökan om tillstånd eller ansökan om förlängning av ett tillstånd och skriftligen underrätta sökanden om beslutet i enlighet med förfarandena enligt nationell rätt så snart som möjligt, dock senast inom 90 dagar efter det att den fullständiga ansökan lämnades in.
2. Om förfarandet för inresa och vistelse rör en godkänd värdenhet enligt artiklarna 9 och 15 ska beslutet om den fullständiga ansökan, med avvikelser från punkt 1 i den här artikeln, fattas så snart som möjligt, dock senast inom 60 dagar.
3. Om de uppgifter eller handlingar som getts in till stöd för ansökan är ofullständiga, ska de behöriga myndigheterna inom rimlig tid underrätta sökanden om vilka ytterligare uppgifter som krävs och fastställa en rimlig tidsfrist för att tillhandahålla dem. Den tidsfrist som anges i punkterna 1 och 2 ska upphöra att löpa fram till dess att de behöriga myndigheterna har mottagit de ytterligare uppgifter som krävs. Om dessa ytterligare uppgifter eller handlingar inte har ingetts inom tidsfristen får ansökan avslås.
4. Motiveringen till ett beslut att avvisa eller avslå en ansökan om tillstånd eller att inte förlänga ett tillstånd ska lämnas skriftligen till sökanden. Motiveringen till ett beslut att återkalla ett tillstånd ska lämnas skriftligen till tredjelandsmedborgaren. Motiveringen till ett beslut att återkalla ett tillstånd får lämnas skriftligen även till värdenheten.

5. Alla beslut att avvisa eller avslå en ansökan, att inte förlänga eller att återkalla ett tillstånd ska kunna överklagas i den berörda medlemsstaten i enlighet med nationell rätt. I den skriftliga underrättelsen ska den domstol eller administrativa myndighet till vilken det går att överklaga anges, liksom tidsfristen för att ge in överklagandet.

Artikel 35

Öppenhet och tillgång till information

Medlemsstaterna ska se till att det är lätt för sökande att få tillgång till information om all skriftlig bevisning som behövs för en ansökan och om villkoren för inresa och vistelse, inbegripet rättigheter, skyldigheter och rättssäkerhetsgarantier för tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv och, i förekommande fall, deras familjemedlemmar. Informationen ska i tillämpliga fall omfatta uppgift om tillräckliga medel per månad, inbegripet för att täcka kostnaderna för studier eller praktik, utan att det påverkar individuella bedömningar av varje enskilt fall, samt tillämpliga avgifter.

De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat ska offentliggöra förteckningar över de värdenheter som godkänts i enlighet med detta direktiv. När en förteckning ändras ska en uppdaterad version offentliggöras så snart som möjligt.

Artikel 36

Avgifter

Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare, i förekommande fall inbegripet familjemedlemmar, eller värdenheter ska erlägga avgifter för handläggningen av underrättelser och ansökningar enligt detta direktiv. Avgifterna får inte vara oproportionella eller oskäliga.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 37

Samarbete mellan kontaktpunkter

1. Medlemsstaterna ska utse kontaktpunkter som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för genomförandet av artiklarna 28–32. Medlemsstaterna ska prioritera utbyte av information på elektronisk väg.
2. Varje medlemsstat ska via de nationella kontaktpunkter som avses i punkt 1 informera övriga medlemsstater angående
 - a) vilka förfaranden som tillämpas på rörlighet enligt artiklarna 28–31,
 - b) huruvida medlemsstaten endast tillåter inresa och vistelse för studerande och forskare genom godkända forskningsorgan eller läroanstalter för högre utbildning,
 - c) multilaterala program för studerande och forskare som innefattar rörlighetsåtgärder och avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning.

*Artikel 38***Statistik**

1. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna statistik över antalet tillstånd som utfärdats i enlighet med detta direktiv och antalet underrättelser som mottagits i enlighet med artikel 28.2 eller 31.2 och, i möjligaste mån, antalet tredjelandsmedborgare vilkas tillstånd har förlängts eller återkallats. På samma sätt ska statistik angående familjemedlemmar till forskare som beviljats inresa och vistelse överlämnas. Statistiken ska vara uppdelad efter medborgarskap och i möjligaste mån efter tillståndens giltighetstid.

2. Den statistik som avses i punkt 1 ska avse referensperioder på ett kalenderår och ska överlämnas till kommissionen inom sex månader från referensårets utgång. Det första referensåret ska vara 2019.

3. Den statistik som avses i punkt 1 ska överlämnas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007⁽¹⁾.

*Artikel 39***Rapportering**

Kommissionen ska med jämna mellanrum, första gången senast den 23 maj 2023, rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna och vid behov föreslå ändringar.

*Artikel 40***Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska senast den 23 maj 2018 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till de direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 41***Upphävande**

Direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG ska upphöra att gälla för de medlemsstater som är bundna av det här direktivet med verkan från och med den 24 maj 2018, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt av direktiven som anges i del B i bilaga I till det här direktivet.

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska hänvisningar till de upphävda direktiven anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellerna i bilaga II.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007 av den 11 juli 2007 om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 311/76 om utarbetande av statistik beträffande utländska arbetstagare (EUT L 199, 31.7.2007, s. 23).

*Artikel 42***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 43***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 11 maj 2016.

På Europaparlamentets vägnar
M. SCHULZ
Ordförande

På rådets vägnar
J.A. HENNIS-PLASSCHAERT
Ordförande

BILAGA I

Del A

Upphävda direktiv

(som det hänvisas till i artikel 41)

Rådets direktiv 2004/114/EG

(EUT L 375, 23.12.2004, s. 12)

Rådets direktiv 2005/71/EG

(EUT L 289, 3.11.2005, s. 15)

Del B

Tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning

(som det hänvisas till i artikel 41)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Datum för tillämpning
2004/114/EG	12.1.2007	
2005/71/EG	12.10.2007	

BILAGA II

Jämförelsetabeller

Direktiv 2004/114/EG	Detta direktiv
Artikel 1 a	Artikel 1 a
Artikel 1 b	—
—	Artikel 1 b
Artikel 2, inledningen	Artikel 3, inledningen
Artikel 2 a	Artikel 3.1
Artikel 2 b	Artikel 3.3
Artikel 2 c	Artikel 3.4
Artikel 2 d	Artikel 3.5
—	Artikel 3.6
Artikel 2 e	Artikel 3.11 och 3.13
Artikel 2 f	Artikel 3.7
Artikel 2 g	Artikel 3.22
—	Artikel 3.8
—	Artikel 3.12
—	Artikel 3.14–3.21
—	Artikel 3.23 och 3.24
Artikel 3.1	Artikel 2.1
Artikel 3.2 a–d	Artikel 2.2 a–d
Artikel 3.2 e	—
—	Artikel 2.2 e–g
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5.1
—	Artikel 5.2 och 5.3
—	Artikel 6
Artikel 6.1 a–c och e	Artikel 7.1 a–d
Artikel 6.1 d	Artikel 7.6
Artikel 6.2	—
—	Artikel 7.2 och 7.3
Artikel 7.1, inledningen	Artikel 11.1, inledningen
Artikel 7.1 a	Artikel 11.1 a
Artikel 7.1 b	Artiklarna 7.1 e och 11.1 d
Artikel 7.1 c	Artikel 11.1 c
Artikel 7.1 d	Artikel 11.1 b

Direktiv 2004/114/EG	Detta direktiv
Artikel 7.2	Artikel 11.2
—	Artikel 11.3
Artikel 8	Artikel 31
Artikel 9.1 och 9.2	Artikel 12.1 och 12.2
Artikel 10, inledningen	Artikel 13.1, inledningen
Artikel 10 a	Artikel 13.1 a
—	Artikel 13.1 b
Artikel 10 b	Artiklarna 7.1 e och 13.1 c
Artikel 10 c	Artikel 13.1 d
—	Artikel 13.1 e och f
—	Artikel 13.2–13.4
Artikel 11, inledningen	Artikel 14.1, inledningen
Artikel 11 a	Artikel 14.2
Artikel 11 b	Artikel 14.1 a
—	Artikel 14.1 b
Artikel 11 c	Artikel 14.1 c
Artikel 11 d	Artikel 14.1 d
Artikel 12.1	Artikel 18.2
Artikel 12.2	Artikel 21.2 f
Artikel 13	Artikel 18.4
Artikel 14	Artikel 18.6
Artikel 15	Artikel 18.7
—	Artikel 18.3, 18.5, 18.8 och 18.9
—	Artiklarna 16, 17 och 19
Artikel 16.1	Artikel 21.1 a och b
—	Artikel 21.1 c och d
Artikel 16.2	Artikel 21.4
—	Artikel 21.2 a–e
—	Artikel 21.3
—	Artikel 21.5–21.7
—	Artikel 22.3 och 22.4
Artikel 17.1 första stycket första meningen	Artikel 24.1
Artikel 17.1 första stycket andra meningen	Artikel 24.3
Artikel 17.1 andra stycket	Artikel 24.2
Artikel 17.2	Artikel 24.3
Artikel 17.3 och 17.4	—
—	Artikel 24
—	Artikel 27

Direktiv 2004/114/EG	Detta direktiv
—	Artikel 30
—	Artiklarna 32 och 33
Artikel 18.1	Artikel 34.1
—	Artikel 34.2
Artikel 18.2, 18.3 och 18.4	Artikel 34.3, 34.4 och 34.5
Artikel 19	—
—	Artikel 35 första stycket
Artikel 20	Artikel 36
—	Artiklarna 37 och 38
Artikel 21	Artikel 39
Artiklarna 22–25	—
—	Artiklarna 40–42
Artikel 26	Artikel 43
—	Bilagorna I och II

Direktiv 2005/71/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1 a
Artikel 2, inledningen	Artikel 3, inledningen
Artikel 2 a	Artikel 3.1
Artikel 2 b	Artikel 3.9
Artikel 2 c	Artikel 3.10
Artikel 2 d	Artikel 3.2
Artikel 2 e	Artikel 3.22
Artikel 3.1	Artikel 2.1
Artikel 3.2 a	Artikel 2.2 a
Artikel 3.2 b	—
Artikel 3.2 c	Artikel 2.2 b
Artikel 3.2 d	—
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5.1	Artikel 9.1
Artikel 5.2	Artikel 9.2
Artikel 5.3	Artikel 8.2
Artikel 5.4	Artikel 10.7
Artikel 5.5	Artikel 35 andra stycket
Artikel 5.6	Artikel 9.3
Artikel 5.7	Artikel 10.8

Direktiv 2005/71/EG	Detta direktiv
Artikel 6.1	Artikel 10.1
—	Artikel 10.2
Artikel 6.2 a	Artikel 10.4
Artikel 6.2 b	Artikel 7.1 e
Artikel 6.2 c	Artikel 7.1 c
Artikel 6.2 d	Artikel 10.3
Artikel 6.3	—
Artikel 6.4 och 6.5	Artikel 10.5 och 10.6
Artikel 7.1 a	Artikel 7.1 a
Artikel 7.1 b	Artikel 8.1
Artikel 7.1 c	Artikel 8.2
Artikel 7.1 d	Artikel 7.6
Artikel 7.1 sista stycket	—
Artikel 7.2	—
Artikel 7.3	Artikel 5.3
Artikel 8	Artikel 18.1
Artikel 9	Artikel 26
Artikel 10.1	Artikel 21.1 a, b och d
Artikel 10.2	Artikel 21.4
Artikel 11.1 och 11.2	Artikel 23
Artikel 12	Artikel 22.1 och 22.2
Artikel 13	Artiklarna 28 och 29
Artikel 14.1	Artikel 7.5
Artikel 14.2 och 14.3	Artikel 7.4
Artikel 14.4	Artikel 5.3
Artikel 15.1	Artikel 34.1
—	Artikel 34.2
Artikel 15.2	Artikel 34.3
Artikel 15.3.	Artikel 34.4
Artikel 15.4	Artikel 34.5
Artikel 16	Artikel 39
Artiklarna 17–20	—
Artikel 21	Artikel 43

Departementsserien 2018

Kronologisk förteckning

1. Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv. Ju.
2. Reglering av mikrosimuleringsmodellen Fasit. Fi.
3. Uppbörd av böter efter EU:s dataskyddsreform. Ju.
4. En ny stödordning för säkerhets-höjande åtgärder inom det civila samhället. Ku.
5. Ny lag om koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården. S.
6. Granskning av Transportstyrelsens upphandling av it-drift. N.
7. Konsekvenser för arbetsgivare vid återkallelse av uppehållstillstånd för arbete. Ju.
8. Översyn av grundskyddet för pensionärer. S.
9. Snabbare lagföring. Ju.
10. EU:s framtida jordbrukspolitik. N.
11. Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen. S.
12. Anpassning av lagen om passagerarregister till EU:s dataskyddsreform. Ju.
13. Långsiktigt stöd till det civila samhället. Ku.
14. Fördjupad översyn av Försvarsmaktens logistikförsörjning i fråga om vidmakthållande och upphandling. Fö.
15. Direktivet om ett ökat aktieägar-engagemang. Förslag till genomförande i svensk rätt. Ju.
16. Konsolidering av nationella och internationella riktlinjer för exportkontroll av krigsmateriel. UD.
17. Ändring av det kön som framgår av folkbokföringen. S.
18. Hyresgästskydd när en lägenhet förstörs. Ju.
19. Resning vid nya uppgifter om den tilltalades ålder. Ju.
20. Tillstånd till offentlig danstillställning. Ju.
21. Åtgärder för en stärkt patientsäkerhet och en effektivare hantering av behörighetsärenden inom hälso- och sjukvården. S.
22. Genomförande av terrorismdirektivets brottsofferbestämmelser. Ju.
23. Vissa frågor om barnpornografibrottet och om avskaffad preskription för allvarliga brott mot barn. Ju.
24. Genomförande av EU:s geoblockeringsförordning. UD.
25. Avgiftsfrihet för screening för livmodershalscancer. S.
26. Tjänstledighet för politiska uppdrag på lokal och regional nivå i ett annat land. Undanröjande av ett gränshinder. Fi.
27. Anpassningar av svensk lag med anledning av kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/161. S.
28. Förlängt anställningsskydd till 69 år. A.
29. Brott mot förtroendevalda. Ju.
30. Tillståndsprövning av vapendelar m.m. Ju.
31. Utveckling av verksamheter som bedrivs enligt lagen om läkarvårds-ersättning och lagen om ersättning för fysioterapi. S.
32. Ersättning vid arbetslivsinriktad rehabilitering. S.
33. Översyn av lagstiftningen mot s.k. fordonsmålvakter. N.
34. Straffrättsliga bestämmelser till skydd för EU:s finansiella intressen. Ju.

35. Polisens tillgång till uppgifter från signalspaning. Ju.
36. Utökade möjligheter att avansluta tandvårdsgivare som misskött sig från det statliga tandvårdsstödet. S.
37. Genomförande av student- och forskardirektivet. Ju.

Departementsserien 2018

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Förlängt anställningsskydd till 69 år. [28]

Finansdepartementet

Reglering av mikrosimuleringsmodellen
Fasit. [2]

Tjänstledighet för politiska uppdrag på
lokal och regional nivå i ett annat land.
Undanröjande av ett gränshinder. [26]

Försvarsdepartementet

Fördjupad översyn av Försvarsmaktens
logistikförsörjning i fråga om vidmakt-
hållande och upphandling. [14]

Justitiedepartementet

Genomförande av 2017 års ändrings-
direktiv till EU:s vapendirektiv. [1]

Uppbörd av böter efter
EU:s dataskyddsreform. [3]

Konsekvenser för arbetsgivare
vid återkallelse av uppehållstillstånd
för arbete. [7]

Snabbare lagföring. [9]

Anpassning av lagen om passagerarregister
till EU:s dataskyddsreform. [12]

Direktivet om ett ökat aktieägarengage-
ment. Förslag till genomförande i
svensk rätt. [15]

Hyresgästskydd när en lägenhet
förstörs. [18]

Resning vid nya uppgifter om
den tilltalades ålder. [19]

Tillstånd till offentlig danstillställning.
[20]

Genomförande av terrorismdirektivets
brottsofferbestämmelser. [22]

Vissa frågor om barnpornografibrottet och
om avskaffad preskription för allvarliga
brott mot barn. [23]

Brott mot förtroendevalda. [29]

Tillståndsprövning av vapendelar m.m. [30]

Straffrättsliga bestämmelser till skydd för
EU:s finansiella intressen. [34]

Polisens tillgång till uppgifter från
signalspaning. [35]

Genomförande av student- och
forskardirektivet. [37]

Kulturdepartementet

En ny stödordning för säkerhetshöjande
åtgärder inom det civila samhället. [4]

Långsiktigt stöd till det civila
samhället. [13].

Näringsdepartementet

Granskning av Transportstyrelsens
upphandling av it-drift. [6]

EU:s framtida jordbrukspolitik. [10]

Översyn av lagstiftningen mot s.k.
fordonsmålvakter. [33]

Socialdepartementet

Ny lag om koordineringsinsatser inom
hälso- och sjukvården. [5]

Översyn av grundskyddet
för pensionärer. [8]

Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen.
[11]

Ändring av det kön som framgår
av folkbokföringen. [17]

Åtgärder för en stärkt patientsäkerhet
och en effektivare hantering av
behörighetsärenden inom hälso-
och sjukvården. [21]

Avgiftsfrihet för screening
för livmodershalscancer. [25]

Anpassningar av svensk lag med anledning
av kommissionens delegerade
förordning (EU) 2016/161. [27]

Utveckling av verksamheter som bedrivs enligt lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för fysioterapi. [31]

Ersättning vid arbetslivsinriktad rehabilitering. [32]

Utökade möjligheter att avansluta tandvårdsgivare som misskött sig från det statliga tandvårdsstödet. [36]

Utrikesdepartementet

Konsolidering av nationella och internationella riktlinjer för exportkontroll av krigsmateriel. [16]

Genomförande av EU:s geoblockeringsförordning. [24]